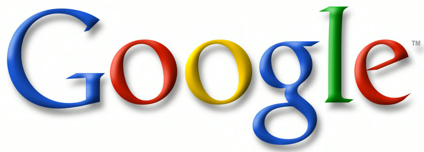
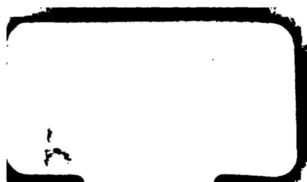
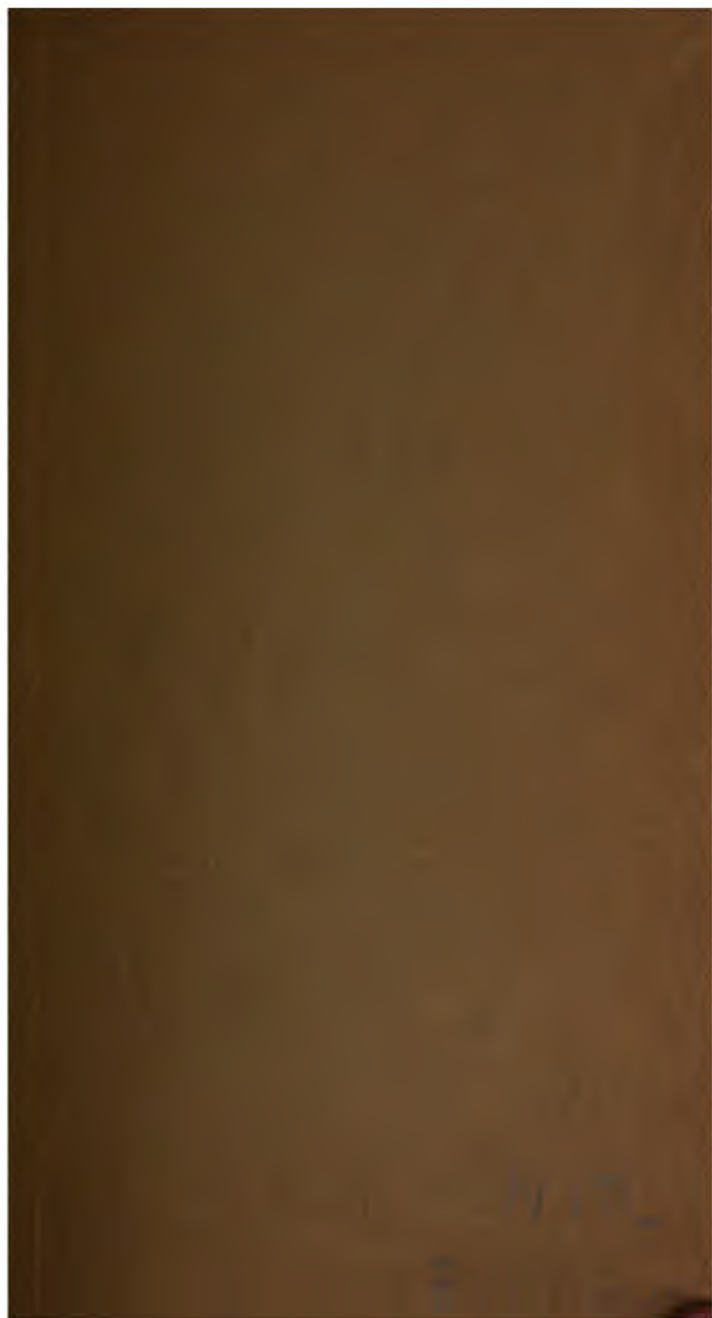
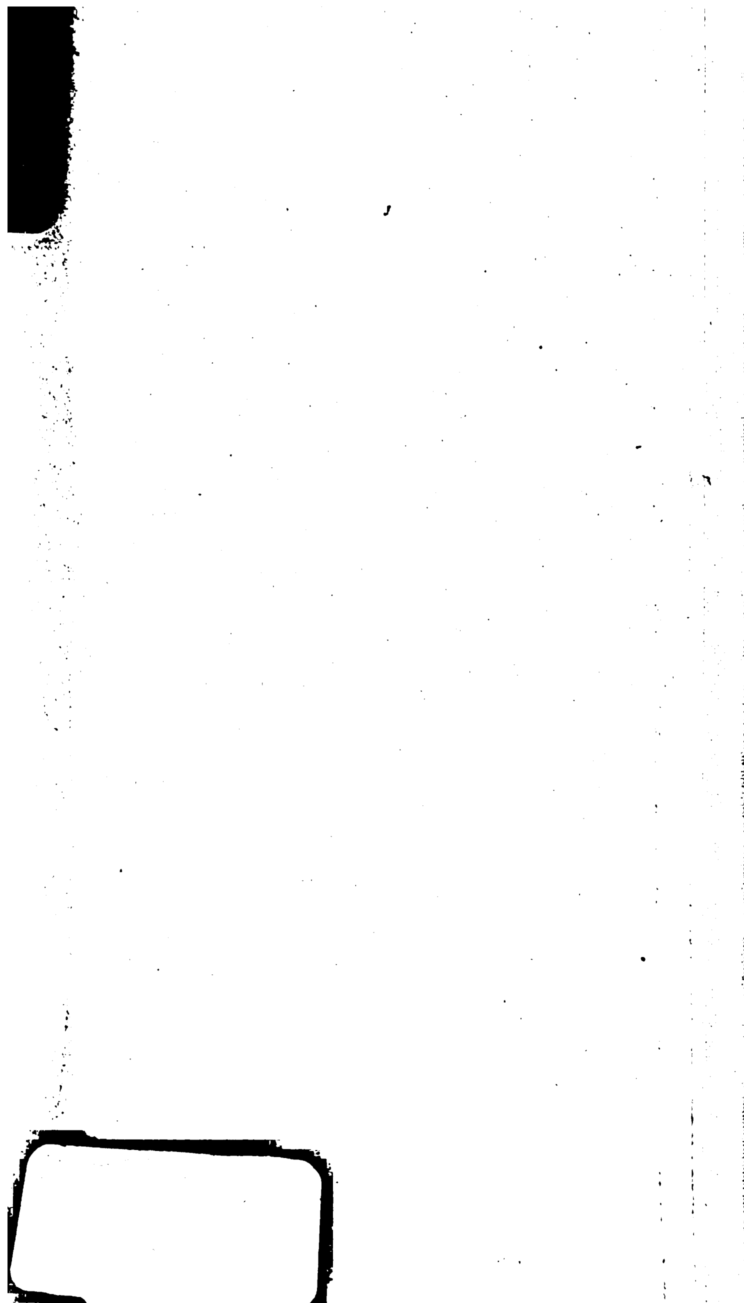
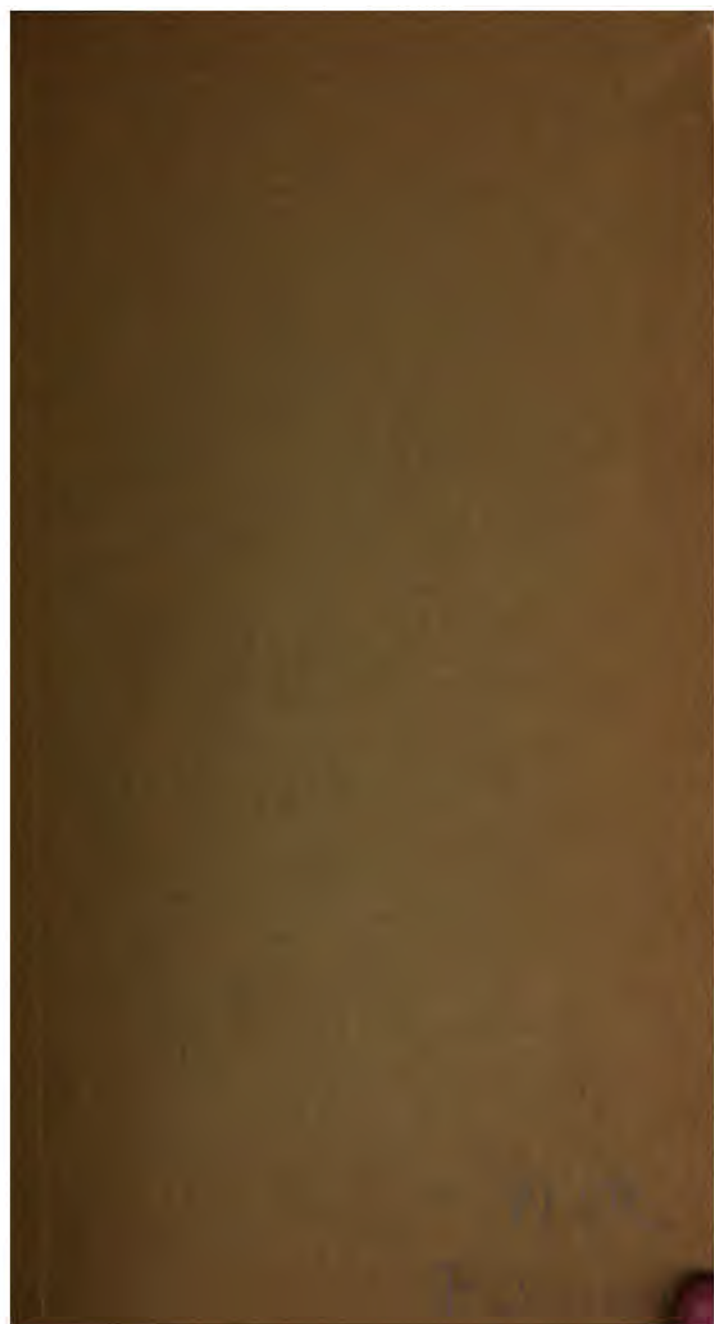

Google

Samling

af

fædrelandshistoriske Digte.

Udgivet

af

F. Fabricius.

Anden Udgave.

Kjøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1846.

NIP

I Fortalen til denne Samling, der første Gang udkom i Aaret 1836, udgiven af „Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug", udtaler Selskabets Skrift-Comitee sig saaledes om Bogen:

„Ved nærværende Samling har man havt til Hensigt, at give et Bidrag til at vedligeholde og styrke i Folket Mindet om Fædrelandets Fortid, om vigtige følgerige Tildragelser, om Mænd, der have virket i Fred som i Krig til Landets Ære og Gavn, og tillige at bidrage til at gjøre den fædrelandske Digtekunst, som har bevaret og forskjønnet os disse Erindringer, kjær for Unge og Gamle.

At Samlingen ikke gaaer længere tilbage i Tiden end til Gorm den Gamle, er deels fordi saa faa Punkter af det ældre Tidsrum findes behandlede i fortællende Digte,

deels fordi Hentydninger til den gamle Gudelære gjøre den almindelige Forstaaelse af saadanne Digte vanskelig. Det synes ogsaa, efter Samlingens Hensigt, passende, at indskrænke den til den egentlig historiske Tid."

Indhold.

Rettelser.

Side 53	Linie 25:	Audres,	læs:	Anders.
93	— 15:	lob,	—	lod.
137	— 3:	som,	—	saa.

Thyra Danebod.

Den Konge, der først samlede det danske Rige under een Krone, og under hvem Christendommen først begyndte at faae fast Fod i Landet, var Gorm den Gamle. Hans Dronning, Thyra, var saa almindelig elsket, at man gav hende det Tilnavn Danebod eller de Danskes Trøst, vel især, fordi hun vidste at formilde Kongens Sind. Thi Gorm var tilsindet og en ivrig Afgudsdyrker, som kun, tvunget dertil af den tydske Keiser, havde tilladt Christendommen at prædikes i Danmark. Blandt Thyras mange Fortjenester af Landet var ogsaa Anlæggelsen af Dannevirke, en Vold der gik tversigjennem det Slesvigske fra Slien til Eideren, og som skulde tjene til Værn imod de indtrængende Vender og andre tydske Folkeslag. Vigtigheden af denne Vold sees blandt andet deraf, at, da den, som tildeels var opført af Træ og Tørv, i en af de følgende Krige blev opbrændt, lod Kong Valdemar den Første den atter opføre af Steen, og ansaaes den da for næsten uindtagelig af Venderne, der før sværmede lige op til Ribe. Endnu sees Levninger af dette Værk.

Danmark deiligst Vang og Vænge,
Lukt med Bølgen blaa,
Hvor de vakkre danske Drenge
Kan i Leding gaae,
Mod de Tydske, Slaver, Vender,
Hvor man dem paa Tog hensender;
Een Ting mangler for den Have,
Ledet er af Lave.

Beltet ved Guds Forsyn hegner,*
Værger fleste Land;
Hvad man under Danmark regner
Nyder Værn af Vand.

---

* Ved Belt forstaaes her Østersøen (mare balticum).

Ingen Nabo, som vil vinde,
Tør paa Danmark gaae iblinde.
Fik vi Ledet hængt i Lave,
Lukket var vor Have.

Meilfart-Sund os Fyen beskytter,*
Trygt staaer Møens Klint.
Indtil Gedsør ingen Rytter**
Ride skal gesvindt;
Guldborg-Sund for Laaland gjenner,
Øresund er Sjællands Tjener.
Saa har hver sit gode Lukke;
Alt maa Jylland sukke.

Holster, Vagrer, Lyneborger,
Som en farlig Flod,
Gjør os Jyder mange Sorger,
Styrter meget Blod.
Hvo kan vende slig Uvane?
Det er Skam at lade rane
Saa vort Fæ, vort Gods, Formue;
Piil vi har og Bue.

Saa begyndte Dronning Thyra
Ret kaldt Danebod,
Tale til dem, Danmark styre:
„Fatter freidigt Mod!
Gabet kan vi vel tillukke
Saa vi os ei lade pukke
Af hver fremmed Løbeskytte,
Som har Lyst til Bytte.

---

* Meilfart Sund eller Middelfartsund det lille Belt.
** Gedsør, nu Gjedserodde, den sydligste Pynt af Falster.

Alt fra Vesterstrand hiin brede
Til Mosund i Sli
Vi os vil en Vold berede,
Gjøre snæver Sti.
Alt skal den os Orlov bede,
Som vi gjennem skulde stede.
Derigjennem ingen fare
Skal med stjaalne Vare."

Det var Ord, som lod sig høre,
Fædres Land det gjaldt;
Faldt og i Kong Haralds Øre*
Vel som overalt.
Bud man over Riget sendte:
"Hvo sig for en Dansk vil kjende,
Møde der med Vogn og Heste,
Volden at befæste."

Fra den østre Danmarks Side
Kom de Skaanske rap,
Sjællandsfaren her vil slide,
Ingen var for knap.
Fyenbo, Lolliken og Jyden,
Samt hvo som sad næst ved Gryden,
Ingen sig da glemte hjemme,
For det Værk at fremme.

Danebod sig hjert'ligt glædte,
Der hun Skaren saae;
Sagde: "vi om høit tør vædde,
Værket fort skal gaae.

* Ved Kong Harald menes hendes Søn Harald Blaatand.

Henter, Jyder! Ost og Kage,
Mens de Andre Muld mon age;
Kosten vil jer Umag spare,
Skal den Gjerning vare.

Skaaningen tog til at grave
Først fra Kattegat
Frem til Hallingsted, og lave
Volden høi og brat.
Femgang sex Fod blev den lavest,
Sexgang otte Fod var ragest,*
Sommesteds kun fyrretyve,
Som den kunde blive.

Sjællandsfar og Fyenbo Resten
Gjorde færdig snart.
Jyden skaffed Mad for Gjæsten,
Intet blev der spart.
Porte paa hver hundred Favne
Reiste de, lod Taarn ei savne,
Hvorfra Fienden ramte Skade,
Naar han tog til Stade.

At dessnarer' færdes kunde
Værket med Behør,
Dronning Thyra lod af Grunde
Reise, hvor man kjør
Gjennem Volden, sig en Bure,**

---

* Ragest. høiest.

** Ved den Bure], som Dronningen lod opføre, for herfra at h
Kure eller Opsyn med Bygningen, sigtes til den grundmur
Skandse Thyreborg, hvoraf der endnu sees Levninger.

Paa det Værk at have Kure.
Slet sig noget kun vil føie
Under fremmed Øie.

Efter Ønske voxte Volden,
Dannevirke kaldt,
Som har mangen Torning holden,
Før den slet forfaldt.
„Ledet,“ sagde Dronning Thyre,
„Har vi hængt, Gud Vangen hyre,
At den ingen Fremmed bryder,
Eller Hofbud byder.“

Dannemark vi nu kan ligne
Ved en frugtbar Vang,
Hegnet rundt omkring; Gud signe
Det i Nød og Trang!
Lad som Korn opvoxe Knægte,
Der kan kjækt mod Fjenden fægte,
Og om Danebod end tale,
Naar hun er i Dvale!

Hakon Jarl.

Efterat Kong Harald Graafeld var falden i Slaget ved Limfjorden, Aar 977, blev Hakon Jarl Regent i Norge, vel ikke med Konge-Navn, men dog næsten med Konge-Magt, især efterat han havde forskaffet sig stor Anseelse ved at overvinde Jomsborgerne i Slaget i Hjørungafjorden. Men dette forledte ham til mangen egenmægtig og uretfærdig Handling, saa at han tilsidst blev ligesaa forhadt, som han før havde været agtet: ja Bønderne gave ham endog Tilnavnet: den Onde. Olaf Trygvesen, en Sønnesønssøn af den første norske Konge Harald Haarfager, der, for at frelse Livet, havde som Barn maattet flygte med sin Moder

[illegible] til Rusland, var imidlertid voxet op under mange farlige Tilskikkelser af Skjæbnen. Han havde antaget den christelige Religion, var bleven en navnkundig Helt, og drog nu op til Norge, for at bemægtige sig sit Fædrenerige. Tiden kunde aldrig have været bedre valgt; thi Hakon havde atter ved nye Voldsomheder forøget Hadet imod sig; men, da han var en ivrig Afgudsdyrker, og Olaf var Christen, kunde han altid gjøre Regning paa et stort Partie. Imidlertid lykkedes alt for Olaf. Hakens Søn Erling faldt i Slaget i Trondhjemsfjorden, Bønderne gjorde Oprør, og Hakon maatte flygte. Ved den, i følgende Digt anførte, List søgte han at bringe sine Forfølgere paa galt Spor, og tyede derpaa til sin Kjæreste, Thora, der skjulte ham og hans Træl Karker i en Jordhule under hendes Svinesti. Som de sad der, drog Olaf med sine Folk ind i Gaarden, og de kunde høre, hvorledes Herolden udraabte, at den skulde skjenkes Gods og Værdighed, som bragte Jarlen enten død eller levende. Hakon, der frygtede for sin Træl, besluttede nu at vogte sig for at falde i Søvn; men, overvældet af Træthed, slumrede han ind henad Morgenstunden, hvorpaa Karker sprang til og dræbte [...] Men Olaf lønnede Daaden som den fortjente; thi han l[...] deren henrette. Endskjøndt saaledes næsten Alt, hvo[...] kommer i Digtet, er historisk sandt, har dog Di[...] hensigt været, at skildre Christendommens og He[...] lige Aand, og den Kamp, der fandt Sted [...] fortrænges af hiin.

De Nætter ruge saa la[...]
Syvstjernen glimt[...]
Ud stormer Vind[...]
Fælt knager Gr[...]
I Offerlunden[...]
Om mosgroe[...]
„Vor Tid e[...]
Snart synke[...]
Den rasler[...]
Og knuse[...]

---

* Vore nordiske [...]
kede de man[...]

De gothiske Steenmure kneise*
Vemodigt rødligt i Maaneglands.
I mørkeblaae Luft deres Taarn de reise,
Om Muren Skyggerne svæve i Dands.
Fra lange Blyvindue Straalen iler
Til Alterets Crucifix og smiler:
„Du seirer vist,
Du hvide Christ!
Snart skal de nordlige Klipper og Høie
Sig for din Tornekrone bøie."

Olaf Trygvesøn lander i Norge.
Brat synger han Messer paa hviden Strand.
Fra fjerne, sydlige Borge
[illegible]inger han M[illegible] til Klippeland.
[illegible]mere den [illegible]o sig udbreder;
[illegible] mægtige [illegible]derne leder.
[illegible] gamle T[illegible]
[illegible]edrebo

[illegible]rste Gu[illegible]s Kone, Thor, Tordenens og [illegible]s Gud[illegible]or Krigen og Styrken, Freia, [illegible]s og [illegible]de, Hermoder, Gudernes Sen- [illegible]ser [illegible]vormed samtlige Guder benævne, [illegible]iske [illegible]a et Sted, Asgaard eller Val- [illegible]e skulde komme efter Døden, for [illegible]mt Spise og Drik[illegible]en Alt, [illegible]er Norne[illegible] Gu- [illegible]dom endog [illegible] Og, [illegible], skeer [illegible]eld dyr- [illegible] offre ham

[illegible] byggede efter [illegible] f. Ex. Roes-

De møde Kong Olaf med tapper Ære.
Men Konningen splitter de samlede Hære.

Høit galer Hanen ved Midnatstide;
Jarl Hakon slagter sin Søn.
Han drager den rygende Kniv af hans Side,
Synker i Lunden, og gjør en Bøn:
„Christe! forstyr ei de straalende Aser!
Tag dette Offer, mit Hjerte raser,
Og giv os Held!
Forlad vort Fjeld!“
Men Uglen flagrer paa Nornens Bryst,
Og tuder med dæmpet, varslende Røst.

Korsbannere hen i Luftstrømmen vælte.
De lyne, de lyne afsted!
Høit opflammer Luren de christne Helte;*
Hvor Olaf stevner, er Lykken med.
Foran ham bæres Verdens Befrier;
Rundt om lyde Psalmer og Litanier;
Med korsbannet Sværd
Han fører sin Hær.
Foran ham ile de seirende Rygter;
Forladte Hakon snyser, og flygter.

Afsted paa den vrinskende Ganger han traver.
Ved Gaulaa staaer den, med Skum bedækt.
„Blev alle Nordmænd end feige Slaver,
Jeg skjænder dog ei min ældgamle Slægt.“
Med Taarer sin sidste Ven han dræber,
I Gangerens Blod sin Kjortel klæber.
„Nu troer Du mig død,

* „Luur var et Horn, hvormed der blæstes til Kamp.

At mit Blod her flød!
Men Olaf bi! her er Kæmper i Nord,
Og paa min Side stride Tyr og Thor.

Saa knittrende vrede hans Øine skule;
Han iler til grantakte Fjeld,
Og skjuler sig i en skummel Hule
Med Thormod Karker sin frigivne Træl.
En rygende Fyrespaan Hulen oplyser;
Der sidde de tause, Trællen gyser;
Den Ene troer
Ei den Andens Ord.
Fælt stirrer Trællen paa Jarlen hvid;
Dog slumrer han ind ved Midnatstid.

Da hvisler det sagte i Hulens Mørke,
Og Asa Hermod for Hakon staaer:
„Guderne sætte Lid til din Styrke,
Giv Olaf Christen sit Banesaar!“
Guldtaarer den yndige Freia græder.
Ha, skal en sydlig korsfæstet Misdæder
Forstyrre vor Færd?
Op, sving dit Sværd!
Med Olafs Blod vore Stene bestænk!
Da skal du sidde paa Valhals Bænk!“

Saa taler Skyggen, og brat forsvinder.
Men Trællen vaagner forfærdet op:
„Jesus stod for mig med smilende Kinder,
Og pegede paa din blodige Krop!“
„„Ha, usle Træl! frygt Tordnerens Torden!
Hvi vorder du bleg og svart som Jorden?
Formaster du dig
At forraade mig?““

„Nei!" gyste Trællen med frygtsomt Sind; —
Og udmattet slumrede Jarlen ind.

Men underlig fælt han smiler i Drømme.
Da ræddes Karker ved dette Syn.
„Hvi saae jeg ham nylig i Blod at svømme?
Hvi trækker han saa med det høire Bryn?
Han er dog en Røver, som Norrige skjænder.
Velan, i hans Blod jeg toer mine Hænder.
Til Olaf jeg gaaer,
En Guldkjæde faaer!"
Saa hvisker han bleg i sorten Grube,
Og skjælver — og udskjærer Jarlens Strube.

Høit Lurerne skralde fra nærmeste Fjelde.
„Her er han, her flygted han hen!"
Som Fossen med brusende, knusende Vælde
Indbryder Kong Olaf med sine Mænd.
Brat Hakons Træl Hellebarderne dræbe.
Men Olaf skuer med smilende Læbe
Brat for sin Fod
Hakon Jarl i sit Blod.
„Den ypperste Hedning faldt! jeg er hævnet;
Ved hans Død er Vankundigheds Forhæng revnet."

Det ruller i Bjergenes fjerne Himmel,
Og sagtelig skjælver Hav og Jord.
De gamle Guders kraftige Vrimmel
Forsvinder, og kommer ei meer til Nord.
Istedet for Lundenes mosgroede Minder
Man hellige Kirker og Klostre finder.
Kun hist og her
Man fjernt og nær
En Høi og en uhyre Kampesteen skuer.
Som minder om Oldtidens Helteluer.

Svend Tveskjæg.

Sigvald, der efter Palnatokes Død befalede i Sørøverstaden Jomsborg, havde forelsket sig i den polske Regent Burisleifs ældste Søster Astrid, men kunde ikkun faae Løfte paa hende, ved at paatage sig, at skaffe Venden fri for at betale Skat til Danmark, samt bringe Kong Svend fangen til Burisleif. Ud paa Sommeren drog derfor Sigvald med tre Skibe og tre hundrede Mand til Sjælland, og fandt Svend — uvist om paa Møen eller Falster — paa en Gaard med sine ottehundrede Hofmænd. Ved List lokkede han Svend, kun fulgt af ti Stridsmænd, ud paa sit Skib, og stak i Søen med ham til Jomsborg. Svend var nu ikke istand til at betale den store Løsesum, som Sigvald forlangte, nemlig ligesaameget Guld og dobbelt saameget Sølv, som han veiede, og han maatte derfor sælge Kronens Skove og Godser; men heller ikke det slog til. Nu gave de danske Qvinder frivilligt deres Smykker, for at fuldstændiggjøre Summen, og udfrie deres Konge, og til Tak herfor var det, at Svend befalede, at Qvinden herefter ikke længere skulde være udelukket fra at gaae i Arv med Broder og Frænder, men tage halvt imod dem.

Hvor Sundet bredt sig belter
Om Sjællands Blomsterkyst,
Og Ægir Bølgen vælter*
Skumklædt mod Gefions Bryst,**
Saa stoltelig en Seiler
Sig nærmer under Ø,
Hvor Kongeborgen speiler
Sig i den blanke Sø.

---

* „Ægir“ var Gud for Havet.

** „Gefions Bryst“, Sjælland. Denne Ø sagdes nemlig ved Gudinden Gefions Tryllekunster at være pløiet fra Sverrig, hvormed den tilforn havde været landfast.

Ingen Nabo, som vil vinde,
Tør paa Danmark gaae iblinde.
Fik vi Ledet hængt i Lave,
Lukket var vor Have.

Meilfart-Sund os Fyen beskytter,*
Trygt staaer Møens Klint.
Indtil Gedsør ingen Rytter**
Ride skal gesvindt;
Guldborg-Sund for Laaland gjenner,
Øresund er Sjællands Tjener.
Saa har hver sit gode Lukke;
Alt maa Jylland sukke.

Holster, Vagrer, Lyneborger,
Som en farlig Flod,
Gjør os Jyder mange Sorger,
Styrter meget Blod.
Hvo kan vende slig Uvane?
Det er Skam at lade rane
Saa vort Fæ, vort Gods, Formue;
Piil vi har og Bue.

Saa begyndte Dronning Thyra
Ret kaldt Danebod,
Tale til dem, Danmark styre:
„Fatter freidigt Mod!
Gabet kan vi vel tillukke
Saa vi os ei lade pukke
Af hver fremmed Løbeskytte,
Som har Lyst til Bytte.

---

* Meilfart Sund eller Middelfartsund det lille Belt.
** Gedsør, nu Gjedserodde, den sydligste Pynt af Falster.

Alt fra Vesterstrand hiin brede
Til Mosund i Sli
Vi os vil en Vold berede,
Gjøre snæver Sti.
Alt skal den os Orlov bede,
Som vi gjennem skulde stede.
Derigjennem ingen fare
Skal med stjaalne Vare."

Det var Ord, som lod sig høre,
Fædres Land det gjaldt;
Faldt og i Kong Haralds Øre*
Vel som overalt.
Bud man over Riget sendte:
„Hvo sig for en Dansk vil kjende,
Møde der med Vogn og Heste,
Volden at befæste."

Fra den østre Danmarks Side
Kom de Skaanske rap,
Sjællandsfaren her vil slide,
Ingen var for knap.
Fyenbo, Lolliken og Jyden,
Samt hvo som sad næst ved Gryden,
Ingen sig da glemte hjemme,
For det Værk at fremme.

Danebod sig hjert'ligt glædte,
Der hun Skaren saae;
Sagde: „vi om høit tør vædde,
Værket fort skal gaae.

* Ved Kong Harald menes hendes Søn Harald Blaatand.

Henter, Jyder! Oſt og Kage,
Mens de Andre Muld mon age;
Koſten vil jer Umag ſpare,
Skal den Gjerning vare.

Skaaningen tog til at grave
Førſt fra Kattegat
Frem til Hallingſted, og lave
Volden høi og brat.
Femgang ſex Fod blev den laveſt,
Sexgang otte Fod var rageſt,*
Sommeſteds kun fyrretyve,
Som den kunde blive.

Sjællandsfar og Fyenbo Reſten
Gjorde færdig ſnart.
Jyden ſkaffed Mad for Gjæſten,
Intet blev der ſpart.
Porte paa hver hundred Favne
Reiſte de, lod Taarn ei ſavne,
Hvorfra Fjenden ramte Skade,
Naar han tog til Stade.

At desſnarer' færdes kunde
Værket med Behør,
Dronning Thyra lod af Grunde
Reiſe, hvor man kjør
Gjennem Volden, ſig en Bure,**

---

* Rageſt. høieſt.

** Ved den Bure, ſom Dronningen lod opføre, for herfra at h
Kure eller Opſyn med Bygningen, ſigtes til den grundmu
Skandſe Thyreborg, hvoraf der endnu ſees Levninger.

Paa det Værk at have Kure.
Slet sig noget kun vil føie
Under fremmed Øie.

Efter Ønske voxte Volden,
Dannevirke kaldt,
Som har mangen Tørning holden,
Før den slet forfaldt.
„Ledet," sagde Dronning Thyre,
„Har vi hængt, Gud Vangen hyre,
At den ingen Fremmed bryder,
Eller Hofbud byder."

Dannemark vi nu kan ligne
Ved en frugtbar Vang,
Hegnet rundt omkring; Gud signe
Det i Nød og Trang!
Lad som Korn opvoxe Knægte,
Der kan kjækt mod Fjenden fægte,
Og om Danebod end tale,
Naar hun er i Dvale!

Hakon Jarl.

Efterat Kong Harald Graafeld var falden i Slaget ved Limfjorden, Aar 977, blev Hakon Jarl Regent i Norge, vel ikke med Konge-Navn, men dog næsten med Konge-Magt, især efterat han havde forskaffet sig stor Anseelse ved at overvinde Jomsborgerne i Slaget i Hjørungafjorden. Men dette forledte ham til mangen egenmægtig og uretfærdig Handling, saa at han tilsidst blev ligesaa forhadt, som han før havde været agtet: ja Bønderne gave ham endog Tilnavnet: den Onde. Olaf Trygvesen, en Sønnesønssøn af den første norske Konge Harald Haarfager, der, for at frelse Livet, havde som Barn maattet flygte med sin Moder

Astrid til Rusland, var imidlertid voxet op under mange forskjellige Tilskikkelser af Skæbnen. Han havde antaget den christelige Religion, var bleven en navnkundig Helt, og drog nu op til Norge, for at bemægtige sig sit Fædrenerige. Tiden kunde aldrig have været bedre valgt; thi Hakon havde atter ved nye Voldsomheder forøget Hadet imod sig; men, da han var en ivrig Afgudsdyrker, og Olaf var Christen, kunde han altid gjøre Regning paa et stort Partie. Imidlertid lykkedes alt for Olaf. Hakons Søn Erling faldt i Slaget i Trondhjemsfjorden, Bønderne gjorde Oprør, og Hakon maatte flygte. Ved den, i følgende Digt anførte, List søgte han at bringe sine Forfølgere paa galt Spor, og tyede derpaa til sin Kjæreste, Thora, der skjulte ham og hans Træl Karker i en Jordhule under hendes Svinesti. Som de sad der, drog Olaf med sine Folk ind i Gaarden, og de kunde høre, hvorledes Herolden udraabte, at den skulde skjenkes Gods og Værdighed, som bragte Jarlen enten død eller levende. Hakon, der frygtede for sin Træl, besluttede nu at vogte sig for at falde i Søvn; men, overvældet af Træthed, slumrede han ind henad Morgenstunden, hvorpaa Karker sprang til og dræbte ham. Men Olaf lønnede Daaden som den fortjente; thi han lod Morderen henrette. Endskjøndt saaledes næsten Alt, hvad der forekommer i Digtet, er historisk sandt, har dog Digterens Hovedhensigt været, at skildre Christendommens og Hedenskabets forskjellige Aand, og den Kamp, der fandt Sted, inden denne kunde fortrænges af hiin.

De Nætter ruge saa lange, saa sorte,
Sydstjernen glimter saa mat.
Ud stormer Vinden af Himmelens Porte,
Fælt knager Granen i kolde Nat.
I Offerlundene Blæsten tuder
Om mosgroede Støtter af Valhals Guder.
„Vor Tid er forbi!
Snart synke vi!"
Den rasler, og styrter den blodige Steen,
Og knuser omliggende Offerbeen.*

---

* Vore nordiske Forfædre vare Hedninge, og, som saadanne, dyrkede de mange Guder, hvoraf nogle af de vigtigste vare: Odin,

De gothiske Steenmure kneise*
Vemodigt rødligt i Maaneglands.
I mørkeblaae Luft deres Taarn de reise,
Om Muren Skyggerne svæve i Dands.
Fra lange Blyvindue Straalen iler
Til Alterets Crucifix og smiler:
„Du seirer vist,
Du hvide Christ!
Snart skal de nordlige Klipper og Høie
Sig for din Tornekrone bøie."

Olaf Trygvesøn lander i Norge.
Brat synger han Messer paa hviden Strand.
Fra fjerne, sydlige Borge
Bringer han Munke til Klippeland.
Alt mere den christne Tro sig udbreder;
Men mægtige Hakon Bønderne leder.
For gamle Tro
I Fædrebo

---

den øverste Gud, Frigga, hans Kone, Thor, Tordenens og Lynildens Gud, Thyr, Gud for Krigen og Styrken, Freia, Skjønheds og Kiærligheds Gudinde, Hermoder, Gudernes Sendebud. Aser var det Navn, hvormed samtlige Guder benævnedes, og disse tænktes boende paa et Sted, Asgaard eller Valhalla, hvorhen ogsaa alle Tappre skulde komme efter Døden, for at forlyste sig med Kampe, samt Spise og Drikke. Men Alt, selv Guderne, var Skæbnen eller Nornerne underkastet. Guderne dyrkedes ved Offere, stundom endog Menneskeoffere. Og, naar derfor Hakon her i Digtet offrer sin Søn til Christus, skeer det, fordi han anseer ham for en Afgud, liig dem han selv dyrker, og som han derfor troer at kunne formilde, ved at offre ham det kjæreste, han eier.

* „De gothiske Steenmure." Herved menes Kirker, byggede efter den saakaldte gothiske Bygningsmaade, saaledes som f. Ex. Roeskilde-, Aarhuus- og Ribe-Domkirker ere byggede.

De mødte Kong Olaf med tapper Ære.
Men Konningen splitter de samlede Hære.

Høit galer Hanen ved Midnatstide;
Jarl Hakon slagter sin Søn.
Han drager den rygende Kniv af hans Side,
Synker i Lunden, og gjør en Bøn:
„Christe! forstyr ei de straalende Aser!
Tag dette Offer, mit Hjerte raser,
Og giv os Held!
Forlad vort Fjeld!"
Men Uglen flagrer paa Nornens Bryst,
Og tuder med dæmpet, varslende Røst.

Korsbannere hen i Luftstrømmen vælte.
De lyne, de lyne afsted!
Høit opflammer Luren de christne Helte;*
Hvor Olaf stevner, er Lykken med.
Foran ham bæres Verdens Befrier;
Rundt om lyde Psalmer og Litanier;
Med korsdannet Sværd
Han fører sin Hær.
Foran ham île de seirende Rygter;
Forladte Hakon fnyser, og flygter.

Afsted paa den vrinskende Ganger han traver.
Ved Gaulaa staaer den, med Skum bedækt.
„Blev alle Nordmænd end feige Slaver,
Jeg skjænder dog ei min ældgamle Slægt."
Med Taarer sin sidste Ven han dræber,
I Gangerens Blod sin Kjortel klæber.
„Nu troer Du mig død,

* „Luur var et Horn, hvormed der blæstes til Kamp.

At mit Blod her flød!
Men Olaf bi! her er Kæmper i Nord,
Og paa min Side stride Tyr og Thor.

Saa knittrende vrede hans Øine skule;
Han iler til grantakte Fjeld,
Og skjuler sig i en skummel Hule
Med Thormod Karker sin frigivne Træl.
En rygende Fyrespaan Hulen oplyser;
Der sidde de tause, Trællen gyser;
Den Ene troer
Ei den Andens Ord.
Fælt stirrer Trællen paa Jarlen hvid;
Dog slumrer han ind ved Midnatstid.

Da hvisler det sagte i Hulens Mørke,
Og Asa Hermod for Hakon staaer:
„Guderne sætte Lid til din Styrke,
Giv Olaf Christen sit Banesaar!"
Guldtaarer den yndige Freia græder.
Ha, skal en sydlig korsfæstet Misdæder
Forstyrre vor Færd?
Op, sving dit Sværd!
Med Olafs Blod vore Stene bestænk!
Da skal du sidde paa Valhals Bænk!"

Saa taler Skyggen, og brat forsvinder.
Men Trællen vaagner forfærdet op:
„Jesus stod for mig med smilende Kinder,
Og pegede paa din blodige Krop!"
„„Ha, usle Træl! frygt Tordnerens Torden!
Hvi vorder du bleg og svart som Jorden?
Formaster du dig
At forraade mig?""

„Nei!“ gyste Trællen med frygtsomt Sind; —
Og udmattet slumrede Jarlen ind.

Men underlig fælt han smiler i Drømme.
Da rædedes Karker ved dette Syn.
„Hvi saae jeg ham nylig i Blod at svømme?
Hvi trækker han saa med det høire Bryn?
Han er dog en Røver, som Norrige skjænder.
Velan, i hans Blod jeg toer mine Hænder.
Til Olaf jeg gaaer,
En Guldkjæde faaer!“
Saa hvisker han bleg i sorten Grube,
Og skjælver — og udskjærer Jarlens Strube.

Høit Lurerne skralde fra nærmeste Fjelde.
„Her er han, her flygted han hen!“
Som Fossen med brusende, knusende Vælde
Indbryder Kong Olaf med sine Mænd.
Brat Hakons Træl Hellebarderne dræbe.
Men Olaf skuer med smilende Læbe
Brat for sin Fod
Hakon Jarl i sit Blod.
„Den ypperste Hedning faldt! jeg er hævnet;
Ved hans Død er Vankundigheds Forhæng revnet.

Det ruller i Bjergenes fjerne Himmel,
Og sagtelig skjælver Hav og Jord.
De gamle Guders kraftige Vrimmel
Forsvinder, og kommer ei meer til Nord.
Istedet for Lundenes mosgroede Minder
Man hellige Kirker og Klostre finder.
Kun hist og her
Man fjernt og nær
En Høi og en uhyre Kampesteen skuer,
Som minder om Oldtidens Helteluer.

Svend Tveskjæg.

Sigvald, der efter Palnatokes Død befalede i Sørøverstaden Jomsborg, havde forelsket sig i den polske Regent Burisleifs ældste Søster Astrid, men kunde ikkun faae Løfte paa hende, ved at paatage sig, at skaffe Venden fri for at betale Skat til Danmark, samt bringe Kong Svend fangen til Burisleif. Ud paa Sommeren drog derfor Sigvald med tre Skibe og tre hundrede Mand til Sjælland, og fandt Svend — uvist om paa Møen eller Falster — paa en Gaard med sine ottehundrede Hofmænd. Ved List lokkede han Svend, kun fulgt af ti Stridsmænd, ud paa sit Skib, og stak i Søen med ham til Jomsborg. Svend var nu ikke istand til at betale den store Løsesum, som Sigvald forlangte, nemlig ligesaameget Guld og dobbelt saameget Sølv, som han veiede, og han maatte derfor sælge Kronens Skove og Godser; men heller ikke det slog til. Nu gave de danske Qvinder frivilligt deres Smykker, for at fuldstændiggjøre Summen, og udfrie deres Konge, og til Tak herfor var det, at Svend befalede, at Qvinden herefter ikke længere skulde være udelukket fra at gaae i Arv med Brøder og Frænder, men tage halvt imod dem.

Hvor Sundet bredt sig belter
Om Sjællands Blomsterkyst,
Og Ægir Bølgen vælter*
Skumklædt mod Gefions Bryst,**
Saa stoltelig en Seiler
Sig nærmer under Ø,
Hvor Kongeborgen speiler
Sig i den blanke Sø.

---

* „Ægir“ var Gud for Havet.

** „Gefions Bryst“, Sjælland. Denne Ø sagdes nemlig ved Gudinden Gefions Tryllekunster at være pløiet fra Sverrig, hvormed den tilforn havde været landfast.

Fra Borgen Luren gjalder,
Der toner Strængespil,
Kong Svend i Borgens Haller
Et Gilde feire vil;
Hans frække Kæmper bænke*
Sig om det brede Bord,
Mens Mjøden de iskjænke,
De vexle skjemtsomt Ord.

Rundtom i Hallen lyder
Saa kjække Manddoms Ord.
Kong Svend sig derved fryder,
Den høie Drot i Nord.
Sligt monne vel ham hue;
Det siger jeg forvist,
Skal der fremstaae en Lue,
Maa Flinten give Gnist.

Et Qvad istemmer Skjalden,
Og Egeharpen slaaer,
Da tier Alt i Hallen,
Ei Lyd til Øret naaer.
Saa stor er Sangens Vælde,
Og understærk dens Fryd:
Hjerter som Nordens Fjelde
Maae smeltes ved dens Lyd.

Han qvad om Valhals Guder,
Om Odin, Asathor,
Liig Stormen, naar den tuder
Blandt Klipperne i Nord.
Han qvad om Valhals Qvinder.

* Frække, modige.

Om Frigga, Siofn' og Frei,*
Liig Bækken, naar den finder
Blandt Rosenhækker Vei.

Til Harpens Bjørnestrænge
Et Drapa nu han sang,**
Af det vil leve længe
I Nord en Efterklang.
Om Viggo, Hrolf qvad Skjalden,
Om Skuld's Forræderi, —
Da triner ind i Hallen
En Viking, kjæk og fri.

Endt har den gamle Sanger.
Den Viking axler saa***
Sit Skind, og frem han ganger
For Konningen at staae.
„Hil sidde du herinde,
Kong Svend saa fredelig!
Jarl Sigvald dennesinde
Sin Hilsen sender dig.

Hans Langskib her er landet,****
Han vilde verle Ord

---

* „Siofn", en af de ringere Gudinder, som bidrog til at vække Kjærligheden imellem Mand og Qvinde. — „Frei" forkortet for Freia.

** Ved dette „Drapa" eller høitidelige Mindedigt sigtes til Historien om Rolf Krage, der blev myrdet ved hans egen Søster Skuldas Forræderi. — „Viking", Søkæmpe, Sørøver, et Navn, som dog paa den Tid ikke førte nogen Skam med sig.

*** „Axle sit Skind", pynte sig, rette paa fine Klæder.

**** De gamle Danskes Krigsskibe kaldtes Langskibe, formedelst deres Størrelse, eller ogsaa Drager, fordi Forstavnen gierne var prydet med en saadan Figur.

Med dig om et og andet,
Men ligger syg ombord.
Hvis derfor du vil høre,
Hvad han vil sige dig,
Du maa ham laane Øre,
Og gjæste ham med mig."

Meldte den gamle Kæmpe:
„Husk Skjaldens Varselsang!
Jeg kan min Tvivl ei dæmpe;
Thi hør mig denne Gang!
Paa Svig kun Sigvald tænker
Og ei paa ærlig Færd;
Jeg frygter for hans Rænker,
Ei for hans dragne Sværd!"

„Ja! falsk som Skum paa Bølge
Er Vikingjarlens Hu,
Derfor Du ei ham følge!"
Lød trindt i Hallen nu.
Af Harm Kong Svend da lued,
Han frem i Hallen gik,
Og stolt omkring sig stued
Med vrede Herskerblik:

„Har Ærlighed ei hjemme
Nu meer paa Jordens Land,
Da selv i Nord dens Stemme
Ei længer høres kan?
Og mon det Drotten sømmer,
At skjælve for Bedrag?
Lav er den Sjæl, der drømmer
Om Svig ved Nat og Dag!"

Fulgt af sin Kæmpeskare
Til Stranden gaaer han ned
Han aner ingen Fare,
Saa trygt er hvert hans Fjed.
Over den blanke Bølge
Paa Baaden føres han,
Kun Hirdmænd ti ham følge* —
Ei Fleer der rummes kan.

Saa piilsnart Baaden glider
Mod Vikingsnekken hen.
„Nu siig hvor Jarlen lider?
Jeg gjæster ham som Ven.“
Paa Bolster Sigvald hviler,
Karsk iler han nu hid,
Og lumsk i Skjægget smiler,
Men skjuler det med Flid.

„Ha, Sigvald! vilst du svige
Din Herre og din Drot?“
„„Vist ei, fra Danmarks Rige
Vi gaae til Jomsborg blot.““ —
Af Balgen Svend rev Sværdet,
Hans Øie lynte Død;
Men Jarlen uforfærdet
Med haanligt Smiil udbrød:

„Hvordan, min Drot! du agter
Dit Liv saa saare slet,
At du for Alvor tragter
Med Staal at kjøbe det?

* „Hirdmænd“, Hofmænd, Stridsmænd.

Slig Priis var alt for ringe,
Ja uhørt fast paa Jord;
En Drot bør ikke tinge;
Thi sværger jeg ved Thor:

„Hvis ei af Guld du eier
Saameget i dit Land,
At dermed du opveier
Dit Legeme paastand,
Saa høit jeg dig mon skatte,
At ingen anden Priis
Formaaer mig at erstatte,
Min Konge, dit Forliis.“

Kong Svend ham Ryggen vendte
Med Vrede og Foragt,
Hans Blikke harmfuldt brændte,
Til Hævn stod kun hans Agt;
Da faldt hans vrede Øie
Paa Herthas Blomsterkyst*
Og bøgekrandste Høie, —
Det smeltede hans Bryst.

Mens Dragen snelt bortilte,
Græsfriske Gesions Ø
Saa venligt ham tilsmilte
Alt fra den dybe Sø,
Som Barn tilsmiler Fader
Fra Moders ømme Favn, —
Men han, som det forlader,
Kun føle kan sit Savn.

---

* „Hertha“, Jordens Gudinde, havde sit Tempel i Sjælland.

I Kongens Bryst hver Klage
Ved dette Syn taug stil',
Som Aslaug taug saa fage*
Ved Konning Heimars Spil.
To Perler demantklare
Der faldt fra Danmarks Drot,
Dem Ægirs Døttre bare**
Til deres Faders Slot. —

Snart Jarlens Svig saa vide
Af Rygtet bæres om,
Da blev stor Sorg og Qvide,
Hvorhen det Budskab kom.
I Armods trange Bolig,
I Herremandens Borg
Den Danske deler trolig
Sin Konges Fryd og Sorg.

Det var i Efterhøsten.
Naar Solen daled' rød,
Ei Nattergalerøsten
Fra Busken længer lød;
De Fugle smaa paa Qviste
Forstummed' fjernt og nær, —
Det var, som om de vidste,
Hvad Sorg der hersked her.

---

* Om Aslaug fortælles i en gammel Saga, at Kong Heimar, for at frelse hende for hendes Forfølgere, skjulede hende, som treaars gammelt Barn, i en kunstigt indrettet Harpe, og at han, naar Barnet græd, spillede paa Harpen, hvorved dets Klager strax forstummede.

** „Ægirs Døttre", Bølgerne.

Ei heller smilte Lunden
Som forhen sommergrøn,
Thi Danmarks Haab var svunden,
Nu visned den ilsøn.
Og Blomsten, som sig vugged
I lune Sommerluft,
Af Sorg nu Kalken lukked
Og tabte Glands og Duft. —

Saa langsomt sig nu snige
De Timer, Dage hen.
Kong Svend til Danmarks Rige
End kommer ei igjen;
Thi Trofasthed i Barmen
Boer hos den danske Mand,
Og Kæmpekraft i Armen, —
Men Guld, det fattes ham.

Tak være Danmarks Qvinder,
De guldhaarfagre Møer!
Før Danmarks Navn forsvinder,
Ei deres Roes uddøer!
De hengav gyldne Spange
Og Armbaand, Hovedguld,
Ja Fæstensring, skjøndt Mange
Var den af Hjertet huld.

Da næste Vaar nu smilte
Til Herthas Moderbryst,
Kong Svend tilbageilte; —
Hvo deler ei hans Lyst?
Da dufted Bøgelunden,
Og Nattergalen sang;
Saa reent hver Sorg var svunden
Med eet fra Danevang.

Og end, naar Vaaren bygger
Hvert Aar paa Danmarks Øer,
Den altid bringer Smykker
Med til de danske Møer:
Fra Sydens Blomsterhave
En deilig Sommerflor,
For dem, som de bortgave,
De Piger i vort Nord!

Thorvald Vidførle.

Islænderen Kodrann havde to Sønner, Orm og Thorvald, der siden fik Tilnavnet Vidførle, eller den Vidtbereiste; men Orm var stedse den, som Faderen holdt meest af. Da derfor Thorvald voxede til, blev Kodrann, som var en rig Mand, glad over at kunne slippe ham, ved, efter en klog Kone Thordissas Raad, at give ham en Sum Penge, til dermed at forsøge sin Lykke i fremmede Lande. Thorvald drog nu ned til Danmark, hvor han sluttede sig til Svend Tveskjæg, der dog dengang endnu ikke var Konge, men færdedes paa idelige Søtoge, og det varede ikke længe, inden Svend yndede Thorvald fremfor alle andre; thi han var baade klog, tro og tapper. Men hvad der især udmærkede ham blandt hans Samtidige, var hans Mildhed og Ædelmodighed, hvorved han indvirkede fuldtvel saameget som ved sin Tapperhed. Denne hans Charakteer gjorde ham, selv iblandt Fjender, saa anseet og afholdt, at han derved ikke sjeldent blev i Stand til at ...ie fangne Staldbrødre, endog Kong Svend selv, da denne ...ang paa et af sine Tog i Bretland, eller Provindsen Wales i England, var bleven fangen af en Hertug, hvem Thorvald tilfældigviis kort i Forveien havde befriet af Fangenskab. Om denne Thorvald har man en egen islandsk Saga, eller Fortælling, hvoraf Det er taget.

Svend Tveskjæg havde sig en Mand,
Som Thorvald hed;
I Leding rask og bold var han,
Men blid i Fred.
Hans Snekker seiled viden om
Fra Havn til Havn,
Og gjorde, hvorsomhelst de kom,
Berømt hans Navn.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Han kjøbte Fanger, gav dem frie,
Og klædte dem,
Og sendte Mænd fra Slaveri
Til Huus og Hjem.
Og mangen Olding fik sin Søn,
Sin Alders Trøst,
Og mangen Mø sin Beiler skjøn,
Sin Ungdoms Lyst.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

En ærlig Kamp var Thorvalds Fryd,
Høit var hans Mod;
Men aldrig dypped han sit Spyd
I Svages Blod.
Han fulgte Svend paa mangt et Tog
Med Herreskjold,
Og hans Nærværelse forjog
Al grusom Vold.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

De hidsed Seil i høien Raa,
Det var Kong Svend,
Han færdtes over Bølgen blaa
Med sine Mænd.

At gjæste Bretland var hans Agt;
I Land han steg,
Og alting for hans Overmagt
Tilbage veg.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Men Bretlands Hertug ikke sov,
Han samlede
En talrig Hær i mørken Skov
Af Ryttere.
Den danske Trop kom ilde an
Ved denne List.
De bleve fangne Mand for Mand,
Og Svend tilsidst.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

„Og hør du Fangefoged fiin
Og mærk mit Bud.
Du skynde dig i Taarnet ind,
Før Thorvald ud!
Ei sømmer Bolt og Fængsel den,
Hvis tappre Haand
Har løst saa mangen fager Svend
Af Trældoms Baand."
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Strax kom til Taarnets Dør en Mand
Med dette Bud.
Men Thorvald svor en Eed paa Stand:
„Jeg gaaer ei ud!
Jeg fri, og Kongen blive her
I fremmed Vold!
Nei, da var Thorvald aldrig værd
At løfte Skjold."
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Saa stor er ædle Sjæles Magt; —
Enhver blev fri
Paa Thorvalds Bøn, og for den Agt,
Han var udi.
Og aldrig glemte siden Svend,
At vise sig
Imod sin Ungdoms brave Ven
Taknemmelig.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Svend Tveskjæg sad hos Øl og Mjød
Med Konger fleer,
Og klappede paa Hynde blød:
„Sid Thorvald her;
Din Fader styred aldrig Land
Som een af os;
Men den er Jarl og Ædelmand,
Der naaer din Roes;
Thi Thorvald har reddet sin Konge."

Knud den Store.

Kong Knud, der regjerede fra Aar 1014 til Aar 1035, har vistnok erholdt Tilnavnet den Store formedelst hans udstrakte Magt; thi deels ved Arv, deels ved lykkelige Krige, var han bleven Hersker over Danmark, Norge og England, foruden nogle Dele af Pommern og Skotland, saa at han var den mægtigste Konge paa sin Tid. Men han fortjente ogsaa dette Navn ved sin priisværdige Regjering. Historien indeholder flere Beviser paa hans Ærefrygt for Religionen og for Lovene, og paa hans Iver for at befæste samme hos sit Folk. Et Træk, der vidner herom, og som er værd at kommes ihu, er opbevaret i følgende Digt.

Kong Knud sad stor og mægtig paa sin Throne;
En Herre, drabelig og stærk, som huld.
Den danske, brittiske, den norske Krone
Var sammensmeltet i hans Krones Guld.
Høit i hans høie Sal klang Harpens Tone;
Thi Skjaldens Barm var af hans Idræt fuld.
I Kirken selv lød Hymner til hans Ære;
Thi kraftigt han udbredte Jesu Lære.

Men Knud sad taus og tankefuld i Sind,
Ei blussed Læben, som hans Purpurklæde;
Sørgmodelig han støtted Haand til Kind,
Og ingen Deel han tog i Hoffets Glæde.
De svundne Dages Idræt faldt ham ind,
Da monne bittre Taarer Øiet væde.
„Ak, sukked han, min Gud! kan du forgjette
Min Synd? kan du mit Regnebræt udslette?

Min Ungdom svandt i Stolthed og Foragt,
Kjæk frem jeg gik, men nu jeg modløs græder.
For at forstærke denne stolte Magt
Forbandt jeg mig med Eadrik den Forræder. *
Den djerve Ulf i Kirken blev ombragt,
Hans Blod, uskyldigt, Altertavlen væder.**
Ei blot med Sværdet, tidt med mørke Rænker
Jeg vandred frem. — Nu det mit Hjerte krænker.

---

* Det var tildeels ved Englænderen Eadriks Forræderie, at det omsider lykkedes Knud at erobre England.

** Ulf Jarl, gift med Knuds Søster Estrid, var bleven myrdet i Kirken efter Kongens Foranstaltning. Denne Misgjerning, hvortil han var bleven bragt i en Opbruusning af Vrede, efterat han længe havde baaret Mistanke om forræderiske Planer hos Ulf, afsonede han siden, efter den Tids Skik, ved store Gaver til Kirken og en Valfart til Rom.

Som oftest dog med Manddom og med Sværd
Min raske Ungdom blot sit Værk begyndte;
At vorde Danmarks gamle Krone værd,
Det var den Tanke dog, som frem mig skyndte.
Og derfor stormed jeg i Herrefærd,
Og derfor Heltens Syssel, Kamp, jeg yndte.
Da aabned sig mit Hjerte for din Stemme.
Ak, hulde Jesus! kan du alt forglemme?"

Som Kongen nu saaledes trøstløs sad,
Med blege Kinder og med Graad i Øiet,
Mens hen ad Bænken i den lange Rad
Guldhornet gik og Hvermand var fornøiet,
Da treen en Skjald for Kongen frem, og qvad:
"Min Herre! hvor er den, som du ophøiet?
Du tvang det stolte Nords udstrakte Lande,
Ustraffet Ingen tør dit Bud modstande."

Taalmodig, uden Harme, hørte Knud
Paa denne daarlige, forvovne Tale.
Hvad Skjalden qvad, det raabtes snarligt ud
Af hver en Ridder i de blanke Sale.
Da blev den gyldne Stol, paa Kongens Bud,
Bragt ned fra Borgen gjennem grønne Dale
Til hviden Strand, hvor stolt og langsomt Vandet
Høit skylled sine Bølger op paa Landet.

Derpaa han lod, med steenbesatte Baand,
Det tunge Glavind ved sit Bælte spænde,
Med Krone paa, med Scepter i sin Haand
Man saae ham sine Fjed mod Havet vende.
Hvad Tanke nu besjælte Kongens Aand,
Nysgjerrig Hofmand ønskte gjerne kjende;

Men Kongen taug, og vandred, med sit Følge,
I Purpurkaaben, mod den hvide Bølge.

Og satte sig saa i det gyldne Sæde,
Blandt runde Stene paa det bløde Sand;
Ei hvor bestandigt Bølgens Top mon væde
Det ramme Tang med sit skumklædte Vand;
Ei heller der, hvor ei de kunde træde,
Paa den for fjerne, den for høie Strand,
Men der, hvor Pilen ned sit Hoved hængte;
Hvor nu og da kun Bølgen op sig slængte.

Der Kongen sad, og talte saa til Havet:
„Det Land, jeg sidder paa, tilhører mig;
Med dig, o Sø! min Magt er jo begavet!
Thi lyd din Herre, Du ei nærme dig!
Din Bølge kræver jeg saaledes avet,
At til min Fod den aldrig vover sig.
Thi jeg behersker Nordens stolte Lande;
Ustraffet Ingen tør mit Bud modstande.

Men som sædvanligt gik den stille Bølge;
Sin vante Vei den end bestandigt tog;
Af sin Natur den intet vilde dølge;
Det ene Bølgeslag det andet jog.
Med Otte Niende kom brat i Følge,
Der stærk og svanger op paa Kongen slog.
Ei til hans Fødder kun den op sig trængte,
Hans Scepter og hans Krone den bespræengte.

Da reiste Kongen sig, saae til hver Side,
Brød rørt med Taarer høit saaledes ud:
„I Sandhed, hver en Christen burde vide,
Der ingen mægtig er foruden Gud!

Han grunded Jorden, han lod Havet glide
Med evigt Røre ved sit stærke Bud.
Han ene mægter Jord og Hav at twinge,
Mod hans er al min Vælde saare ringe."

Med disse Ord han af sin Krone spændte,
Af Guld og Ædelstene tung og svar;
Derpaa han sine Fjed fra Havet vendte,
Og ydmyg Kronen hen i Kirken bar.
Der knælte han, og hver en Synd bekjendte,
Mens Angerstaaren trilled hed og klar.
Paa den Korsfæstede med Martyrqviden
Han Kronen satte; bar den aldrig siden.

Vilhelm Bisp og Kong Svend.

Svend Estridsen, en Søn af den, af Knud den Store myrdede, Ulf Jarl og Knuds Søster Estrid, maatte kæmpe længe, inden han kom i rolig Besiddelse af Danmark. Og, skjøndt han i en Række af ni og tyve Aar styrede Landet med Mildhed og Klogskab, vare dog mange af de Store misfornøiede med ham, vel især formedelst et uheldigt Tog, han havde foretaget imod England, og et Forbund, som han, aldeles imod Folkets Ønske, havde indgaaet med Sarerne. Nytaarsaften, sandsynligviis Aar 1071, gav Kongen et Gjæstebud i Roeskilde for Landets ypperste Mænd, hvor da disse, ophidsede af Drikken, begyndte at tale ilde imod Kongen. Herover kom Svend i Vrede, og, som han maaskee fandt Grund til at formode en ny Sammensværgelse, udsendte han næste Morgen tidligt nogle af sine Folk, som dræbte dem i Treföldighedskirken, hvor de just gjorde deres Bøn. Denne blodige Daad, begaaet paa dette hellige Sted, tilkom det i hine Tider Kirken at hævne, hvorfor Biskop Vilhelm satte Kongen i Kirkens Ban, eller nægtede ham Ret til at deeltage i den offentlige Gudstjeneste og Sacramenterne, en kirkelig Straf, som her for første Gang overgik en dansk Konge. Dog, da Svend

ydmygede sig; underkastede sig den foreskrevne Bod, og gav rigelige Bøder til Kirken, løste Bispen Bansættelsen, og viste sig stedse siden som Kongens oprigtige Ven. Ja, han skal endog have yttret det Ønske, at faae Dødstime tilfælleds med Kongen, hvilket ogsaa, som Saxo Grammaticus beretter, blev opfyldt paa den i Digtet beskrevne blide og skjønne Maade.

At nær ved Kirke stander Slot,
Det kan sig sagtens føie;
Men Haand i Haand man Bisp og Drot
Kun sjeldent seer for Øie;
Dog, Danmark saae som Ven hos Ven
Vilhelmus Bisp og Konning Svend:
De Venner ene lignes kan
Ved David og hans Jonathan.

Alt med de Venner Verden saae
Saa underlig en Handel;
Hvad Verden aldrig kan forstaae,
Det er de Frommes Vandel:
De tugte meest, hvem de har kjær,
Det kalder Verden Daarefærd;
De følges ad i Død og Grav,
Det kalder Verden Galenskab.

Det var en hellig Julefest,
Og Kongen gjorde Gilde,
Velbaaren var hver Julegjest,
Men Mangen døde ilde:
Hver Gjest blev hed af Mjød og Viin,
Det bøded mangen Ridder fiin.
For Viin og Vrede vogte sig
Hver christen Drot paa Jorderig!

Det ringed efter hellig Skik,
Det var en Nytaarsmorgen,
Og Bispen ind i Kirken gik,
Han gik derind med Sorgen,
O vee! en Tidende saa ond
Ham bar den aarle Morgenstund.
Og Villum elskede Kong Svend,
Som Jonathan sin Hjertensven.

Der var en Plet paa Chorets Gulv,
Den var saa rød at skue,
Den kom, da Knud lod myrde Ulv*
Alt i den Kirkestue;
Nu lavet var der rundtomkring
Af Ulvens Søn saa rød en Ring.
Vel sørge maatte Kongens Ven;
Thi Ulvens Søn det var Kong Svend.

Kong Svend han axlede sit Skind,
Han lod sig Sværd omspænde;
Han agted sig i Kirken ind
Med Riddere, med Svende.
Derinde lød en Nytaarssang;
Men huult og mat fra Chor det klang.
Om mørken Bisp og røden Flod
De sorte Klerke blege stod.

Sig føie Stunder Kongen gav,
Han vilde brat indgange;
Men der stod Bispen med sin Stav
I Messeklæder lange;

* Ulv, Ulf Jarl, Kongens Fader.

Han løfted Stav, og stødte Pig
Mod Kongens Bryst saa dristelig.
De Frommes Kjærlighed er sær,
De tugte meest, hvem de har kjær.

„Hvad vil du Ulv i Faareflok?“
Saa mæled Christi Hyrde,
„Fikst du endnu af Blod ei nok,
Har end du Lyst at myrde?
Nei gak herfra, du Ildværksmand,
Og viid, du est i Kirkens Ban!
Men Villum elsked dog Kong Svend
Som Jonathan sin Hjertensven.

De Hirdmænd gik paa Bispen ind
Alt med de dragne Sværde;
Men Herrens Præst ei veg et Trin,
Han var ei at forfærde.
Guds Engle stod ham bi og nær,
Og døvede de hvasse Sværd;
Han tænkte kun paa Gud og Svend,
Sin kjære, faldne Hjertensven.

Alt som en Støtte stiv og kold,
Og bleg som Liig i Jorde,
Saa stod en Stund den Konning bold,
Dernæst han tog til Orde:
„O rør ham ei, han staaer i Gud,
Han staaer paa Vagt for Christi Brud.“ *
Saa maatte mod den Herre bold **
Fra Kirken gaae før Messehold.

* Ved „Christi Brud“ forstaaes Kirken.
** „Mod“, bedrøvet, nedslaaet.

Bisp Villum staaer for Alterbord,
Sit Kyrie han qvæder;
Kong Svend han kysser forten Jord
I Penitentseklæder.
Der ligger han med nøgen Fod,
Hans Pude er en Taareflod;
Men hvo den meste Pine leed,
Det Gud i Himmerig kun veed.

Sit Kyrie eleison qvad *
Den Bisp med Graad og Smerte:
„Miskund dig, Herre, og forlad,
Bevæg din Tjeners Hjerte!“
Men Amen lød i Kirkechor;
Kong Svend han kysser forten Jord.
Fra Altret brat den Biskop gik
Med Graad paa Kind og Fryd i Blik.

For Kirkedør Bisp Villum stod
I Messeklæder lange,
Og Kongen laae i Taareflod
Saa angerfuld og bange.
Han skjalv for Gud, som hevner Blod,
Han skrifted for den Herre god,
Og, naar det skriftes saa paa Jord,
Da vorder Fryd i Englechor.

„Du Angerstaarer har udøst,“
Saa monne Bispen tale,
„Af Kirkens Ban er du forløst
Og Gud dit Sind husvale!“

* „Kyrie eleison“ (paa Dansk: Herre forbarme dig!), Litaniet eller Bodssang.

Saa tog han Kongen i sin Favn,
Velsigned ham i Jesu Navn,
Og Villum elskedes af Svend
Som David af sin Hjertensven.

Kong Svend han stod i Guld og Staal
Med sørgelig Gebærde;
Saa gjorde han sit Skriftemaal
For læge Mænd og Lærde.
Han Kirken gav saa rig en Bod,
Og Taarer i hvert Øie stod;
Men ved det Skriftemaal i Nord
Guds Engle sang i Gammenschor.

Nu frygted Svend af Hjertensgrund
Sin Gud, og tog sig vare,
Og, der nu kom hans Tid og Stund
Fra Verden at bortfare,
Et Tegn man paa de Venner saae,
Som Verden aldrig kan forstaae.
At følges ad i Død og Grav,
Det kalder Verden Galenskab.

Bisp Villum stod i Kirkechor:
„Nu graver flink, I Svende!
Og graver bredt; thi brat i Jord
Skal sænkes Kister tvende;
Og være vil jeg hos Kong Svend
I Graven end, som Ven hos Ven.“
De Venner ene lignes kan
Ved David og hans Jonathan.

Det klang saa huult i Choret hen
Alt fra det dybe Stade:

„Vi bygge Huus til døde Mænd
Med Hakke og med Spade:
Er du deroppe død, saa tie!
Men, est du levende, da bie!"
De vidste ei, Man elske kan
Som Villum og som Jonathan.

Vilhelmus svang sin Bispestav,
Da bævede de Svende.
„I grave skal i Hast en Grav,
Der rummer Kister tvende!
Har Ormene kanskee Jer lært,
At Alt er Tant, som tykkes sært?
Min Kiste skal i Graven staae,
Naar de med Svend til Graven gaae."

Og det var Rigens gode Mænd
De ginge med den Døde;
Den Bisp uddrog med Klerk og Svend
Det Konge-Liig at møde.*
Det blev saa underlig en Færd,
Han mødtes med sin Herre kjær,
Alt som hos Gud man tænke kan,
At David mødte Jonathan.

Den Bisp uddrog til Jordefærd
Med lærde Mænd og Klerke,
At Kongens Liig var brat heel nær
Han paa sig kunde mærke.

* Kong Svend døde i Jylland; men befalede paa sit Yderste, at hans Liig skulde føres til Roeskilde, og begraves i Kirken, hvor det ogsaa findes indmuret i en af Chorets Piller, ligesom Bisp Villums i en anden.

„Hold stille nu, du Kjøresvend!
Tilfods jeg møde vil min Ven.“
De mødtes, som man vide kan,
At David mødte Jonathan.

Han bredte ud sit Klædebon,
Og knælede med Smerte,
Mod Himlen løfted han sin Haand,
Til Himlens Gud sit Hjerte.
Han bad saa inderlig og tyst,
At Engle hørte det med Lyst;
De Sjelen bar saa sagte hen;
Hos Gud den fandt sin Hjertensven.

„Han hviler blødt, og sover sødt,“
Saa hviskede de Klerke.
At Legemet var koldt og dødt
Tilsidst de fik at mærke.
Og med sin Kaabe, med sin Stav,
Hans Liig, før Kongens, kom i Grav.
De Venner ene lignes kan
Ved David og hans Jonathan.

At nær ved Kirke stander Slot,
Det kan sig sagtens føie;
Men Haand i Haand man Bisp og Drot
Kun sjeldent seer for Øie.
Dog, Danmark saae som Ven hos Ven
Wilhelmus Bisp og Konning Svend;
Det end har seet et andet Par
I Absalon og Valdemar.

Knud Lavard.

Knud Lavard, en Søn af Erik Eiegod, levede i det tolvte Aarhundrede, under Kong Niels, og var under denne svage Konges Regjerning, ved sin Tapperhed i at forsvare Rigets Grændser og ved andre Dyder, en Gjenstand for Folkets Agtelse og Kjærlighed. Men dette opvakte ogsaa hos Kongens Søn, Magnus, Misundelse og Frygt for, at Knud engang kunde blive ham en farlig Medbeiler til Thronen, hvorfor han besluttede, itide at rydde ham af Veien. Til den Ende indbød han Knud, til at feire Julen i Roeskilde, og Knud, der troede sin Fætter ligesaa ærlig som han selv, modtog Indbydelsen, trods hans Hustru Ingeborgs Advarsel. Han seilede da fra Slesvig, hvor han var Statholder, til Roeskilde, og forblev der fra Juledag til Helligtrekongersdag, som dengang var den sædvanlige Juletid. Efter et Par frugtesløse Forsøg paa, at udføre sin onde Plan, foregav da Magnus, at, eftersom han havde besluttet at drage til det hellige Land, havde han adskilligt Hemmeligt at betroe Knud, hvorfor han bad ham om en Sammenkomst i Haraldsted, nu Harrested-Skov. Ledsaget af Magnusses Sendebud, den sariske Sanger Sigvald, og fire ubevæbnede Svende, og selv kun væbnet med et Sværd, som en af hans Tjenere saa godt som paanødte ham, indfandt Knud sig til Stævnemødet. Neppe var Samtalen begyndt, før Knuds Folk, som en Følge af Gaarsaftenens Sviir, faldt i Søvn, hvorimod han selv omsider mærkede Svigen, men forsildigt. Han vilde nu drage sit Sværd; men fik det kun halvt ud, da Magnus, der med Flid havde sat sig høiere paa et omblæst Træ, trak ham tilbage ved Hætten, og kløvede hans Hoved. Saaledes faldt Knud for Frændehaand, i sit 40de Aar, paa Helligtrekongersdagen den 7de Januar Aar 1131.

Der risler en Kilde i Haraldstedskov
Blandt Roser, saa dunkle, saa røde;
Vel Vinteren kommer og henter sit Rov,
Men Vaaren paany seer dem gløde;
I Secler gaaer Kilden sin eensomme Gang,
Og altid den nynner en sørgelig Sang;

Men, hvad den kun dunkelt fortæller,
Derom os Historien melder.

Det var ved den hellige Julefest,
Af Riim stod Træerne hvide,
Knud Lavard laer sadle sin abildgraae Hest,
Til Haraldstedskov vil han ride;
Did har Hertug Magnus et Stævne ham sat.
Dog siger sin Viv han først tusind Godnat;
I Hjertet hun ængstes saa saare,
Og Øiet mon svømme i Taare.

Hun kryster ham tæt til sit bankende Bryst:
„Ak rid ei min Huusbonde kjære!
Jeg drømte i Natten, mens Alting var tyst,
En Mand dig viste stor Ære;
Men, da han dig favned, en Slange jeg saae,
Som fast dig omsnoede i Krumninger smaa,
Og, medens Du vred dig af Smerte,
Den bored sin Braad i dit Hjerte.“

Mildt klapper han hende paa hviden Kind:
„Hvor kan dog min Ingeborg frygte?
Og, om jeg end, fredløs som Skovens Hind,
Til vildsomste Krat maatte flygte,
Saa har dog ei Danmark een eneste Søn,
Der dræbte Knud Lavard for Stimandsløn,
Hvor kunde da Sligt sig hænde?
Desuden er Magnus min Frænde.“

Saa rider han bort paa sin Abildgraa,
En Ungersvend red ved hans Side.
„Vist neppe før Midnat tilbage vi naae,
Alt rødmer jo Vesterlide!“ —

Den Ungersvend sukker saa stille, tyst:
„Ak, bandt mig ei Eden, jeg letted mit Bryst!
En Vei han snarlig maa drage
Hvorfra han ei kommer tilbage.“

„Hvi sukker du saa, du bolde Svend?“
Knud spørger, og sagtner sin Ganger,
„Mig tykkes, jeg skulde dig kjende igjen?
Du est jo den saxiske Sanger,
Ung Sigvald, hvem Magnus nys sendte til mig.
Nu siig da, hvad Hjertesorg trykker vel dig?“ —
„„Ak Herre! naar I derom spørger,
Hvad Under da vel, at jeg sørger!““

„Forblommet du taler, jeg ei dig forstaaer,
Ei heller din Flugt kan jeg følge;
Men seer du, hvor deilig hist Solen nedgaaer,
Og slukkes i kjølige Bølge?
Du est jo en Sanger, har Sands jo for Sligt,
Saa glæd dig, og see dog, hvor yndeligt
End Glandsen i Vesten mon gløde,
Lig Mindet, der følger den Døde.“ —

„„Men, naar den forsvinder, paa Mark og Vang,
Da lægger sig Natten øde.““ —
„Men Natten er aldrig saa sort og lang,
Der følger jo Morgenrøde!“ —
„„Ak Herre! jeg kjender en Nat saa sort,
Til den gaaer Vei gjennem Dødens Port,
Der lyser ei Stjernernes Skare,
Der gryer aldrig Dagen den klare!““

Knud Lavard henrider saa tankefuld,
Alt under de negne Linde.

„Nu syng os en Vise, rør Strængenes Guld,
Maaskee kan de Tanker forsvinde!“ —
„„Jeg kan ei! — Mon aldrig om Vaaren I saae,
En Nattefrost dræbte de Blomster smaa?
Saaledes et Giftpust fortærte
Hver Spire til Sang i mit Hjerte.““

Saa rider han sorgfuld ad Veien frem:
„„O turde jeg blot ham advare!
En Vise jeg synge dog vil fra mit Hjem,
Maaskee han da aner sin Fare!““ —
Saa qvad han en Sang om Fru Grimhilds Svig,
Og om hendes Brødres blodige Liig.* —
„Den Vise jeg tidt hørte qvæde,
Men aldrig den voldte mig Glæde!“

„Alt Fuldmaanen hist over Skoven staaer,
Den Skov, den maa jeg vel kjende,
Den minder mig om mine Barndomsaar,
Men hist seer jeg Magnus min Frænde!“ —
„„Saa har han den skuet for sidste Gang,
Og jeg maatte synge hans Svanesang!
O Himmel! hvo frelser den Arme?
Du hellige Christ dig forbarme!““

„Saa kommer du dog min Frænde kjær!“
Tilraaber ham Magnus med Varme,
„Fast havde jeg længer ei Haab om, her
At slutte dig i mine Arme.“ —

* Om Fru Grimhild fortælles der i en gammel Kæmpevise, at hun lokkede sine Brødre Folkvar og Haagen til sig paa Hveen, og derpaa lod dem ynkeligen myrde.

„„Men hvi est du væbnet fra Isse til Taa?““ —
„En Voldsmand mig mon efter Livet staae;
Jeg svoret har, grumt mig at hevne,
Det bliver et blodigt Stævne!“

„„O Magnus! giv ikke Forbittrelsen Rum;
Husk paa, hvilken Festdag vi feire!
Har Nogen dig krænket, saa vær ikke grum,
Med Mildhed du vil ham beseire!““
„Ha! beed ei for Andre, men beed for dig selv!
Dig er det, jeg søger; thi beed og skjælv,
Mig skalst du ei Guldkronen røve,
Ei heller med Fromhed bedøve!“

Af Frændehaand myrdet Knud segner saa brat,
Med Blikket mod Stjernevrimlen;
Hans Dødssuk henveires i sorten Nat,
Men høit det raaber mod Himlen.
Og der, hvor man udgjød hans Hjerteblod,
Der udsprang en Kilde ved Bøgens Rod;
Did Halte og Blinde hendrage
Og karske de vende tilbage.*

Alt risler den Kilde i syvhundred Aar
Med sørgeligt Nyn gjennem Lunden,
Og Roserne spire hver kommende Vaar,
Men Lægedomskraften er svunden
Den Tiden har røvet; men, om end i Nord
Af Skov og af Kilde udslettes hvert Spor,
Dog aldrig i Danmark vil svinde
Knud Lavards hellige Minde.

* I Harrestedskov er en Kilde, hvis Vand man i gamle Dage tillagde helbredende Kraft.

De tvende Kirketaarne.

Asker Ryg, eller den Rige, er en temmelig ubekjendt Mand, hvis Navn vel egentlig kun er bleven bevaret i Historien, fordi han var en Søn af den tappre og mægtige Skjalm Hvide, der levede i Svend Estridsens Tid, og havde opdraget Valdemar den Stores Fader, Knud Lavard, men især fordi han var Fader til to, i Danmarks Historie berømte Mænd, Krigeren Esbern Snare og den, som Biskop, Feltherre og Statsmand, endnu berømtere Absalon. Disse Brødre vare Tvillinger, og deres Moder Inge fødte dem, imedens Asker var paa et Krigstog. Sagnet om Fjennesløvlilles Kirketaarne, som ligger til Grund for efterfølgende Digt, findes i et Manuscript: „Collectanea om Sorøe Kloster.“

Det var sig Herr Asker Ryg,
Hannem lyster i Leding at gange;
Først træder han i den Kirke liden,
At høre de Ottesange.*

Murene var af det gule Leer,
Og Taget hiint sorte Straa,
Det var sig Herr Asker Ryg
Misnøiet han saae derpaa.

Det var sig Herr Asker Ryg,
Sit Hoved monne han bøie;
Loftet det var saa saare lavt,
Og Kæmperne vare saa høie.

Væggen var baade muggen og grøn,
Den havde saa dyb en Revne;
Tiden æder med skarpen Tand,
Saa lidet monne hun levne

---

* „Ottesange,“ en Gudstjeneste, som holdtes i Dagningen.

Fort hun gnaver med skarpen Tand,
Dertil hun haver stor Drift;
Alt da vorte den liden Smaablomst
Udi den Kirkerift.

Alt da snoede den grønne Humle
Sig ad den Kirkeside.
Storken sidder udi Reden strunk,
Og seer hun ud saa vide.

„Og hør du, kjære Fru Inge!
Du est en Qvinde saa puur,
Ei sømmer det sig, at bede til Gud
I sligt brøstfældigt Skuur.

Vinden blæser udi Kirken ind,
Og Regnen ned monne dryppe.
Christus er steget til Himmelens Sal,
Han nøies ei meer med en Krybbe.

Hør du, allerkjæreste Hustru min,
Jeg siger dig det forsand:
Op skal du bygge Kirken af ny,
Mens jeg er dragen af Land.

Taget du dække med røde Tegl,
Af Steen du opføre den Muur;
Ned da skal du rive saa brat
Det uselig Kirkeskuur.

Tage du da mit Skarlagenskind,
Af Fløiel det vel maa være.
Alt til et Alterklæde skjønt
Du snildelig saa det skjære.“

Det var sig Fru Inge,
Hun svared sin Huusbond med Ære:
„Som I siger, min ædelig Herre,
Saa bør det vel sig være."

„Hør du, kjære Fru Inge!
Gud haver velsignet dit Liv,
Føder du mig en Søn saa bold,
Da est du en Dannevív.

Føder du mig saa bold en Søn,
Da gjør du mig Tankerne glade;
Føder du mig en Dotter skjøn —
Jeg ikke vil hende hade.

Hør du, kjære Fru Inge!
Du est en Qvinde velbaarn,
Føder du mig en Søn saa bold,
Da bygge du Kirken et Taarn.

Føder du mig en Dotterlil,
Da sætte du kun et Spiir;
Ridderen kneiser saa strunk og stolt,
Men for Qvinden er Ydmyghed Ziir."

Det var sig Herr Asker Ryg,
Han beder sadle sin Hest,
Saa rider han udi Ledingsfærd,
Som til en Bryllupsfest.

Tredive vare hans Svende,
Og alle med Brynier nye;
Hvor han stedtes i Kampen hen,
De Fiender brat monne flye.

Det stod paa udi Uger,
Ja vel udi Maaneder ni;
Det var sig Herr Affer Ryg
Han feired i alle de.

Det var sig den gjevelig Helt,
Hannem lyster nu hjem at fare;
Hjelmene var af hiint røden Guld,
Hannem fulgte saa faur en Skare.

Der han drog igjennem den Skov,
Da fulgte ham tredive Svende;
Der han kom til Finnisløvlille,*
Da red den Herre alene.

Solen skinner om Morgenen rød,
Og Røgen falder paa Græs;
Det var sig Herr Affer Ryg,
Han spored saa vel sin Hest.

Satte den Herre Guldkringlen**
Alt udi Gangerens Side.
Det vil jeg for Sanningen sige,
Hans Tanker løbe saa vide.

Over den gule Hvedemark
Der kneiser en Bakke grøn,
Bagved ligger Finnesløvlil,
En By vel stor og skjøn.

* Landsbyen Fjenneslev ligger omtrent een Miil fra Sorøe, og i de sidste Aar har man tæt ved Kirken udgravet Grunden til Affer Rygs Gaard, hvor de berømte Tvillinger skulle være fødte.

** „Guldkringlen", Guldsporen.

Det var sig Herr Asker Ryg,
Han bad vel ved vor Frue:
„Gifve det Gud i Himmerig,
At jeg et Taarn maatte skue!"

Det var sig Herr Asker Ryg,
Saa listelig da han loe,
Der han kom paa den grønne Bakke,
Da skued han Taarne to.

Over den Kirke saa stolteligt
De kneised i Luften blaa;
Lærken sang i den Hvedemark,
Mens Solen skinned derpaa.

Tak have stolten Fru Inge,
Hun var sig en Dannevív;
Hun skjenkte sin Huusbond Sønner to
Til Gammen og Tidsfordriv.

Den første af de Sønner to,
Ham kaldte han Esbern Snare,
Han blev saa stærk som den vilde Bas,
Og mere snel end en Hare.

Den Anden kaldte han Axel,*
Han blev en Biskop from;
Han brugte sit gode danske Sværd,
Som Paven sin Stav i Rom.

* Absalon hed egentlig Axel, som i vort gamle Sprog betyder herlig; men, efter lærde Folks Brug paa hans Tid, antog han det hebraiske Navn Absalon, hvorfra han meente, at Ordet Axel nedstammede.

Falden er nu det ene Taarn,*
Og Krattet voxer af Gruus,
Axel og Esbern Snare
De taarne det danske Huus.

Mosset dækker den gamle Steen,
Alt over hiin sorte Jord,
Axel og Esbern Snare
De hæve sig høit i Nord.

Styrte vil snart det andet Taarn
Udi den Kirkebye;
Axel og Esbern Snare
De kneise i evigt Ry.

Christ signe hiin ædle Dannequinde!
Hun hviler for Altret i Kirke
Hun satte tvende mægtige Taarn
Paa Danemarks Dannevirke.

Hil være den Kæmpe, som seierrig
Hjemdrager med stolten Skare,
Og finder i Buggen Tvillinger to
Som Axel og Esbern Snare!

---

* Da det ene Taarn nedfaldt, lod Abbeden Oluf Karsemose Aar 1561 de to ombygge til eet.

Absalon.

Ligesom Absalons store Fortjenester af Danmark vare blevne belønnede med det trofaste Venskab, der havde forenet ham med hans Konge, Valdemar den Første eller den Store, lige indtil dennes Død, saaledes gik Faderens Venskab og Tillid over til hans Søn og Efterfølger Knud den Sjette. Og Absalon viste sig denne Tillid værdig. Naar det maaskee forekommer os anstødeligt, at see en geistlig Mand som Hærfører, dømte hans Tid anderledes herom, og det anstod Absalon saare vel, endog som Bisop, at føre Sværdet. Da saaledes den tydske Keiser i Aaret 1184, to Aar efter Knuds Thronbestigelse, fik den vendiske Hertug Bugislav til at begynde en Krig, var det Absalon, som ved sin Hurtighed og Tapperhed endte denne med hele Vendens Undertvingelse.

Herr Bugislav er saa vældig en Mand,
Han samler de vendiske Skibe,
Fem Gange hundred, jeg siger forsand,
At bringe Herr Jarmer iknibe,*
Men vogter jeg, Vender! det bliver jer Død!
Til Dannemarks Frelse blev Absalon fød.
Ham Gud haver skjenket en Bispestav,
Og Dannerkongen et Sværd ham gav.
De Sømænd paa hurtige Skibe ham følge,
Og Rygens Kyster dem dølge.

Paa Pindseqvel de gange iland,
De hellige Messer at synge.
Da kommer et Bud fra den hvide Strand:
De Vender paa Bølgerne gynge.

---

* Jarimar var dansk Lehnsmand paa Rygen, med hvis Angreb Bugislav aabnede Krigen.

Men Absalon raaber: „til Skibene ud!
Med Sværdet nu ville vi tjene vor Gud!“
Da hører man Larm og Vaabengny.
Det Absalon er, ha, lad os flye!
Da flye de Feige; men Havet bruser,
Og mod hverandre dem knuser.

Paa Havet flyde femhundred Brag,
Og alle beladte med Bytte.
Da raabe de Danske: „o skjønne Dag!
Vor Seier os komme til Nytte!“
De kaste i Bølgen de blodige Liig;
Men Absalon standser de vilde Skrig.
„Nei, Plyndring er ei for den danske Mand,
Men skjenker nu Viin til Pokalernes Rand!“
Da tømmer man dem ved de hvinende Master,
Og i skummende Dyb dem kaster.

De gamle Helte fandt deres Grav
Med Oldtidens Aftenrøde.
Dog skummer endnu det danske Hav,
Og minder os om de Døde.
Det synger heel tidt i Stormens Klang
Om gamle Bedrifter en Mindesang,
Og knuser de Feige med stolt Foragt,
Men fører de Kjække til Seier og Magt.
Thi bringe da hver, som Heltene følger,
En Skaal for de oprørte Bølger!

Den hellige Anders.

(Legende.)

Ved Legender forstaaes Fortællinger om de Helgene, som Catholikerne paakalde i deres Bønner. De indeholde Træk om Disses Fromhed, imedens de levede paa Jorden, eller — og dette især deleshed — om Undergjerninger, som de skulle have udført, eller som efter deres Død ere blevne udførte paa deres Grave eller ved Berøring af deres Levninger. Saadanne Fortællinger ere sammensatte, for at bestyrke Ærefrygten for vedkommende Helgen, og for at sætte Folket i en from Stemning, hvorfor man naturligviis ligesaa lidet maa søge historisk Sandhed i disse Digtninger som i andre Eventyr. Men, hvad man ofte finder i dem, er en smuk religiøs Betydning, og Stof til digterisk Behandling, fra hvilken Side ogsaa nedenstaaende Digt maa betragtes. Den her i Digtet omtalte Hellige Anders var Præst i Slagelse, hvor han, efter en gammel Kæmpevise, forestod Sanct Petri Menighed. Foruden den i Digtet beskrevne Pilegrimsfart til det hellige Land, fortælles der en Mængde Sagn om ham, hvoriblandt følgende. Kong Valdemar havde lovet, at lægge saa meget Land til Slagelse Jorder, som Anders paa et nattegammelt Føl kunde omride i den Tid, Kongen var i Badet; men nu red Anders saa stærkt, at Hoffolkene maatte løbe til Kongen, for at bede ham skynde sig, da det tegnede til, at Anders ellers vilde omride hele Landet. Sine sidste Dage tilbragte han i Antvorskovs Kloster, hvor han og siges at være begravet.

Der var engang i længst forsvundne Dage
I Slagelse en Præst, som Anders hed;
I Dyd og Fromhed ei han havde Mage,
Han forestod Sanct Petri Menighed.
Ham længtes til Jerusalem at drage,
Og knæle ved sin Frelsers Gravhøi ned;
Thi drog han bort fra Herthas grønne Skove,
Selv tolvte Mand, hen over mørken Bove.

Den lette Snekke skjød sig hurtigt frem;
De seiled dagligen et mægtigt Stykke,
Og naaede snarlig til Jerusalem
Og takked Gud for deres gode Lykke.
Til Christi Grav de strax begave dem,
At løses fra de Synder, som dem trykke.
Med fromme Taarer Frelseren de bade,
At Synderne han vilde dem forlade.

Da nu Husvalelse og Trøst de finge,
Gik de fra Graven, og forlode den;
Til verdslig Dont de Pilegrimme ginge,
Men Anders vendte dagligen igjen.
Hvergang, som Klokkerne til Messe ringe,
Saa vandrer han til Jesusgraven hen:
De Andre tabe sig i jordisk Handel;
Han tænker blot paa Jesu Christi Vandel.

Sær, da Skjærtorsdag og Langfredag kom,
Da kunde han sig ei fra Graven skille;
Da mon han Jesu Lidelser og Dom
Med fromme Taarer sig for Øie stille:
Gethsemane med Petrus, Judas, som
Forraadte ham; hvordan han bar saa stille
Det bittre Kors, den tunge Martyrkrone,
Hvormed han maatte Gud med os forsone.

Den næste Dag forsvandt, og Solen stod
Nu Paaskemorgen over Havets Flade.
Da kom de Andre: „Vinden er os god,
Nu maae vi strax Jerusalem forlade!"
Saa raabte de med Munterhed og Mod,
Og Anders om at skynde sig de bade.
„Vel," svared Anders, „jeg vil ikke dvæle,
Dog lad os først engang ved Graven knæle."

„Nei," raabte de, „det blive vil for silde;
En Time fast har Solen været oppe;
Nu kan vi ei med Knælen Tiden spilde!" —
„Saa vandrer da iforveien til Joppe,"*
Var Anders Ord, „om ei I bede ville.
Jeg ventes under hine Palmetoppe,
Hvor efter Torsdags- og Langfredags-Sorgen
Jeg Glæden nyde vil paa Paaskemorgen."

Saa talt, han vandrede til Graven hen;
Der var en Sværm af fromme Mænd tilstede.
Den kjendte Anders, og han kjendte den;
Thi deelte han med den sit Hjertes Glæde.
Han talte for den om Opstandelsen,
Og læste Messer, og af Fryd mon græde.
Da sagde han Farvel, og gik til Joppe;
Men Solen høit paa Himmelen var oppe.

Da did han kom paa lysen Formiddag,
Ak see, da var det danske Skib jo borte!
De haarde Hjerter, som en verdslig Sag
Saa tidligt havde ført fra Jorsals Porte,
Forlode ham. Han saae det røde Flag
At vugges fjernt paa Bølgerne de sorte,
Alene stod han og forladt tilbage,
Betroede Vindene sin bittre Klage.

Ei kunde han sin dybe Sorg fordølge,
Hans Taarer runde ned i salten Sø:
„Ak," sukked han, „jeg Eder ei skal følge
Tilbage til min elskte Fædres,

---

* „Joppe", nu Jaffa, en Havn ved Middelhavet, som i Middelalderen var Korsfarernes sædvanlige Landingssted.

Ei skue meer den danske Skov og Bølge!
O, hulde Frelser, lad mig heller døe!
Lad blidt mig slumre hen i dine Arme!" —
Saa bad han høit med Taarer og med Varme.

Men Vinden spotter ad den Armes Klage,
Og fører Skibet bort alt meer og meer;
Fuldendt er snart den saligste blandt Dage;
Thi Solen alt fra Vesterhimlen leer.
Vemodig Anders, vandrende tilbage,
Mod Staden gaaer, da pludseligt han seer,
Mens Noget rasler ved hans høire Side,
En venlig Herre paa et Esel ride.

Hans Kjortel simpel var, men lys og reen,
Hans Miner saare venlige og milde,
Og i sin Haand han holdt en Palmegreen,
Og sagde: "kjære Ven, det bliver silde,
Og jeg kan mærke, du har trætte Been,
Du kunde snart i Skoven dig forvilde.
Kom, sæt dig op, om du med mig vil være;
Det samme Dyr os begge to kan bære."

Forundret stirred Anders længe frem,
Og sagde: "siig, hvorhen vil du da ride?" —
"Min Ven, jeg rider til Jerusalem!"
Gjensvared han. Da ved den Herres Side
Sig Anders satte. Eslet gik med dem
Ad Veien hen. Den Herre saae saa blide
Paa Anders, at han glemte fast sin Kummer,
Og i hans Arme fandt en rolig Slummer.

Men, da om søde Tid han vaagned op,
Da laae han paa en Høi i grønne Dale;

Sig friske Blomster hvælved om hans Krop,
Udsprungne nys paa Markerne de svale.
Han øined Bøgeskovens lyse Top;
Hist monne Lærken slaae, her Gjøgen gale;
De travle Bier sig omkring ham svinge;
Han hører fjernt en Aftenklokke ringe.

Han reiste sig; men maatte atter segne
Tilbage, studsende, jo meer han saae;
Thi velbekjendt ham syntes allevegne
Hver Gjenstand, som hans Diekast faldt paa,
Hvorhen han stirred i de skjønne Egne.
Paa Marken monne trende Hyrder gaae;
De kom, og talte til ham. Da først ganske
Forbaustes han; thi deres Ord var danske.

Han blev saa underlig; han troer ei, hvad
Hans Øren høre, hvad hans Øine skue;
Han reiser sig, han seer forskrækket, glad
En velkjendt By i Aftensolens Lue.
O, store Gud! det er hans Fødested!
See Spiret af Sanct Peder og vor Frue,
Hans eget og de andre Præsters Sogne!
Han ikke kan af sin Forundring vaagne.

Han hører end den samme Klokkeklang,
Det er Sanct Petri Taarn, hvis Klokker ringe,
Og samle Sognets Folk til Aftensang.
De kjendte Toner i hans Øre klinge;
Han kan ei længer standse nu sin Gang;
Til Byen iler han paa Andagts Vinge,
Og følger Veien med de mange andre
Andægtige, som hen til Kirken vandre.

Forundret see paa ham de fromme Sjæle,
Og alle kjende deres Præst igjen.
De Gamle bukke sig, de Unge knæle,
Og raabe lydt: „velkommen hjem igjen!“ —
Han tale vil; men Glædestaarer qvæle
Hans Stemme. Taus igjennem Sværmen hen
Til Kirken gaaer han. Hele Mængden følger
Med Ilen, lig et Havs oprørte Bølger.

Og Prækestolen Ingen at bestige
Sig vover, siden Anders nu kom hjem,
Og alle Folk med Længsel uden Lige
Forlange høit, at Anders skal staae frem,
Og at han atter nu Guds Ord skal sige.
Han kan ei dvæle, han maa lyde dem.
Han træder frem. I en begeistret Tale
Han monne fyrigen sin Andagt male.

Paa samme Dag han i Jerusalem
Holdt Messen, og kom til sit Sogn tilbage
I Slagels, og holdt Aftensang med dem. —
Først efter flere Maaneder og Dage
De andre Elleve kom atter hjem,
Da først de havde udstaaet mangen Plage
Af Storm og Uveir, før den vrede Bove
Dem vilde bringe hjem til Sjællands Skove.

Men, da de skued her den fromme Mand,
Som i Jerusalem endnu de troede,
Især da man fortalte dem, at han
Paa samme Dag, som de ham grumt forlode,
Var kommen hjem fra Joppes fjerne Strand,
Da bleve de heelt underligt tilmode;

Da gik af det Mirakel Ord og Rygte,
Og tusind Fromme Helgenen besøgte.

Og Gud forundte ham at leve længe,
Og gav ham Helgenkraft heel meget rar:
Paa Solskin kunde han sin Handske hænge;
Et nattegammelt Føl ham baaret har,
Hvorpaa han indred Byens Mark og Enge,
Til stor Forundring for Kong Valdemar,
Med meget meer, som min uvante Tunge
Ei værdig er at nævne eller sjunge.

Tilsidst han flygted til den dunkle Skov,
Og boede der i Klostrets stille Bolig,
Indtil han bort fra Verdens Tummel sov
Hen i en salig Slummer, mild og rolig.
Endnu man kalder Klostret Andersskov
Til Minde om den fromme Anders Bolig.
I Slagelse, sin Fødeby, med Iver
Som Helgen og Patron han dyrket bliver.

Sanct Anders hviler nu i Dødningskriin
I Petri Kirke. Men den Høi, hvorpaa
Han vaagned trøstet op af Søvnen sin,
End kaldes Hvilehøi. Et Kors mon staae*
Deroppe med en Indskrift paa Latin,
Som halv er slettet ud, men lød som saa:
„Til Minde om Sanct Andreś, som i Joppe
Indslumrede, men vaagnede her oppe.“

---

* Der fortælles, at, da man engang lod dette Kors forfalde, indtraf en almindelig Qvægdød der i Egnen, som dog strax ophørte, da et nyt Kors blev opreist.

Anders-Skov.

Hist, hvor Høien grønlig skraaner;
Hist, hvor Horizonten blaaner,
Og sin Glands af Solen laaner,
Stod et gammelt Kloster trygt;
Tæt indkrandset, venligrolig,
Rundt af Skovene fortrolig,
Gudsfrygts tarvelige Bolig,
Af de store Træer omskygt.
Mangt et Aar var længst forsvunden,
End det uskadt stod i Lunden;
Hellig Fromhed lagde Grunden,
Til Guds Ære blev det bygt.

Anders bort sit Øie vendte
Fra den Pragt, som Hjertet blændte,
Som med Fristelser omspændte
Sjælen, Ondskabs bange Rov;
Agted ei de gyldne Klæder,
Vandred til de stille Steder,
Hvor i Andagt Fuglen qvæder
Psalmer til Gud Herrens Lov;
Der lod han i dunkle Skygge
Sig et stille Kloster bygge,
At de fromme Brødre trygge
Kunde boe i tausen Skov.

Ridderen, med Falk og Hunde,
Blev nu fra de dunkle Lunde,
At det rene Hjerte kunde
Følge Fromheds høie Bud.
Der, hvor Jægerhornets Toner
Forhen klang i Skovens Kroner,

Hvor for Fuglen lumske Doner
Sattes, lød nu intet Skud.
I de dæmringslørte Skove
Turde ingen Larm sig vove,
At de fromme Fædre love
Uforstyrret kunde Gud.

Hele Vaarens Fugleskare,
Ræd for Larm og Støi og Fare,
Fløi nu paa de Vinger snare
Til den stille Munkebo;
Hvor de loktes ei i Nøden,
Hvor de, uden Frygt for Døden,
Kunde slaae i Morgenrøden
Uforhindret sødt i Ro.
Hvergang Klosterklokken ringed,
Nu hver Fugl, saa let bevinget,
Høit sig op mod Himlen svinged,
Sang saa [illegible]t og fro.

Fromme Bønder did hendroge;
Op de deres Hytter sloge
Der, hvor Munkene forjoge
Overlast og Voldsomhed.
Ind de vel ei turde vove
Sig i Anders fromme Skove;
Men ved Søens blanke Vove
Satte de sig hisset ned.
Oldingen dem tidt besøgte;
Deres Tro han fromt forøgte,
Gavmild deres Kirke smykte
Med det Kors, hvor Jesus led.

Hvergang nu en jordisk Smerte
Ængsted deres syge Hjerte,
Kloge Raad han venlig lærte,
Skjenkte dem sin Lægedom.
Hvergang Mismod, Qval og Kummer
Gjorde Luften qvalm og lummer,
Vakte Sjælen af sin Slummer,
Blev det godt, naar Anders kom.
Hvergang til den sidste Hvile
Trætte Legem hen mon ile,
Lod han brustne Øie smile
Uden Frygt for Herrens Dom.

Ak, forgjæves vil du søge,*
Vandrer, end de gamle Bøge,
Som forbandt sig at forøge
Kjølighed ved Klostrets Fod.
Yngste Qvist, som da mon skyde
Monne Stormen længst nedbryde,
Da kun lumske Orme tyede
Til den trøsketbule Rod.
End vel i de grønne Dale
Klostret staaer; men gyldne Sale
Paa de samme Steder prale,
Hvor de ringe Celler stod.

* Andersskov eller Antvorskov var et rigt Munkekloster, stiftet 1177 af Valdemar den Første. Ved Reformationen blev det en kongelig Forlehning, og 1580 lod Kong Frederik den Anden det ombygge til et kongeligt Slot, hvor han døde. Frederik den Fjerde lod 1720 Staldene og nogle Huse indrette for et Rytterregiment; men ellers stod Slottet, paa Kirken nær, ubenyttet, uden for saavidt det en Tidlang brugtes til Amtmandsbolig. Aar 1774 blev det solgt til en Privatmand, og har siden havt forskjellige Eiere. Men nu sees kun ganske ubetydelige Levninger af dets Herlighed, da Bygningen i de seneste Aar lidt efter lidt er bleven nedrevet.

Bonden end med Andagt skuer
Hen til Kirkens hvalte Buer,
Himlen i hans Hjerte luer,
Naar han nævner Anders Magt.
Kjøbstædfolket, mere sløvet,
Ofte Kraft og Fromhed røvet,
Sølvets Slaver, slængt i Støvet,
Nævner det med Ringeagt.
Skjalden, ak! hvis Blik saalænge
Paa de gamle Mure hænge,
Griber i de stemte Strænge,
Blusser, høit til Sang opvakt.

Hist, hvor Axet Jorden dølger,
Hist, hvor Øiet gjerne følger
Agrens tunge, gule Bølger,
Sort et Kors paa Høien staaer,
Hellig Anders reist til Ære,
At hans Aand kan altid være
Egnen nær, og Omsorg bære
For sin Ager, Aar for Aar.
Hvergang Blomster Engen spætter,
Naar det unge Løv sig fletter
Grønt i Mai, da først sig sætter
Nattergalen der og slaaer.

Dronning Dagmars Død.

Efter Thyra Danebods Død har ingen af Danmarks Dronninger været saa elsket, som Valdemar den Andens første Hustru, den bøhmiske Prindsesse Margrete eller, som hun almindeligen

kaldtes, Dagmar, under hvilket Navn hun ogsaa næsten ene er bekjendt i Historien. Hun var ung, smuk, venlig og from, og dette søgte Folket at udtrykke ved Tilnavnet Dagmàr eller Dagmor, som man har villet udlede af Dag og Moder eller Morgenrøden. En gammel Folkesang om Dagmars Bryllup skildrer Folkets Kjærlighed til hende saaledes:

„Der glædtes ved baade Store og Smaa,
Den Fattige med den Rige;
Der glædtes Bonde og Borger meest
Af Hjertens Grund tillige.

Hun kom uden Tyngde, hun kom med Fred,
Hun kom goden Bonde til Lise;
Havde Danmark altid saadanne Blomster,
Man skulde dem ære og prise.“

Men, efter syv Aars Ophold i Danmark, døde hun paa Riberhuus den 24de Mai 1212. Hun ligger begravet i Ringsted Kirke tilligemed Valdemar og hans anden Dronning Beengjerd. Det nedenstaaende Digt er, endeel forkortet, en af de mange gamle Folkesange, der ere digtede til Dagmars Ære og Ihukommelse.

Dronning Dagmar ligger i Ribe syg,
Til Ringsted monne de hende vente;
Alle de Fruer, i Danmark ere,
Dem lader hun til sig hente. —
Udi Ringsted hviler Dronning Dagmar.

„Vil Gud det have, det maa saa skee,
Og Døden stander mig fore:
I sende strax Bud til Skanderborg,
I finde min Herre der.“

Det var den liden Smaadreng,
Satte sig paa Gangeren rød,
Saa red han frem i stærkere Løb,
End snaren Falk den fløi.

Kongen han stander paa Høieloftsbro,*
Og seer han ud saa vide:
„Hisset seer jeg min liden Smaadreng,
Saa sørgelig monne han qvide.**

Hisset seer jeg den liden Smaadreng,
Saa sørgelig monne han traa;
Hjælpe Gud Fader i Himmerig!
Hvor monne det Dagmar gaae?„

Ind da kom den liden Smaadreng,
Og stedes for Konningens Bord;
Han var saa snild udi Tale,
Han føiede vel sine Ord.

„Dronning Dagmar haver mig til Eder sendt,
Med Eder hun talte saa gjerne;
Hun længes fast saa overbrat,
Saa saare hun monne sig vene.“ ***

Sammen det Tavlebord Dankongen slog,
At alle de Tærninger sjunge:
„Forbyde Gud Fader i Himmerig,
At Dagmar skulde døe saa ung.“

Der Kongen drog af Skanderborg,
Da fulgte ham hundrede Svende;

* „Høieloftsbro,“ den Trappe eller Svale, der førte til Borgens Hovedværelser.

** „qvide“, sørge.

*** „Vene sig“, beklage sig.

Men der han kom til Grindstedbro,*
Hannem fulgte kun Dagmars Dreng.

Der han red over Randbøl Hede,**
Da fulgte ham femten Svende;
Der han kom til Ribe Bro,
Da red den Herre alene.

Der var stor Ynk i den Fruerstue,
Alle de Fruer de græde;
Dagmar døde i liden Kirstens Arm,
Der Kongen red op ad Stræde.

Det var Dannerkonning,
Han ind ad Døren treen.
Det var liden Kirsten bold,
Hun rakte hannem Haanden igjen.

„Jeg beder Eder alle Jomfruer og Møer,
Jeg beder Eder hver og alle:
I bede en Bøn for Dagmars Sjæl,
At hun maa med mig tale.

Jeg beder Eder Fruer og høviske Qvinder,
Saa mange som her ere inde:
I bede en christen Bøn for mig,
At jeg maa tale med hende.“

---

* „Grindstedbro“, den lange Bro over Aaen ved Grindsted Sogn i Coldinghuus Amt.

** „Randbøl-Hede“, den bekjendte Hede imellem Colding og Ribe, hvor Kong Frederik den Femte anlagde to Colonier.

Saa fulde de alle paa deres Knæe,
Saa mange som vare derinde,
Og hørt blev Bønnen og Kongens Graad:
Han mon hende levende finde.

Dronning Dagmar reiste sig op paa Baare,
Hendes Øine de vare saa røde:
„Min ædle Herre Kong Valdemar!
Hvi gjorde I mig den Møde? *

Ei skal nogen Mand ræddes for mig,
Jeg haver ei andet Ondt gjort,
End at mine Silke-Ermer smaa
Om Søndagen jeg haver snørt.**

Den første Bøn, jeg Eder gjør,
Den vide I mig saa gjerne;
Alle fredløse Mænd dem give I Fred,
Og lade alle Fanger af Jern!

Den anden Bøn, jeg beder om,
Den komme Eder selv til Fromme;
I tage ikke Beengjerd i Aar,***
Hun er saa bedst en Blomme.

---

* „Møde", Umage, Besvær, Fortræd.

** Dagmar skildres her saa uskyldig, at hun ikke havde andet end denne ubetydelige Helligdagsbrøde at bebreide sig.

*** Valdemar giftede sig anden Gang med en portugisisk Prindsesse Beengjerd, der blev ligesaa forhadt, som Dagmar havde været elsket. Herom vidner endnu adskillige gamle Smædeviser, hvoriblandt een har det Omqvæd: „Vee da vorde hun Beengerd!" Men at Dagmar skulde have advaret Kongen for hende, er neppe rimeligt.

Min tredie Bøn og største Begjer
I tage saa vel til vare:
Lad ikke vor kjære yngste Søn*
I Aar udi Leding fare.

I lade ham Konning udi Dannemark være,
Naar I gaaer selv til Døde;
Beengerd vil Eder en anden føde,
Som agter ham at forøde.**

Hør I det, min ædle Herre!
Vil mere I af mig vide? —
Der sidde Guds Engle i Himmerig,
De monne fast efter mig lide.

Nu er det Tid, jeg farer herfra,
Jeg maa ikke længer dvæle.
Himmerigs Klokker de ringe efter mig;
Mig længes hen til de Sjæle!« —
Udi Ringsted hviler Dronning Dagmar.

Marsk Stigs Døttre.

Kong Erik Glipping blev i Aaret 1286 myrdet i Finnerup Lade, nær Viborg, hvor han overnattede efter en trættende Jagt, som hans Yndling, Kammersvenden Rane, havde vidst at trække i Langdrag, for at kunne føre Kongen til dette afsidesliggende Herberg.

---

* Med Dagmar havde Kongen en Søn, Valdemar den Tredie, som blev udnævnt til Faderens Medregent, men døde længe før han.

** „Forøde", ødelægge.

Een af Formændene for Sammensværgelsen, og Deeltager i det egentlige Mord, var Rigets Marsk, Stig Andersen, som derved især skal være bragt til denne Udaad, at Kongen, under hans Fraværelse paa et Krigstog, havde krænket hans Hustru. Efterat Morderne vare dømte fredløse, flygtede de til den norske Konge Erik, der tilligemed sin Broder Hertug Hakon, tog dem i Beskyttelse. Derfra vendte de tilbage til den lille Ø Hjelm, som ligger lige over for Ebeltoft. Denne Ø lod de stærkt befæste, og, understøttede af den norske Konge, plagede de derfra Landet ved idelige Angreb. Da, efter Marsk Stigs Død, Øen endelig blev indtaget, og Borgen opbrændt, flygtede Stigs Døttre først til den svenske Konge Birger, som ikke vilde modtage dem, og derpaa til den norske Konge Hakon, hvor de fandt Beskyttelse til deres Død. Digtet er en Bearbeidelse af en af de mange Folkesange, der haves om Marsk Stig og hans Døttre.

Marsk Stig havde blodige Daad fuldbragt,
Som aldrig vil gange af Minde;
Han havde sin Herre og Konning undsagt,
Og dræbt sin Lyksalighedsʼ Fjende.
Nu var han vandret til Fædres Hjem,
For Gud at lægge sit Regnskab frem.
To Døttre bleve tilbage,
De maatte af Danmark drage.

De havde ei Fader, ei Moder meer,
De havde ei Ven eller Frænde;
Sørgmodigt de paa hinanden seer:
„Hvorhen skal vi Arme os vende?
Mon Nogen os huser i fremmede Land?“
Og saa tog den Ældste den Yngste ved Haand,
Paa Kind runde Taarerne stride,
De drog ud i Verden den vide.

Saa ginge de Piger til Sverriges Land,
De græd og sørged saa saare;

Kong Byrge han var saa haard en Mand,
Han rørtes ei ved deres Taare:
„Marsk Stig haver fældet min Frænde kjær;
Hvorlunde komme hans Børn nu her?
Tænk aldrig Huusly at finde,
Hvor Eriks Venner er inde!"

„„Hvad kunne vi for Kong Eriks Død?
Vi arme, uskyldige Piger!
Forladt vi flygte, og søge vort Brød
I fremmede Lande og Riger.
Men Ingen os huser i fremmede Land!"„
Saa tog den Ældste den Yngste ved Haand,
Paa Kind runde Taarerne stride,
De gik ud i Verden saa vide.

Som Maager flye over vildene Strand,
Og hvile paa skaldede Stene,
Saa gik de Piger til Klippernes Land,
Den Normannakonning at tjene.
Og Kongen seer paa de Piger smaa:
„To vænere Møer jeg aldrig saae;
I kan dog ei brygge og bage
Med Hænder saa hvide, saa svage?"

„„Nei, væve vi kunne i Rør og Lad,
Og spinde dig Guldet hiint røde
Men aldrig bliver vort Hjerte glad
Siden Fader og Moder os døde.
I Dannemark er vi baaren og fød,
Marsk Stig, vor Fader, er bleg i Død;
Men vi fælde Taarer saa stride,
Og gaae ud i Verden den vide.""

Og Kongen dem klapper paa blegen Kind,
Han bad dem ei sørge, ei græde;
Han monne dem klæde i Skarlagenskind,
Og i Fruerstuen indlede:
„Jeg kjendte jer Fader, den Dannemand,*
Han var en Herre til Mund og til Hand,
Velkomne hans Børn mig ere,
Nu jeg Eders Fader vil være.“

Taus sad de Piger ved Væverlist,
Og vov med Guldet hiint røde,
Først Jomfru Maria og Jesum Christ,
Og Fader og Moder, som døde.
Saa vov de Hjort, og saa vov de Hind,
Saa vov de dem selv med hviden Kind,
Saa vov de med Fingre snare
Guds hellige Engleskare.

Og, der de havde det Værk fuldbragt,
Da var deres Sorrig forsvunden;
Men Øiet tindred saa blegt, saa svagt,
Som Lampen mod Morgenstunden.
Den Ældste trykte den Yngste i Haand,
Saa ginge de til hiint bedre Land,
Hvor Ufkyldstaarer, de stride,
Aftørres af Engle blide.

* At den norske Konge her roser Kongemorderen, er naturligt, da han derved vil retfærdiggjøre den Understøttelse, han havde givet de Fredløse, for at skade Danmark, som han dengang havde Krig med.

Niels Ebbesen.

Aldrig har Danmark været i en sørgeligere Forfatning end i de 7 Aar, 1333—1340, efter Kong Christopher den Andens Død. Prinds Otto sad fangen i Rensburg; hans yngre Broder, Valdemar, havde frelst sig ved Flugt til den tydske Keisers Hof, og Landet var deelt imellem forskjellige fremmede Magthavere, der skaltede og valtede som de lystede. Dog var ingen af dem frygteligere end den herskesyge Grev Geert af Holsteen, som huserede i Jylland. Med sine 10,000 Mand hvervede tydske Tropper undertrykte han ethvert Forsøg paa Opstand, og, medens disse Leiesvende frit plyndrede omkring i Landet, sad Geert selv paa Randers Slot, og saae med Velbehag paa Ødelæggelsen. Men da fremstod den jydske Herremand Niels Ebbesen, fældede Geert, hævnede sit Fædreland, og aabnede Veien for Kong Valdemar, der atter samlede Riget, og skjenkede det Fred og Lykke.

Greven samler alle sine Mænd,
Han drager af Slesvig frem,
Og aldrig saae nogen Mand slig en Hær
Enten før eller siden dem.

Greven drog i Danmark ind,
Hannem fulgte saa favr en Skare,
Fire Bannere og fire og tyve;
Hvo turde mod hannem fare?

Grev Geert han vilde til Randers ride,
Og did lod han sig raade;*
Det var ham for lang Tid spaaet,
Han skulde sit Liv der lade.

* „Raade,“ styre, lede.

Greven sendte Niels Ebbesen Bud,
Han skulde til hannem ride;
Han sagde hannem Fred og Fellig til*
Saa tryg skulde være den Leide.

Greven han mødte Niels Ebbesen,
Norden ved Randers Strande:
„I være velkommen Niels Ebbesen!
Og hure gaaer Eder i Haande?“**

Greven rakte Niels Ebbesen Haand,
Dermed de talede sammen;
Saa lidt da var der Skjemt iblandt
Og end fast mindre Gammen.

„Hør du kjære Niels Ebbesen!
Du være velkommen her!
Hure staaer Huen i Nørre-Jylland?***
Hvad er for Tidende der?

Hure lide dine Frænder og Mage saa rige?
Dertil din Hjertens Kjære?
Hvad heller vil I fægte med mig,
Eller Freden af mig begjere?“

„„Vel staaer Huen i Nørre-Jylland,
Hver Mand er trøst og fro.
Kommer I, Herre, med Feide eller Fred,
Hvad skulle vi lide paa?

* „Fellig“, Sikkerhed.

** „Hure,“ hvorledes.

*** „Huen“, Sindelag.

End haver jeg nu i Nørre-Jylland
Baade Frænder og rige Mage,
Evers Naade, de skulle tilrede være,
Ville I det af dem have.""

"Niels Ebbesen, du est en konstig Mand,
Og dertil est du from,
Hvor du kan ikke den rette Vei dræbe,*
Du rider saa langt derom.

Hør du, Herr Niels Ebbesen!
Vil du mit Ærende bortride?
Hure mange Svende haver du med dig,
Som du tør vel paa lide?"

""Alt haver jeg tredive Svende med mig,
Saadanne som de nu ere,
Hvad heller de ere flere eller færre
De ere mig alle lige kjære.""

"Og haver du tredive Karle med dig,
Da er det vel tilmaade;
Igaar holdt du i Herr Bugges Gaard
Med hundrede Heste i Plade."

Niels Ebbesen svarede saa overbrat,
Han trinte en Fod tilbage:
""Og er det enten Ridder eller Svend,
Som mig den Løgn paasagde?

* "Dræbe", træffe.

Og er det enten Mand eller Qvinde,
Mig det tør sige til,
Jeg skal aldrig vige for hannem en Fod,
Førre jeg faaer svaret dertil.""

"Hør du kjære Niels Ebbesen!
Vi ville derom ei tale;
Du ride hen til Herr Bugge, din Ven:
Om han vil Troskab holde."

Herr Bugge han haver mig længe undsagt,
Ogsaa hiin unge Povl Glob,
Og Anders Frost er een af dem,
Og fremmerst udi Eders Hob.

Og selv haver du, Niels Ebbesen!
Nogle Hofmænd ridend' hos dig,
Og de haver været i mit Brød,
Og ere rømte fra mig."

""Det er saa Sæd i Danmark,
Haver været fra gamle Dage,
At hvilken Svend, som ikke vil tjene,
Da maa han Orlov tage.

Og der er ingen tilsammen viet
Uden Munken og hans Kappe;
Hofmand rider, og Hofmand bier,
Hvor han kan tjene tiltakke.""

Det da svared hannem Greve Herr Geert,
Hannem lysted det ikke at høre:
"Ingen maa fra sin Herre bortfare,
Naar han lyster hannem at føre.

Og hør du, Herr' Niels Ebbesen!
Du snakker mig alt for længe;
Enten skal du af Danmark rømme,
Eller og jeg lader dig hænge.

Fredhellig est du hidkommen til mig,
Fredhellig maa du henride;
Lod jeg det ikke alt for min Tro,
Du skulde faae Andet at vide."

""En fyrstelig Leide have I mig givet,
Om jeg den 'ellers maa nyde;
Have I, Greve Geert, noget Ondt isinde,
Det kan Eder selv fortryde.

Tyve maa I udi Galgen lade hænge,
Baade for Ravn og Ørn;
Saa lettelig jeg ud af Danmark
Ei rømmer fra Hustru og Børn.

Men, skal jeg rømme af Landet ud
Fra Hustru og Børn saa smaa,
Uselig skulle I vist sige deraf,
At I mig nogentid saae.""

"Rid nu bort Niels Ebbesen!
Jeg vil dig ingenlunde høre,
Eller jeg bryder din Brynje paa dig,
Som jeg tør fuldvel gjøre."

""Aldrig saae Nogen mig end saa ræd,
Jeg turde jo fuldvel skjælve;
Høre I Grev Geert! I see vel til
Og mandelig vogte Eder selv.""

„Du snakker mig meget til Men og Mod,
Niels Ebbesen, efter din Villie;
Til imorgen est du fredhellig for mig,
Til Solen ganger til Hvile.

Denne Dag, og saa den anden til Qveld,
Den maa Du have til Frist;
Er jeg en ægte Grevesøn,
Jeg bliver saa snart din Gjest."

Bort red Herr' Niels Ebbesen,
Slog op med hviden Haand:
„„Grev Geert! I lade Eder mindes vel,
Saasnart kommer jeg igjen.""

Niels Ebbesen red ad Veien frem,
Han hug sin Hest med Spore;
Efter holdt Greven og alle hans Mænd,
Og Ingen ham følge turde.

Saa red han bort med snaren Færd,
Kom hjem udi sin Gaard,
Han klagede sig for sin væne Hustru,
Spurgte hende om bedste Raad.

„Hil sidde I kjæreste Hustru min!
Og hvad give I for Raad?
Greven vil mig af Landet uddrive,
Han undsagde mig selver igaar.

Tvende Kaar lagde han mig for uden Skjemt,
Den tredie var ikke god:
Jeg skulde hannem sværge, eller rømme af Land,
Eller hænges; hans Ord saa stod."

„„Hvad Raad kan jeg optænke eller give,
Jeg er en blysom Qvinde;
De værste Raad, de blive Eder bedst,
Kunde I dem ellers paafinde.

De værste Raad, de ere nu bedst,
Kunde vi dem ellers paafinde,
Enten den Greve ihjel at slaae,
Eller Hyset over ham brænde.

I lade Eders Heste til Smedie stikke,
Og lade dem der beslaae;
Alle de Hager de vende I frem,
Eders Spor Ingen kjende maa.

Alle de Hager de vende I ind,
Paa Sporet kan ingen Eder kjende;
I lade det aldrig nogen Mand vide,
I lærte det af en Qvinde.““

„I æde og drikke, mine Dannesvende!
Hver gjøre sig fro og glad!
Naar denne Nat forgangen er,
Da fange vi Dagen istad.

Ikke kommer Dagen førend Solen skin'
Saa faae vi Tidende ny —
Hvilken Svend sin Herre er fast og tro,
Han maa ikke fra hannem flye.“

De Hofmænd svore saa høi en Ed,
De vilde opsætte deres Liv,
Og ride med hannem saa dristelig frem,
Hvor han vilde yppe den Kiv.

Saa rede de dem til Fruerlund,
Der bunde de deres Heste,
Saa ginge de dem i Randers By,
Den kullede Greve at gjeste.*

Det var Herr Niels Ebbesen,
Han kom til Randers Bro:
„Den Svend, som ikke vil følge med,
Han tage sig Orlov nu!“

Frem da gik den liden Svend Trøst,
Han troede hannem allerbedst:
„„Min Herre, I give mig Orlov paa Stand,
Og dertil Saddel og Hest.““

Han begjerede Orlov, og fik,
Dertil baade Saddel og Hest;
Den samme Dag, før Aften kom,
Han tjente sin Herre bedst.

Niels Ebbesen selv til Døren red,
Som han fik da isinde,
Han stødte derpaa med skarpen Spyd,
Som Greven selv var inde.

„I stande op, Herre, af Søvn saa brat!
I lade mig til Eder ind;
Eders kjære Broder, Greve Henrik,
Han haver mig til Eder sendt.“

* Tilnavnet: „kullet“ fik Geert, fordi han var noget skaldet. (Det latinske calvus).

„„Est du hidsendt af Broder min,
Du lad dig ikke forlange;
Mød mig imorgen udi Klosterkirke
Mellem Messe og Ottesang.““

„I lade Evers Dreng til Døren gaae,
Tage Brevet, som Eder er sendt;
Og nu er Ribe saa haardt belagt,
Og Colding den er brændt.

Ribe er bestoldet end saa haardt,*
Og Colding og Vedel er brændt;
Det vil jeg forsanden sige,
Niels Ebbesen han er hængt.“

„„Og er det Sanden du siger for mig,
Da ere de Tidender gode;
Du skal holdes i Ære og Agt
Saalænge vi leve baade.““

„I lade nu op og tøve ei længe,
I lade det Bud indgaae;
Seier er vundet og Landet er tvunget,
Er det som han siger fra.“

Greven han ud af Vinduet saae,
Han saae de blanke Spyde:
„„Saa usel jeg til Danmark kom,
Niels Ebbesen holder herude.““

---

* „Bestoldet“, beleiret.

De stødte paa Døren med Skjold og Spyd,
De Nagler ginge alle i Stykker,
„Est du herinde du kullede Greve!
En Skaal vi dig nu tildrikke.“

„„Du sidde her ned, Niels Ebbesen;
Vi ville os bedre forlige,
Sende vi Bud efter Hertug Henrik,
Og saa Herr Claus Krummedige.““

„Ikke da sagde du saadant igaar
Alt ud ved Randers Strand;
Du vilde da enten lade mig hænge,
Eller jeg skulde romme af Land.

Ikke haver jeg Slotte eller faste Borge,
At gjemme saa rig en Fange;
I spare nu ikke de skarpe Sværde,
Saa fast lade I dem gange!“

Saa toge de den haarde Bovehals
Udi sin gule Lok;
Saa hugged de hannem hans Hoved fra
Alt over den Sengestok.

Den Tid at Greven var slagen ihjel,
Og da sloge de paa Tromme.
Det var Herr Niels Ebbesen,
Han vilde af Byen romme.

Han hastede strax af Byen ud,
Han turde ei længer bie;
Der mødte hannem Herr Ove Hals,
Han vildt hannem det forbyde.

„Og hør du det Herr Ove Hals!
Du gjøre mig ingen Skade!
Du est min Svoger huld og tro,
Du maa os fare og lade.“

„„Fuldvel veed jeg vort Svogerskab
Saa nær, som det mon være;
Men du haver slaget min Herre ihjel,
Jeg lader dig ikke fare.““

Faaret bræger, og Gaasen keger,
Og Hanen galer paa Hald;
Herr Ove Hals blev Veien trang,
Ad de Holster monne han kalde.

Saa droge de ud deres gode Sværd,
Niels Ebbesen vilde ikke vige,
Herr Ove Hals han Hovedet frahug,
Saa laae han der tillige.

Niels Ebbesen kom til Randers Bro,
Der vanked saa gode Hug,
Der fandt han liden Svend Trøst,
Som førre Orlov tog.

Niels Ebbesen gaaer over Randers Bro,
De Holster efter ham haste,
Efter gaaer han liden Svend Trøst,
Og Broen efter hannem kaste.

Tak have Niels Ebbesens Søstersøn,
Han var sin Morbroder tro,
Han kasted i Fjorden de Fjælle saa brat,
De Holster funde ingen Bro.

Niels Ebbesen gjested sig en Kjærling,
Hun havde ikkun to Leve,*
Den ene gav hun Niels Ebbesen,
Han slog den kullede Greve.

Gud bevare din Sjæl, Niels Ebbesen!
Du varst en dansker Helt;
Saa gjerne havde du dit Fædreneland
Ved fremmede Gjester skilt.

Christ signe og hver god Dannesvend,
Som baade med Mund og Haand,
Uden Skjemt og Tant, med Flid og Tro
Vil tjene sit Fædreneland.

Ridderen ved Kulsvierhytten.

Dette Digt slutter sig til den foregaaende Kæmpevise, som videre Udførelse af Sammes sidste Deel.

I Skoven sidder en Kulsvierqvinde,
De Bøge beskytte for Østenvinde.
Men Mennesket raser værr' end Vinden;
Thi sidder den Viv med Taarer paa Kinden.

Grev Geert omkring i Landet hærger,
Hver Dannemand sig mod Fienden værger.
Saa gjorde Skjalm, hendes Huusbond kjære,
Han stred mod Greven, og faldt med Ære.

---

* „Leve“, Brød. Endskjøndt den fattige Kone ikkun eiede to Brød, gav hun dog Danmarks Befrier det Ene.

Men ak, nu sidder hun der alene,
Med fem Smaabørn bag de vaade Grene:
„En usæl Skjæbne vi nu maae friste.
Meer Brød ei yde de brændte Qviste.

Grev Geert nu snyser omkring i Landet,
Af alle Danske forhadt og forbandet.
Christ fri os, hvis han finder vor Rede,
Da føle vi først hans grumme Vrede.

Mens de sig pryde med Seierskrandsen,
De spidde de spæde Børn paa Landsen;
De kaste det diende Noer i Flammen.
Christ straffe den Røver i Helved! Amen!

Mens stakkels Moder saa taler og græder,
I varme Kofter de Smaa hun klæder.
To Brød idag hende Klosteret sendte:
„Dem skal ei sluge den hungrige Glente."

De Hvedebrød store de Smaa hun viser,
Som Fugl i Reden hun dem bespiser;
Da rasler det i de nære Hækker,
Hun seer en Kæmpe, som Sved bedækker.

Sin Hest har han bundet ved Træets Grene,
Han synker træt paa mosgroede Stene.
„Hjælp Gud nu! kommer en fjendtlig Kæmpe?
Dog nei! han farer jo mildt med Lempe."

Han tog sin Hjelm af den hvælvede Pande.
„Niels Ebbesøn! er det Jer, forsande?
Herr Ridder, hvi er I saa bleg, afmægtig?
I kneiser jo ellers i Pladerne prægtig!"

„„Vor Moer, heelt aarle vi vare paa Færde,
Vi fik os Frokost med skarpe Sværde.
Dog har ei Hesten end faaet Havre.
Jeg faster endnu foruden Davre.““

„To Brød jeg har kun til fem smaa Sjæle,
Nu faaer man kun Brød ved at røve og stjæle;
Jeg er den Sjette, som lidt skulde nyde,
Den Syvendedeel vil vi Eder byde.“

„„Vor Moer! jeg føler mig styrket saare,
Aftør I kun Eders Glutters Taare!
Snart skal I roligt i Freden leve:
Niels Ebbesøn vog den kullede Greve.

Mens Faaret bræged og Gaasen keged,
I Randers sig Sværdene flinkt bevæged,
Vi tog den Vovhals i gule Lokken,
Afhug hans Hals over Sengestokken.““

„Herr Ebbesøn, vog I den kullede Greve?
Da skal I nyde den hele Leve.“
Hun vilde dem Brødet af Mundene tage;
Vel græde de Børn med bitter Klage?

Nei, alle dem Blus paa Kinden brænder,
Hver rækker sit Brød med de bitte Hænder.
„Du hevned vor Fader, vog Danmarks Drage,
Du heel skal nyde vor Hvedekage“!

Niels Ebbesøn græder. Han mægter ei Takken;
Han stirrer til Steilen derude paa Bakken:
„„Og fanged de mig, for paa Hjul at bryde,
Det skulde mig nu kun slet fortryde.

Beholder I selv kun Eders Davre,
Snart faaer jeg vel Mad, naar min Hest faaer Havre:
Snart Rugen atter og Hveden kan voxe;
Snart pløier I Landet med stærken Oxe.

Naar I da sidde i Hytten sammen,
Og korte Jer Tiden ved Aftengammen,
Da glemmer ikke den Mand i Freden,
Som skræmmed Jer Glenterne bort fra Reden.""

Han drak lidt Vand af Kulsvierkanden;
Han tørred Sveden af Heltepanden;
Med ham i Gallop sig Gangeren strakte.
Forgjeves de efter ham Brødene rakte.

Ridder Kalv.

Imellem Valdemar Atterdag og Jyderne, især den jydske Adel, herskede jevnlige Misforstaaelser, som Aar 1359 bleve saa alvorlige, at Kongen, kjed af de idelige Frafald, dennegang besluttede, med væbnet Magt at bringe dem til Lydighed, og virkelig satte Trudselen i Udførelse. Ridder Erland Kalf, som dengang var Lehnsmand i Ribe, faldt da fra Kongen, og overgav Slottet til den holsteenske Greve Nicolaus, som forlehnede ham ei alene med dette, men endog med de to Slotte, Møgeltønder og Gram. Men Aaret efter, da Valdemar var i Jylland, forsonede Kalf sig med Kongen, og overgav ham saavel Ribe som de to andre Slotte, ved hvilken Leilighed Valdemar skal have brugt de Udtryk, som forekomme i Slutningen af Digtet. Valdemar Atterdag var overalt en livsglad Fyrste, der gjerne lod sin Munterhed have frit Løb, hvilket Digtet fremstiller ved Kongens Spøg med de danske Familienavne.

Kong Volmer stod i Halle,
Og deelte Borg og Land
Til sine Hovmænd alle,
Det bedste som han kan.
Heel naadigt Drotten bøier
Sit Hoved aldenstund,
Mens Skjelmeri og Løier
Ret spiller om hans Mund.

Han gav dem hver et Stykke,
Og lagde Skjemt dertil;
De priste deres Lykke,
Og takked ham med Smiil.
Den nordre Stump af Landet
Han gav til Eske Brok,
Han sagde: „kryb i Sandet,
Da har du Huusly nok."

„Hvor Ræv og Ulv skal bygge,
Der trives sjeldent Gaas,
Og derfor skal I rykke
Hver i sin egen Baas.
Men liden Morten Due,
Flyv kjønt til Aalholm op
Sid der paa grønne Tue,
Og byg i Bøgens Top!"

„Hvor skal vi Galten sætte?
I Krogen kan han boe!
I hedder Høg med Rette,
I har saa hvas en Klo;
Søhanerne I gribe
Ud fra det høie Næs! —
Til Kalv jeg giver Ribe,
Der kan han gaae paa Græs."

Men Ridder Kalv blev arrig,
Han smasked med sin Mund!
„Den Mundfuld var for karrig,
Guds Død! er jeg en Hund?“
Han daskede paa Sværdet,
Som slingred ved hans Laar:
„Jeg springer over Gjerdet,
Og til de Tydske gaaer!“

Han svang sig paa sin Fole,
Og lod til Holsteen staae,
Den hele Rideskole
Maa Horset gjennemgaae.
Der meldte sig den Gjæve
I Vredens vilde Ruus:
„Hvad synes I, Herr Greve
Om mig og Riberhuus?“

Grev Gerhard fra sit Sæde
Sig reiste da paa Stand,
Han tog med Hjertens Glæde
Imod den danske Mand.
Han gav ham tvende Slotte,
Dertil det røde Guld,
Saa Ridderen vel maatte
Ham vorde tro og huld.

Men Vreden svandt, og Anger
Tog Huus udi hans Bryst,
Hans Falk og Hest og Sanger
Var ham ei meer til Lyst.
Med Rynker over Panden
Han sidder taus og tør,
Det Randersøl i Kanden,
Det glider ei som før. —

Kong Volmer sad i Halle,
En Qvel i Koldinghuus
Med sine Hovmænd alle,
Og tømte gyldne Kruus;
Da skraaler høit Drabanten,
Som foran Salen staaer:
„Nu kommer saa min Sandten
Herr Ridder Kalv i Gaard!“

Ind traadte han i Salen
Med hjerteknuste Blik;
Heel dirrende var Talen,
Meer krøb han, end han gik;
Han neied sig med Smerte,
Og kysſed Kongens Slæb,
Han var saa flau om Hjerte,
Og han var bleg om Næb.

„Herr Konge! vær mig naadig!
Min Daad — den var jo fræk!
Og jeg var alt for graadig,
Derfor løb jeg jo væk;
Men jeg har ikke sovet
I Holsteen, skal I see:
Jeg bringer, næst mit Hoved,
Jer stolte Slotte tre.“

Sit Ansigt Drotten bøier;
Og tier aldenstund,
Mens Skjelmeri og Løier
Sig kruser om hans Mund.
Han rakte Fredspokalen
Ham med sin egen Haand;
Saa treen han frem i Salen,
Og trak paa Smilebaand:

„Og hør, I Hovmænd kjære!
Hvad jeg nu sige vil:
Den Kalv er, paa min Ære!
Dog værd at lægge til.
Som Kalv han løb fra Baasen,
Men som en mægtig Ko
Han hjemad satte Kaasen
Med stærke Kalve to."

Kong Valdemars Jagt.

(Et sjællandsk Folkesagn.)

Ligesom Kong Valdemar Atterdag og hans Regjering længe levede i Folkemunde, saaledes har ogsaa hans store Jagtlyst givet Stof til mange Sagn og Eventyr, der især henlægges i Egnen om hans Yndlings-Opholdssteder Gurre og Vordingborg; men ellers med forskjellige Forandringer fortælles næsten over hele Riget. Lignende Sagn om den vilde Jagt er en, ogsaa over hele Tydskland udbredt, Overtro, der let lader sig forklare af Folkets Had til den overdrevne Jagtlyst hos de store Herrer, som, især i Middelalderen, saa voldsomt krænkede Bondens Rettigheder.

Paa Sjølunds fagre Sletter,
Ved Østersøens Bred,
Hvor Skoven Krandse fletter
Om Engens Blomsterbed,
Hvor Sølverkilden glider
Nu ved Ruinens Fod,
Der stolt i gamle Tider
En Kongebolig stod.

I Borgens gyldne Sale
Sig rørte muntert Liv,

Der hørtes skjemtsom Tale
Og lystig Tidsfordriv,
Kong Valdemar der bygged
Saa fast sit Kongehuus,
Som det hans Liv betrygged,
Til Verden sank i Gruus.

Der Glædens Kilder fløde
Saa tidt med Druens Blod,
Fra Vinteraftenrøde
Til Sol i Østen stod.
Men i de lyse Dage,
I Sommer og i Høst,
Lød under Bøgetage
Den frie Kongelyst.

Da rørtes Horn og Bue.
Med Kongen Hingsten sprang,
Og fnøs i Solens Lue,
Og sig mod Skoven svang;
Med lystig Jægerskare
Paa hviden Ganger fløi
Den Konge tidt med Fare
Henover Stub og Høi.

Som stærke Nordenvinde
De Jægere henfoer,
Da flyede Raaer og Hinde,
Som Løv i Stormens Spoer;
Men i den raske Glæde,
Ved Jægerhornets Klang,
De glemte tidt at bede,
Og høre Messesang.

Tidt, naar den arme Bonde
Gik over Kirkesti,
De Jægere og Hunde
Foer lysteligt forbi;
De lagde Hegnet øde,
For bange Hind at naae,
Og Agrens gyldne Grøde
Nedtraadt i Støvet laae.

Da sukked arme Bonde,
Og sine Hænder vred;
Men Jægere og Hunde
Ei standsedes derved.
Tidt klynked saaret Hare,
Mens Kirkeklokken klang,
Da styrted i den Skare
De Hingste mangengang.

En hellig Paaskemorgen,*
Da Ottesangen lød,
Og af Langfredagssorgen
Den store Fryd frembrød,
Vildt Jægerhornet blanded
Sin Lyd med Klerkers Sang,
Og frygtsom Hare standed
Midt i den Kirkegang.

Da treen mod vilde Skare
Den Biskop, god og from,
Bød i Guds Navn dem fare
Langt fra hans Helligdom;

---

* Det her Fortalte grunder sig ikke paa nogen virkelig Begivenhed.

Med Kirkens Ban dem trued,
Med Gud og Evighed;
Men Kongens Harm opblued,
Han svared stolt og vred

„Fra mine Fædre raktes
Mig gyldne Krone hen;
Fra Paven Troen bragtes,
Den kan han faae igjen!
Hvis her jeg evigt kunde
Med Jagten fryde mig,
Jeg vilde ei misunde
Vor Herre Himmerig.“*

„„Det Ord du vil fortryde!““
Lød fromme Bispops Røst.
Brat Jægerne bortflyede
Lig Trækfuglsværm i Høst.
Og, stolt af Kongebyrden,
Den hvide Ganger sprang,
Og fnøs ad Sjælehyrden
Og fjerne Ottesang. —

I Muld for længe siden
Kong Valdemar er lagt;
Men sælsomt gjennem Tiden
Gaaer Sagnet om hans Jagt.

---

* I et muntert Øieblik skal Valdemar, med Hensyn til sit Yndlingsslot Gurre, have sagt, at, naar han maatte beholde sit Gurre, maatte Vor Herre gjerne beholde sit Himmerig, og Folkesagnene angive sædvanligen Kongens vilde Jagt som en Himlens Straf for dette hans Ønske, hvori man fandt en ugudelig Letsindighed udtrykt.

Tidt forser arme Bonde
Sig end paa natlig Sti,
Hvor Jægere og Hunde
Ham suse vildt forbi.

Længst Sølverkilden glider
Nu ved Ruinens Fod,
Hvor stolt i gamle Tider
Den Kongebolig stod;
Men i de Nætter klare,
I Sommer og i Høst,
Som af en Trækfuglskare
Fornemmes sælsom Røst.

Paa Gangeren den hvide,
Med lustig Jægerhær,
Man seer da Kongen ride
Saa bleg i Natten der.
Saalunde, mon man sige,
Han bøde maa med Nag,
Og vente paa Guds Rige
Og Dommens store Dag.

Skovkirken.

Dette Digt indeholder en Skildring af de Rædsler, der fulgte med den ødelæggende Pest, der er bekjendt under Navnet: „den sorte Død;“ af Livet, der lidt efter lidt vendte tilbage paa de øde Steder, og af den fromme Trang til, atter at opføre hellige Bygninger, hvor den nye Slægt kunde samles til Guds Ære. Iøvrigt gjælder det, der er sagt ved Digtet: „den hellige Anders“, ogsaa om dette Digt, at det ikke er historisk Sandhed i det Enkelte, man her skal søge.

I Guldbrandsdalen stod en eenlig Hytte,
Hvis Eier ei var bleven Dødens Bytte,
Da Pesten dybt sin Vinge synke lod,*
Og bragte Gjæring i det friske Blod,
Og Skræk og Qval og Vaande,
Hvorhen den gustne Hex henblæste med sin Aande,

De friske Nordmænd, vant, at Luft hiin rene
Bestryge skulde Fjeldets høie Stene,
Som Fluer sank; den vamle Hede kom,
Og gjorde Bjerget nøgent, Dalen tom,
Og lagde Landet øde,
Som naar en Nattefrost afsvier Dagens Grøde.

Den stærke Arm, som rask og uforfærdet
Var vant at styre Plougen, svinge Sværdet,
Blev mat; ei Foden mægted meer at gaae;
Og Øiet rødmed, Læberne blev blaae;
Og Norges Piger svunde,
Som Jomfruroser i de kolde Nattelunde.

Den Barm, hvis Skjønhed hele Jorden hylder,
Svandt ind, og steg igjen med sorte Bylder;
Og Kæmpens Hals, der nys med Sundheds Lyst
Det snilde Hoved bar paa stolte Bryst,
Sank, som en slappet Bue,
Og til et udbrændt Kul blev Øiets hede Lue.

Naar Solen steg nu i sin Morgenrøde,
Da fandt den alting tomt, og alting øde;

* Denne, hele Europa hærjende, Pest indtraf, medens Kong Valdemar Atterdag regjerede i Danmark.

Hvorhen den skued fra sin gyldne Top,
Blev den kun vaer en halvforraadnet Krop.
Da skjælved den og blegned,
Og svøbte sig i Skyer, til atter ned den segned.

Fælt monne Sneen over Graven fyge,
Kun hist og her man saae en Skorsteen ryge.
Saaledes fulgte lang Tid Aar paa Aar.
I Guldbrandsdalen stod endnu en Gaard.
Fra den de Slægter ginge,
Som stimled folkerigt nu atter hen paa Tinge.

Paa Tinget monne de sig tidt forsamle;
Der talrigt stod de Unge med de Gamle.
De raadslog om, hvordan de skulde faae
En Kirke bygt, som kunde freidigt staae;
Hvor de med hellig Vise,
Med Prædiken og Bøn Gud Herren kunde prise.

Da maatte sorrigfuldt de med hverandre
Med uforrettet Sag fra Tinget vandre.
Skjøndt hver sin Skjerv, i Hjertet from og reen,
Henlagde glad paa gamle Kongesteen,*
Blev ikkun Summen ringe;
Og meer formaaede de dog ei at sammenbringe.

I Somrens Tid, naar alt var luunt og stille,
Naar Lougens Bølger monne sagte trille,**

* Kongernes Hylding foregik i gamle Dage, saavel i Danmark som i Norge, under aaben Himmel, og Kongen stod da paa en stor Steen, for at kunne blive seet af Mængden.

** Lougen er en Flod, der flyder igjennem Guldbrandsdalen.

Da samled de hver Søndag sig en Stund
Udi en køligdunkel Birkelund.
Og fromt sig hvælved Birken
Da over dem saa trygt, som om de sad i Kirken.

Men, naar det isned over Fyrrens Blade,
Naar Græsset svandt, og viste Stenens Flade,
Naar Vintren spændte sig i Pandser ind,
Og svang sig paa sin Ganger Hvirvelvind,
Da sad Enhver alene,
Da kunde de sig ei med Andagt fromt forene.

Hør nu, hvor skjønt den gode Gud med Styrke
Sin Bistand giver dem, som troe ham dyrke.
To Børn, det var en Pige med en Dreng,
En Sommersøndag gik ad grønne Væng;
Da fik de Lyst at vove
Sig over Klippen i de dunkelgrønne Skove.

Det var den første Pindsedag, den skjønne,
Den muntre Fest, som holdes i det Grønne.
Der havde Bygden den nu nylig holdt,*
Mens alle Blomster dufted friskt og boldt;
Bag Nordens Granepalmer
De havde lovet Gud med høie Jubelpsalmer.

Som nu de Børn rundt om i Skoven vanked,
Og legte, sprang omkring, og Blomster sanked,
Og trængte did, hvor Skovens tykke Krat
Selv gjorde lyse Dag til mørke Nat;
Da mon de sig forvilde,
Og Solen sank i Hav, og det blev mørkt og silde.

* „Bygden" eller Bøigden, Sognet.

Dog kom de hjem ei til den vante Hytte,
Forgjeves monne bange Moder lytte.
Og Natten svandt; endnu de kom ei hjem.
Men Dagen kom, og Dagen bragte dem
Saa munter og fornøiet,
Med Blomster hver i Haand, og glade Smiil i Øiet.

Og, da dem spurgtes, hvi de blev saalænge?
Hvi ei de kom, da Solen gik til Senge?
Om paa den grønne Jord, om i et Træ
De havde søgt usikkre Nattelæ?
Da svared de tillige:
„O vi har slumret sødt, det laer sig aldrig sige.

Først hist vi rundt omkring i Skoven vanked,
Og legte, sprang, og røde Blomster sanked,
Og trængte dybt os ind i tætte Krat;
Da blev det pludselig til mørke Nat;
Vi kunde hjem ei finde,
Og Solen saae vi fjernt bag Skoven at forsvinde.

Da gav vi bitterligt os til at græde.
To andre Børn i gjennemsigtigt Klæde
Kom til os der; de vare begge smaa,
Med krusetgule Haar, med Vinger paa;
De sagde: „lad os ile!
Vi vise Jer et Huus, hvor I kan roligt hvile."

Saa fulgte vi de Børn igjennem Skoven,
Hen til et Huus, saa taarnet, høit foroven.
De ledte bid os ad en hvælvet Port.
Det Huus var saare langt, det var saa stort;
Foroven i en Bue;
Det hele Huus bestod kun af en enkelt Stue.

Hvad der vi saae, det kan vi ei beskrive.
De Glutter sang: „her maae i Nat I blive!
Og, naar i Morgen I er vaagnet, gaaer
Da hjem, hvor Eders Faders Hytte staaer,
Fortæller, hvad I funde!“
Saa sjunge de med Smiil, gav os et Kys og svunde.

Ak Moder, ak! I Husets Østerende
Saae vi to store Lys paa Bordet brænde.
Der straalte det saa stærkt med røden Guld;
Af modne Bær og Ax var Væggen fuld;
De Vinduer vare lange,
Did straalte Maanen bleg, dog blev vi ikke bange.

Men i den anden Kant af Hallens Grunde,
Hvor intet vi for Mørke skjelne kunde,
Der løb bestandig fort en herlig Sang,
Ledsaget af en dyb alvorlig Klang.
En Stemme sang foroven,
Langt mere sødt og klart end Drosselen i Skoven.

Da treen en Skare Børn for os og dandsed,
Indtil af alting intet meer vi sandsed.
Vi slumred ind, og, da vi vaagned, saae
Vi ingen flere Børn med Vinger paa.
Og Sangen taug; vi skued
Ei heller meer de Lys, som høit i Natten lued.“

Saa Børnene. Men med opmærksomt Øre
Var Bygden stimlet did for alt at høre.
De sagde: „leder os paa Husets Vei!“
De ginge taust, paa Veien taltes ei.
Fyldt af Forventning fulgte
De med et saligt Haab, som endnu Læben dulgte.

Igjennem Busk og Krat de Smaa dem førte,
Hvor Skovens Dyr langtfra man tude hørte,
Hvor ei fra Pestens Tid en Stemme lød,
Hvor Solen sparsomt gjennem Krattet brød,
Hvor Maanen skinte neppe,
Hvor Busk og Tjørn og Træ tæt fletted Skovens Tæppe.

Med Øxer maatte de sig Veien bane,
Men Øxens Brug er raske Nordmands Vane,
Og, skjøndt tilsidst den stærke Haand blev mat,
Sank dog for skarpe Staal det tykke Krat.
De Smaa bestandigt smutted
Let gjennem Busken ind; dem følge de besluttede.

Og, som de nu ei Modet synke lode,
Da pludseligt de for en Afgrund stode,
Som skjultes af de vildtnedhængne Løv,
Hvor Klippen knuste Fossens Vand til Støv,
Hvor Fraadens Hvirvler vrimled,
Hvor over Svælget svei paa Kanten Granen svimled.

Med Trudsel skummed op de Bølger hvide.
Da stod de Smaa alt paa den anden Side,
Og havde tidt dem vinket, ofte kaldt.
Og Øxen sank med Kraft, og Granen faldt
Hen over Kløftens Grunde,
Og blev en Bro, hvorpaa man sikkert træde kunde.

Da hvisled det igjennem Busk og Tjørne;
Og strax en Flok af Losser, Ulve, Bjørne
Dem treen imøde paa den fjerne Strand,
Og griinte fælt, og viste skarpen Tand.
Da sigted Buens Pile,
Og brat i Skoven ind med Brøl man saae dem ile.

Alt daled Solen ned bag Klipper bratte,
Alt sank de senefulde Hænder matte;
Da saae de pludseligt fra dunkle Braa
Midt paa en Grønning lys en Kirke staae,
Af ranke Træer omskygget,
Stor, fast, som Olafs hist, den han i Trondhjem bygged.

Med Mos begroet, omkrandset af Naturen,
Sig hæved favnetyk, ærværdig Muren.
Mod Taget svang sig Vedbendranken trygt;
I Kirketaarnet havde Storken bygt;
Den klapped med sin Vinge,
Med Næbbet hørte man den svagt paa Malmet ringe.

Forbauset hen for sig de Bønder stirred,
Og hed og tung paa Kinden Taaren dirred,
Og Øxen faldt af Haand ved ranke Træ,
Og Haanden folded sig, og ned paa Knæe
De sank; og med hverandre
De monne Haand i Haand derpaa i Kirken vandre.

Og dem imøde lød en liflig Tone
Fra Midten i den gyldne Lysekrone.
En Drossel sad paa Lysestagens Arm,
Og sang i Aftensolen rød og varm,
Og qviddred dem imøde,
Saa yndigt og saa smukt i Chorets Aftenrøde.

Alt var forladt heel pludseligt; i Tiden
Det maatte være længe, længe siden.
Haandskrevne Psalmebøger rundt man saae;
Den Sang: „naar vi i største Nøden staae,"
Var overalt opslagen;
Og Alt var tykt bedækt med Støvets hvide Lagen.

Men klar fra Altret, blank i Aftenglandsen,
Af røde Guld tilstraalte dem Monstransen,*
Og gjennem Vinduet Brombærranken sig
Til Altret havde snoet ydmygelig,
Og Aret guldbegløder:
Til høire Side Viin, til venstre Side Brødet.

Og nu var Ønsket opfyldt, Sorgen svundet,
Hendøde Slægters Tempel atter fundet.
Og i en hellig Psalme de udbrød,
Og klart det skjønne Chor i Kirken lød.
Høit sjunge Mænd og Qvinder:
„Hvo banker, lades ind, hvo trofast leder, finder.

Morten Børup.

Morten Børup var en Bondesøn, født i Egnen ved Skanderborg, omtrent Aar 1446. Han blev opdragen som Bonde, og deeltog indtil sit 25de Aar i det sædvanlige Bondearbeide. Men, da han engang ved en Høslagning fik Hug af Fogden, løb han fra sin Huusbond, og tiggede sig ind i Aarhuus Skole, hvorfra han, efter 9 til 10 Aars Forløb, blev sendt til det nylig oprettede Universitet i Kjøbenhavn. Efterat han her var bleven Magister, reiste han udenlands, kom hjem som Doctor i Theologien, og blev nu ansat som Rector ved Aarhuus Skole. Dette Embede forestod han i lang Tid, og dannede flere berømte Mænd, hvorved Skolen kom i særdeles Anseelse. Tilsidst blev han Sognepræst ved Domkirken sammesteds, i hvilket Embede han forblev til sin Død i Aaret 1526.

---

* Monstransen er i de katholske Kirker det, som oftest kostbare og med megen Kunst udarbeidede, hellige Kar, hvori den indviede Hostie forvares indenfor et Glas. Den har sin Plads i et Skab i Alteret, og bæres i kirkelige Processioner til Skue.

I Skanderborrig Enge,
Alt ved den blanke Sø,
Der gåae de Piger og Drenge
At slaae og rive Hø.

Og i de Knøses Række
Een trasker langt æbag,
Han kan ei Skaaret strække
Med sine tunge Drag.

Og, medens alle de Andre
Begynde paafor igjen,
Han monne alene vandre
Saa seent imod Enden hen.

Naar Skaaret han færdigt haver,
Han stryger ikke sin Lee;
Han staaer og falder i Staver,
Til Jorden han stivt monne see.

Med Svøbeskaft saa krumpen
Den Foged efter ham foer:
„Hvad skader din dovne Kumpen?
Hvi staaer du der og gloer?“

„„Saamænd da, strenge Herr Foged!
Jeg stod og grunded oppaa
Den Blomstervrimmel saa broget,
Hvor den kan komme fraa;

Paa alle de favre Blommer,
Jeg ganger nu her og slaaer:

De falde hver evige Sommer,
Og reises igjen hver Vaar.

Jeg staaer nu just her og grunder,
Og kan dog ikke forstaae
Det mægtige store Guds Under
Udi disse mindste Straae.""

„Da skal jeg din Slubbert lære
At tænke, naar du skal slaae;
Jeg skal din Ryg vel hære!
Den bliver baade bruun og blaa."

Den Foged løfter sin Svøbe;
Men Knøsen kaster sin Lee;
Han giver sig til at løbe,
Og Fogden efter ham seer.

Og, medens han staaer og gaber,
Og tænker: hvor mon han vil hen?
Han Morten af Sigte taber;
De sees ret aldrig igjen.

Og øster paa udi Landet,
Høit over Bølgernes Suus,
Imellem Kirken og Vandet,
Der staaer det latinske Huus.

Der sidder paa sit Katheder
Blandt Peblingers skjælvende Flok
Monarken, som Rector hedder,
Med Bog, og med Riis og med Stok.

Der sidder nederst af Alle
Paa Bænken med Ryg til Væg
En Pebling, de Morten kalde;
Han haver saa dygtigt et Skæg.

I Kappe og sorte Klæder
Han passer flittigt sin Bog;
Han over Peer Lolle sveder — *
Den fire og tyve Aars Pog.

Og det er den samme Morten,
Som førre ved Høleen krøb,
Som udi Trøien og Skjorten
Fra Engen og Fogeden løb.

Som fremad Tiden mon lakke,
Herefter vel en Snees Aar,
Det Huus oppaa Skolebakke
En anden Rector faaer.

Magister og Doctor mon være
Den Rector, høilærd og from;
Han med stor Hæder og Ære
Fra Kølln i Tydskland kom.**

Han trænger ikke til Stokken,
Ei heller til Ferle og Riis:

* „Peer Lolle“, en gammel dansk Skribent, især bekjendt af sin Ordsprogsamling.

** Næst efter Universitetet i Paris var det i Kølln Stedet, hvorhen de danske Studenter og unge Lærde pleiede at drage, forend Danmark fik sin egen Høiskole.

Saa vel regjerer han Flokken,
Men alt paa en anden Viis.

Han kun de Gjenstridige bøier,
De Blysomme giver han Mod;
Han Skjemt til Alvorlighed føier:
Han er baade streng og god.

Han giver dem Viisdoms Kjerne,
Men Skallen knækker han selv;
Thi gaae de til Skolen saa gjerne,
Som iler til Havet en Elv.

Han Oldtids store Bedrifter
Udtolker med Ild og med Kraft,
Og af de gamle Skrifter
Uddrager den søde Saft.

Han lærer dem ei alene
Udaf den prentede Bog;
I Mark og blandt løvrige Grene
Han fører den muntre Pog.

Der lærer han ham at tyde
Naturens classiske Stiil,*
Og Livet at bruge og nyde
Og glatte dets Rynker med Smiil.

Thi er det slet intet Under,
Den Skole kommer i Ry,
Og fanger saa mange Kunder,
De knap kunne rummes i By.

* „Classisk", ophøiet, mønsterværdigt.

Ei heller at deden udganger
Saa mangen en dygtig Student,
For hvilke vort Fødeland fanger
Stor Ære, heel vel fortjent.

At ud ifra Skolebakke
Den gjeve Hans Tavsøn foer,*
Som paa Papismens Nakke
Først traadte herop i Nord.

Og vil jeg blot tælle med Flere
Ham Skjønning, og gode Hans Friis,**
Hvis Navne skal stedse florere,
Mens Lærdom og Dyd er i Priis.

Opdrog saa den Skolemester
— Hans Minde ret aldrig forgaaer —
Rectorer, Bisper og Præster
I samfulde tredive Aar.

Og det er den selvsamme Morten,
Som førre pløied og trask,
Og maatte saa dandse paa Porten
For Fogdens slemme Krabask.

Og det er den selvsamme Bonde,
Vi før udi Engen saae,

* Hans Tavsen, som forhen havde været Munk i Antvorskovs Kloster, var den Første, der i Danmark prædikede den lutherske Lære, under Kong Frederik den Første.

** Skjønning eller Synningius var Professor ved Kjøbenhavns Universitet, og Johan Friis Cantsler under Kong Christian den Tredie.

Paa Græs og Blomster at gründe,
Istedet for dem at slaae.

Begav det sig nuomtider,
Fra Wittenberg der opsteg
Hiint Lys, for hvilket omsider
Det romerske Mørke bortveg.

Da nu hiin sachsiske Morten
Den Manddoms Idræt bedrev,
Og fæsted paa Kirkeporten
Mod Paven sit Feidebrev;

Da flytter den danske fra Skolen
Til Kirken — den staaer der endnu —
Og drager i Præstekjolen
Alt med saa glædelig Hu.

Han tjener sin Gud i det Høie
Derinde eet Aar eller to,
Til, mæt af Dage og Møie,
Han gaaer til den evige Ro.

De lagde en Steen paa Graven,
Paa den var udhugget at see,
Istedet for Kjolen og Kraven,
En Ferle, et Riis og en Lee.

Det Mærke er længst udslettet,
Og Stenen er borte med;
Men aldrig vorder forgjettet
Den Saliges Hvilested.

Imellem Kirken og Skolen
Der sover den trofaste Svend,
Til Dommedags-Morgensolen
Ham vækker til Livet igjen.

Kjøbenhavns Universitets Stiftelse.

Kjøbenhavns Universitet er egentligen stiftet af Kong Christian den Første i Aaret 1479; men det var kun fattigt udstyret, og i en saa maadelig Forfatning, at det aldeles ikke svarede til sin Hensigt. Saasnart derfor Kong Christian den Tredie havde faaet Reformationen indført i Riget, var det hans første Værk, i Aaret 1536, at kalde Universitetet til Liv og Virksomhed ved en aldeles forandret og forbedret Indretning, hvorfor ogsaa Han nævnes som dets rette Stifter.

Heel sjeldent rørtes Pen og Bog
Af vore blonde Fædre;
Med freidigt de til Sværdet tog,
For Odins Land at hædre.
Mens Franken læste Nat og Dag
Med Platos Bog i Hænder,*
De Danske sloge djærve Slag
Iblandt de grimme Vender.

Den maatte have Reiseskoe,
Hvis Hu stod til Latinen;
Thi her var ingen Læsero
For Buestrængens Hvinen.

---

* Plato, den største af Grækenlands Philosopher, staaer her istedet for Oldtidens Vise i Almindelighed.

Selv Saxo, som Berserkers Priis *
Med vældig Røst basuner,
Har lært af Munken i Paris,
At skrive vælske Runer. **

Kong Christian kom, og han paa Stand
Sit ædle Hoved ryster:
„Mon os paa hjemmefødt Forstand
I vore Dale brøster?
Er Aandens Armod her saa stor?
Ei mine Børn med Kummer
Skal snige sig til fremmed Bord,
Og trygle franske Krummer!“

Nu, ved den brave Konges Skjenk,
I stolte Høresale
Studenten paa den danske Bænk
Gav Agt paa Landsmænds Tale.
Nu løde Hjemmets Alvorsord
Fra danske Talerstole,
Og aldrig mere Mænd af Nord
Skal gaae i fremmed Skole.

Da klang de svundne Tiders Lov
Fra djærve danske Lunger,
Og hver en Blomst i Mark og Skov
Blev døbt af danske Tunger.

---

* „Berserker“ var hos de gamle Danske Benævnelsen paa de tappreste Stridsmænd.

** „Vælske Runer“, italienske eller latinske Bogstaver. — Saxo Grammaticus, Biskop Absalons Secretair, som levede i det 12te Aarhundrede, og havde studeret i Paris, skrev sin Danmarks Historie paa Latin.

Ja, hver en Flugt af Himlens Hær
Fra Christians Taarn blev regnet,*
Og for al Verdens Folkefærd
Med klare Træk betegnet.

Saalænge derfor Ghist af Aand
I Christians Skole findes,
Den danske Lærdoms Skaberhaand
Med Jubelsang skal mindes.
Mens een Student ved Axels Havn**
Et Bogstav veed at skrive,
Saalænge skal Kong Christians Navn
Med Hurra hilset blive!

Daniel Ranzau.

Efterat den saakaldte Syvaarskrig imellem Danmark og Sverrig, under Kong Frederik den Anden, længe havde været ført uheldigt for de Danske, især som en Følge af Anførernes Uduelighed, udnævnte Kongen omsider Daniel Ranzau til Feltherre. Saasnart han havde samlet 4000 Mand, rykkede han imod Varberg i Halland, for at gjenerobre denne vigtige Plads; men de Svenske kom den til Undsætning, og, da Ranzau nu stod Fare for, at blive indsluttet imellem de to store Aaer ved Varberg og Falkenberg, søgte han op til Svarteraa, for at finde en Overgang. Her stødte han paa hele den svenske Armee, 25000 Mand stærk, og havde nu kun Valget imellem at overgive sig og at fægte til det Yderste. Ranzau valgte det Sidste. Med Klogskab forberedede han Kampen, og knælede derpaa med sine Folk, for at styrke Modet ved Bønnen. De Svenske meente, at de Danske bønfaldt

---

* „Christians Taarn", det saakaldte Rundetaarn i Kjøbenhavn, opbygget og indrettet til astronomisk Observatorium af Kong Christian den Fjerde.

** „Axels Havn", Kjøbenhavn, anlagt af Absalon.

om Skaansel, og begyndte at haane den lille Hob, som de „vilde nedtræde under deres Hestes Fødder.“ Men Slaget fik et andet Udfald. De danske Soldater svigtede ikke deres Anfører, og Seieren var saa fuldstændig, at de Svenske flygtede i største Uorden, og standsede først fire Mile oppe i Sverrig.

Hvi sjunges altid om Spartaner,*
Som gjorde Fjenden Passet trangt?
Behøve vore kjække Daner
I Tiden da vel gaae saa langt?
Har Heltekraft ei sat sit Stempel
Paa egen Daad, i egen Tid?
Behøver Modet et Exempel
Fra Grækenland i Leonid?

Jeg sjunger om en Helt i Norden,
Og Daniel Ranzau er hans Navn,
Saa stor, som nogen Helt paa Jorden,
En Sparter fra min Fødestavn.
Alt trued Magten lumsk i Hulen,
Og vilde mættes af dit Blod;
Men, Daniel i Løvekulen!
Dig frelste Himlen og dit Mod.

Leonidas stod uforfærdet
Bag Bjerget med sin Flok, og stred,
Og styrted Perserne med Sværdet,
Indtil han selv i Græsset bed.

---

* Da den persiske Konge Xerxes angreb Grækerne med sin uhyre Armee, blev det snevre Pas ved Thermopylæ, som var Indgangen til Grækenland, forsvaret med Heltemod af 7000 Grækere, anførte af den spartanske Konge Leonidas. Og først over hans og tre hundrede Spartaneres Liig, som tilsidst vare blevne tilbage hos Kongen, kunde Perserne bane sig Vei ind i Grækenland.

Men Daniel stod paa en Hede,
Han intet Ly bag Klippen fandt,
Og slog, til Svensker Græsset bede,
Og slog, indtil han overvandt.

O kunde Harpens svage Toner
Din Roes forkynde med en Klang
Af hine tredive Kanoner,
Som vældig du fra Svensken tvang!
O dirred Strængen med en Brusen,
Lig Skriget af den rædde Hær,
Der veg, skjøndt fem og tyve tusind,
For fire tusind danske Sværd!

Jeg sjunger om en Helt i Norden,
Og Daniel Ranzau er hans Navn,
Saa stor, som nogen Helt paa Jorden,
En Sparter fra min Fødestavn.
Leonidas stod uforfærdet,
Han Heltedød bag Klippen fandt; —
Men Daniel Ranzau stod bag Sværdet,
Og brugte Sværdet, til han vandt.

Uranienborg.

Den berømte Stjernekyndige Tycho Brahe havde af Kong Frederik den Anden erholdt Øen Hveen til Foræring, hvor han til sine astronomiske Jagttagelser og andre lærde Undersøgelser opførte sit Uranienborg og Stjerneborg. Saalænge Frederik den Anden levede, gik Alt ham efter Ønske; men, efter denne Konges Død, vidste hans Fjender, især Rigshovmesteren Christopher Walkendorph, at benytte sig af Kong Christian den Fjerdes Mindreaarighed til at skade ham. Tycho Brahe maatte nu taale mange Forurettelser

og Krænkelser, og besluttede sig da omsider til at forlade Danmark. Først opholdt han sig i eet Aar hos Statholderen i Holsteen, den lærde Henrik Ranzau, og drog da, ifølge Keiser Rudolph den Andens Indbydelse, til Prag, i hvis Nærhed Keiseren lod Slottet Benach indrette for ham. Men, efter to Aars Ophold her, døde han den 24de October Aar 1601. Af de stolte Bygninger paa Hveen ere kun Grundmurene tilbage, som i de sidste Aar ere udgravede.

Du Vandringsmand ved Søen,
O standse din raske Gang!
Vend hisset dig mod Øen,
Og hør min Mindesang!
Vend derhen dine Tanker,
Din Længsel og din Sorg!
Paa hine gule Banker
Stod før en Ridderborg.

I længst forsvundne Dage
Var den i Glands og Magt;
Nu er der knapt tilbage
Ruiner af dens Pragt.
Men i de gamle Tider
Da var den høi og stor,
Og saaes til alle Sider,
Og kneisede fra Jord.

Den ikke monne være
For nogen Viking bygt;
Urania til Ære*
Den reiste sig saa trygt.

---

* Urania var hos Grækerne og Romerne Gudinde for Stjernekyndigheden.

Fra Menneskenes Vrimlen
Ved Havet stilt den laae,
Og hæved sig mod Himlen,
Og mod de Stjerner smaa.

I Volden var befæstet
Mod Øst en Port saa stor,
En anden imod Vester,
Og Spiir mod Syd og Nord.
Høit kneiste Borgetinden,
Dens ranke Spiir derhos,
Der dreied sig for Vinden
En gylden Pegasus.*

Forunderlige Taarne
I Syd og Nord man saae,
Af stærke Piller baarne
Og med Altaner paa.
Der man til alle Kanter;
Ihvor man og mon gaae
De mægtige Qvadranter**
Og store Sphærer saae.

Fra Borgen see man kunde
Saa vide over Ø,
Saa mange grønne Lunde,
Den store salte Sø.

* „Pegasus“, en bevinget Hest, som i den græske og romerske Fabellære er Billede paa den digteriske Begeistrings Flugt.

** „Qvadranter og Sphærer“, forskjellige astronomiske Instrumenter.

De Sale monne prange
Med skjønne Farveskjær;
Af Haver var der mange
Med Blomster og med Træer.

Men, slukkes Dagens Lue,
Og Nattetid faldt paa,
Man Stjerner fik at skue
Paa hele Himlens Blaa.
Alt fjernt man høre kunde,
Naar man derpaa gav Agt,
De fire store Hunde,*
Som holdt om Natten Vagt.

Den fromme Ridder trængte
Sig ei i Ledingsfærd,
Paa Væggen bort han hængte
Sit Harnisk og sit Sværd.
Fra Jorden og dens Jammer
Han gjerne flygte gad,
Naar i sit stille Kammer
Ved Midnatsstund han sad.

Da hæved han sit Øie
Alt i den Nat saa lang,
Og spored i det Høie
De lyse Stjerners Gang.

---

* Iblandt de mange Lærde og endog fyrstelige Personer, som besøgte Tycho Brahe paa Hveen, var ogsaa Kong Jacob den Første af Skotland, der efter Brahes Ønske forærede ham to engelske Dogger.

Og Stjernerne hans Rygte
Var over Land og Sø,
Saa Konger selv besøgte
Ham paa den lille Ø,

Men Stjernerne de blinked
Til andre Lande hen,
Hans Skjæbne bort ham vinked,
Han kom ei meer igjen.
Alt længst de stolte Mure
Er sjunkne hen i Gruus,
Og Ploven monne fure
Urania! dit Huus.

Men, hvergang Solen daler,
Seer den til Hveen huld,
Hvor Aftenrøden maler
Sig end erindringsfuld.
Vemodigt Maanen iler
Forbi sin elskte Kyst,
Og Freias Stjerne smiler*
Med hellig Elskovs Lyst.

Da røres det og tindrer
I Borgens dybe Grund;
Den troer, at den erindrer
En gammel Aftenstund.
For nogle Øieblikke
Den gjerne frem sig stød;
Men ak! det kan den ikke,
Den synker i sin Død.

---

* „Freias Stjerne“, Stjernen Venus.

Tycho Brahes Farvel.

Solen sank bag grønne Lund,
Og den lyse, fulde Maane
Mellem Sjølunds Kyst og Skaane
Straaled over Øresund;
Hvælved om Uranienborg
Sig den lyse Stjernebue.
Tycho stod i Maanens Lue
Monne Landet rundt beskue,
Tankefuld, med dæmpet Sorg.

Og han sagde: „Fædreland!*
Siig mig dog, hvad var min Brøde,
Da din Søn du bort at støde
Fra dit Hjerte nænne kan?
Har du glemt min Kjærlighed?
Det var mig, som monne bære
Op til Stjernerne din Ære;
Hele Himlen kan jo være
Vidne om min Sønlighed.

Mit Chaldæa her jeg fandt.**
Ak, I elskte danske Sletter
Vise jo i lange Nætter
Himmelen til hver en Kant.
Derfor, elskte Fædrejord,
Fremfor alle Verdens Lande

* Dette Vers gjengiver, næsten med samme Ord, Indholdet af et latinsk Vers, som Tycho Brahe skrev ved sin Bortreise fra Danmark.

** „Chaldæa", Landet ved Floderne Euphrat og Tiger i Asien, Stjernekyndighedens og Stjernetyderiets ældste Hjem.

Har jeg elsket dine Strande,
Og paa dem bør Templet stande
For det lyse Stjernechor."

Men Urania sin Ven
Vil et andet Hjem berede,
Hvorved hendes Kunst kan brede,
Sig til andre Lande hen.
Dunkelt jeg kun Veien seer,
Stjernerne maae den betegne. —
Ligemeget, hvad for Egne:
Er ei Himlen allevegne?
Hvad behøver jeg da meer?

Zinclar.

I Krigen imellem Danmark og Sverrig under Christian den Fjerde havde den svenske Konge ladet en Armee hverve i Skotland; thi den Tid førtes Krigen næsten alene med hvervede Soldater. Denne Hær landede i Aaret 1612 i Norge, for derfra at trænge igjennem til Sverrig, hvilket ogsaa lykkedes for den ene Afdeling. Den anden derimod, anført af en Oberst Zinclar, blev ved Bjergkløften Kringlen i Agershuus Stift overfalden af Bønderne under deres Foged Lars Grams og Bonde-Lehnsmanden Guldbrand Seyglestads Anførsel. Zinclar faldt med alle sine Mænd, eller, efter en anden Beretning, med Undtagelse af Tvende, af hvilke den Ene nedsatte sig i Norge, og den Anden, reiste hjem, for at fortælle sine Landsmænds sørgelige Skjæbne.

Herr Zinclar drog over salten Hav,
Til Norrig hans Cours monne stande;
Blandt Guldbrands Klipper han fandt sin Grav,
Der vanked saa blodig en Pande.

Herr Zinclar drog over Bølgen blaa,
  For svenske Penge at stride;
Hjælpe dig Gud, du visselig maa
  I Græsset for Nordmanden bide.

Maanen skinner om Natten bleg,
  De Vover saa sagtelig trille;
En Havfru op af Havet steg,
  Hun spaaede Herr Zinclar ilde.

„Vend om, vend om, du skotske Mand!
  Det gjælder dit Liv saa fage,
Kommer du til Norrig, jeg siger for sand,
  Ret aldrig du kommer tilbage.“

„„Led er din Sang, du giftige Trold,
  Altidens du spaaer om Ulykker;
Fanger jeg dig engang i Vold,
  Jeg lader dig hugge i Stykker!““

Han seiled i Dage, han seiled i tre,
  Med alt sit hyrede Følge;
Den fjerde Morgen han Norrig mon see,
  Jeg vil det ikke fordølge.

Ved Romsdals Kyster han styred til Land,
  Erklærende sig for en Fjende;
Ham fulgte fjorten hundrede Mand,
  Som alle havde Ondt i Sinde.

De skjændte og brændte, hvor de drog frem,
  Al Folkeret monne de krænke;
Oldingens Afmagt rørte ei dem,
  De spotted den grædende Enke.

Barnet blev dræbt i Moderens Skjød,
Saa mildelig det end smiled;
Men Rygtet om denne Jammer og Nød
Til Kjernen af Landet iled.

Baunen lyste, og Budstikken løb*
Fra Grande til nærmeste Grande;
Dalens Sønner i Skjul ei krøb,
Det maatte Herr Zinclar sande.

„Soldaten er ude paa Kongens Tog,
Vi maae selv Landet forsvare;
Forbandet være det Niddings-Drog,
Som nu sit Blod vil spare."

De Bønder af Vaage, Lessø og Lom,
Med skarpen Øxe paa Nakke,
I Bredebøigd tilsammen kom,
Med Skotten vilde de snakke.

Tæt under Lide der løber en Sti,
Som man monne Kringen kalde.
Longen skynder sig der forbi,
I den skal Fjenderne falde.

Riflen hænger ei meer paa Væg,
Hist sigter graahærdede Skytte;

* „Baunen", Baal, antændt paa Klipperne, for i Farens Tid at kalde Folk sammen. — „Budstikke", en mærket Træpind, der i samme Hensigt blev ombaaren fra Sogn til Sogn. — „Grande", Nabo.

Nøkken opløfter sit vaade Skjæg*
  Og venter med Længsel sit Bytte.

Det første Skud Herr Zinclar gjaldt;
  Han brøled, og opgav sin Aande.
Hver Skotte raabte, da Obersten faldt:
  „Gud frie os af denne Vaande!"

„„Frem Bønder! frem I norske Mænd!
  Slaaer ned! slaaer ned for Fode!""
Da ønsked sig Skotten hjem igjen,
  Han var eï ret lystig tilmode.

Med døde Kroppe blev Kringen strøet,
  De Ravne fik nok at æde;
Det Ungdoms Blod, som her udfløð,
  De skotske Piger begræde.

Ei nogen levende Sjæl kom hjem,
  Som kunde sin Landsmand fortælle,
Hvor farligt det er at besøge dem,
  Der boe blandt Norriges Fjelde.

End kneiser en Støtte paa samme Sted,**
  Som Norges Uvenner mon true.
Vee hver en Nordmand, som ei bliver hed,
  Saa tidt hans Øine den skue.

---

* „Nøkken", et fabelagtigt Væsen, som Folkeovertroen lader boe i Floderne.

** Paa denne Støtte staaer den simple Indskrift: „Her faldt Ober[st] Zinclar den 26de August 1612."

Slaget paa Colberger Hede.

I Aaret 1643 gjorde den svenske General Torstenson, fra Tydskland, hvor han dengang i Trediveaarskrigen fægtede imod Keiseren, et pludseligt Indfald i Danmark, og erobrede i en Hast hele Holsteen, Slesvig og Jylland, paa Fæstningerne Krempe, Rensborg og Glückstad nær. Christian den Fjerde var dengang over 67 Aar gammel, men endnu karsk og stærk paa Sjæl og Legeme. Ved Tidenden om Ulykken ilede han strax til Fyen, for at hindre Torstensons videre Fremtrængen, og, saasnart Den var sikkret, vendte han tilbage til Kjøbenhavn, for at udruste Flaaden. I April Maaned 1644 stak han i Søen, beskød Gothenborg, og seilede derpaa til Nordsøen, hvor han i Lister Dyb ved Øen Sylt forjog en hollandsk Flaade, der skulde komme Torstenson til Undsætning. Han vendte nu atter tilbage til Kjøbenhavn, hvor imidlertid en større Flaade var udrustet, og med denne gik han under Seil til Østersøen, for at møde den svenske Hovedflaade. Dagen efter, den 1ste Juli, fik han den i Sigte paa Colberger Hede under Femern, hvor det strax kom til Slag. I Stridens Hede blev Kongen, der commanderede fra Skibet Trefoldigheden, saaret og nedkastet paa Dækket. Men, medens Forfærdelse og Modløshed greb Alle paa Skibet, reiste Kongen sig, greb sit Sværd, lod sig i Alles Paasyn forbinde, og vedblev Commandoen, indtil Fjenden var forjagen.

Konningen sidder mørk udi Sind,
Og tankefuld monne han grunde.
Da kommer en Høvding af Døren ind,
Han bringer ham Bud saa onde.

„Fjenden farer omkring i alt Land,
Saa gridsk han monne der hærje,
Krempe og Glückstad dog end holde Stand,
De mandigt derinde sig værge.“

Træder en Anden af Døren ind,
Saa brat han monne sig skynde:
„Herren husvale Eders Sind,
Og give Eder Seier at vinde.

Herre! her kommer en anden Færd,
Fra Holland en Flaade mon drage."
Da griber Drotten sit gamle Sværd,
Og raaber ud Ord saa fage.

„Mener de, Drotten er gammel og graa,
Og kan sig ikke meer røre?
Strax skalst du ned til Holmen gaae,
Mit Bud lad alle Mand høre!

Byd dem at gjøre færdig paa Stand
Sexten Skibe med Tilbehøre!
Selv vil jeg føre i Søen dem an;
Lad alle Mand hurtig sig røre!"

Gjorde de saa de Skibe istand,
Og alle Mand flux sig rørte.
Kongen tog sit Sværd i Hand,
Og selv han Skibene førte.

Styre de saa til Gothenborgs Strand,
De lægge sig der i Krigge.
Kuglerne fare vel mange i Land,
Og lysteligt monne de springe.

Kommer der snart til Kongen et Bud,
At melde ham Ord saa vrede.
Raaber han strax til alle Mand ud:
„I gjøre Eder alle tilrede!

Tredive Skibe hidkomme i Rei,
I Østersøen at stride;
Spare de skulle den halve Vei,
I Nordhav faae andet at vide."

Spared de dem saa den halve Fart,
I Nordhav med dennem de stride,
Visselig skulle de atter saa snart
Til Danmark ei lyste at ride.

Kampen vel her udi Timer staaer,
Ja vel udi Dagene trende;
Dansken han var dem alt for haard,
Thi monne de Skibene vende.

Styre de atter til deres Land,
Paa deres Skibe at bøde;
Dansken de lyste, jeg siger for sand,
Ei dennegang mere at møde.

Konningen atter i samme Stund
Med alle tilbage mon ile,
Kommer han snart gjennem Øresund,
Og giver sig ingen Hvile.

En mægtig Flaade farer om Kyst,
For Stæder og Lande at vinde,
Stande vil der en drabelig Dyst,
Naar Konningen monne dem finde.

I Østersøen der er et Vand,
Man kalder det Colberger Hede,
Aldrig did kommer den danske Mand,
At Barmen jo svulmer af Glæde.

Aldrig did kommer den danske Mand,
At Barmen jo svulmer saa saare,
At jo dybt ned i det salte Vand
Nedrinder en Glædestaare.

Aldrig did stunder hen hans Sind,
At det ham jo brænder i Barmen,
At Blodet jo stiger i hans Kind,
Og Senerne strammes i Armen.

Skibe fyrretyve og sex der laae,
De laae der saa stoute og stolte;
Med fyrretyve did Kongen mon gaae,
Da dandsed de hede Boldte.

I mange Timer de kæmpe haardt,
Men Kampen end lige veier;
Solen bedækkes af Skyen sort,
Og Gubben faaer end ingen Seier.

Vender han da til Gud sin Hu,
Saa inderlig monne han bede:
„Hellig' Treföldighed! ville dog du
Mit Folk af Faren udrede!

Hjælpe du dog mit uskyldige Folk,
Du lade det Seier nyde!
Tag du derfor mit Liv og Blod,
Jeg vil det gjerne udgyde!"

Da farer en Kugle mod høien Mast,
De Splinter de springe saa høie,
Da rammer en Splint flux Gubben saa fast,
Og knuser hans ene Øie.

Konningen styrter paa Dækket hen,
Og alle Mand staaer forfærdet;
Da reiser han strax sig op igjen,
Og griber atter til Sværdet.

„Kæmper kun djærvelig fort, mine Mænd!
End Herren mit Liv monne spare!"
Da ile de atter til Kampen hen,
Og agte slet ingen Fare.

Kongen viger ikke fra Sted,
For Øiet han holder et Klæde;
Og alle Mand optændes derved,
Og brænde af Harm og af Vrede.

De haardelig kæmpe med dobbelt godt Mod,
Slet ingen mon ville sig spare,
Da Konningen selv har udøst sit Blod
Med dennem i denne Fare.

Da maatte de fjendtlige Skibe flye,
Saa brat de af Legen sig skynde;
Da svinder i Vest den sorte Sky,
Og Aft'nen end klar monne skinne.

Vel lider Gubben af mangt et Saar,
Og slukt er hans ene Øie;
Dog, stille Fryd i hans Hjerte slaaer,
Han takker Gud i det Høie.

I Østersøen der er et Vand,
Man kalder det Colberger Hede,
Aldrig did kommer den danske Mand,
At Barmen jo svulmer af Glæde.

Aldrig did kommer den danske Mand,
At Barmen jo svulmer saa saare,
At jo dybt ned i det salte Vand
Nedrinder en Glædestaare.

Aldrig dib stunder hen hans Sind,
At det ham jo brænder i Barmen,
At Blodet jo stiger i hans Kind,
Og Senerne strammes i Armen.

Ole Vind.

Ole Vind var i Aarene 1642 til 1645 Sognepræst ved Frue Kirke i Kjøbenhavn, og bekjendt som en nidkjær Prædikant, der uden Persons Anseelse, talede mod Tidens Laster. Nogle Hoffolk der fandt sig fornærmede ved en af hans Prædikener, besværede sig derover for Kong Christian den Fjerde, og lode sig forstaae med, at der endog skulde være bleven sigtet til Kongen selv. Kongen befalede da Vind, at holde Talen om igjen i sit Paahør, og han fandt saaledes Behag i dette frimodige Sandheds-Sprog, at han strax udnævnede Vind til sin Hofpræst og Skriftefader.

Og det var Mester Ole Vind,
Alt med den skarpe Tunge,
Med Aandens Sværd han trængte ind
Paa Gamle og paa Unge;
Det trængte ind til Marv og Been,
Og, ramte det en Hjertesteen,
Da maatte Øren klinge.

De Hofmænd ginge spodske ind,
Alt paa de høie Stole,
Og dobbelt ivrig udi Sind
Da prækede Herr Ole.
Han præked om de bløde Skind,
Hvori sig Daarer svøbe ind,
Om Mænd i Kongens Gaarde.

„Jo der“ — saa faldt hans hvasse Ord —
„Der skal man Christne finde,
Ja, christen Folk om Drikkebord
Med Kande, Kruus og Qvinde;
Og saa Guds Ord i Hyldekrog,
Hvor, bundet haardt i Spændebog,
Det ligger som en Fange.

For Felix vel Sanct Povel kom*
At stande mange Gange,
Men, hed det: Kydskhed, Lov og Dom,
Saa blev vor Felix bange;
Saa hed det:“ gaae du kun dit Skud,
Jeg har saa travlt, du skal faae Bud,
Naar jeg faaer bedre Stunder.“

Ja vist, Guds Ord skal nok faae Bud,
Naar høfligt det vil være,
Og strege ind det sjette Bud,
Det er saa tungt at lære.
Ja, derfor blev Herodes vred
Paa Døberen; den Høflighed
Guds Ord kan aldrig lære!“

Og der kom Bud fra Kongens Gaard.
(Nu gjælder det, Herr Ole!
En dygtig Tak-for-sidst I faaer
Nok fra de høie Stole!)
Og, der han kom for Kongen ind,
Da hed det: „Mester Ole Vind!
Hvorom er det I præker?“

---

* Felix var paa Apostelen Pauli Tid romersk Statholder i Palæstina.

„„Om hvad der i min Bibel staaer,
Om hvad der skeer paa Jorden.““
„Hvad præked I da om igaar?
I slog jo ned som Torden!“
„„Om hvad der i min Bibel staaer,
Om Synderne i Kongens Gaard.““
„Den Præken gad jeg høre!“

Herr Ole holdt sin Præken om,
Saa brændende i Aanden,
Og, der han hardt ved Amen kom,
Han slog til Lyd med Haanden:
„Det var, Guds Død! de samme Ord
Om Løgn og Leflen, Drik og Hor,
Som i vor Frue Kirke.“

Og der kom Bud fra Kongens Gaard.
(Nu gjælder det, Herr Ole!
En dygtig Tak=for=sidst I faaer
Nok fra de høie Stole!)
Og, der han kom for Kongen ind!
„God Dag, vor Præst! nu, Mester Vind!
Nu skal Guds Ord til Hove!

„„Nei, ellers Tak, høibaarne Drot!
Det gjør slet ingen gode,
Jeg siger sandt, og har Kålot,
Men ingen Hofmandsnode;
Man har for Ordsprog hertillands:
Hvad vilde Spurv i Tranedands,
Og Ugle mellem Krager?““

Men det var fjerde Christian,
Og nu tog han til Orde:
„I er en dygtig Præstemand,
Og præked, som I burde.
De Hofmændsnoder lee Vi ad;
Tag tre Kalotter, om I gad,
Og Sandhed vil Vi høre!"

De Danske og deres Konge.

Kjøbenhavns Beleiring under Frederik den Tredie staaer i Danmarks Historie som Tegn paa, hvor store Ting der kunne udrettes med ringe Kræfter, naar Konge og Folk samdrægtigen kæmpe for Fædrelandets Frelse. Thi Staden var, da Carl Gustav rykkede imod den, kun i slet Forsvarsstand, og man foreslog derfor Frederik den Tredie, at tænke paa sin egen Sikkerhed. Men Kongens Svar: „Jeg vil seire eller døe i min Rede!" satte Mod i Borgerne, og alle, selv Fruentimmer, kappedes om at tilbyde deres Hjælp. Med Mod og Hurtighed blev Forsvaret begyndt, og med Standhaftighed blev det udført, saa at Carl Gustav, da Stormen den 11te Februar 1659 tappert var afslaaet, saae sig nødt til at hæve sin halvaarige Beleiring og at trække sig tilbage.

Alt reiser Vint'ren sit hvide Telt,
Med Iis ligger lille og store Belt.
Men Danmark stoler paa Herren.*

See, Svensken ligger for Kjøbenhavn,
Han stoler saa trygt paa sin Magt, sit Navn.
Men Danmark stoler paa Herren.

---

* Da de danske Gesandter, som før Beleiringen vare sendte Carl Gustav imøde til Roeskilde, med uforrettet Sag maatte vende tilbage, skiltes de fra Kongen med de Ord: „Der er en Gud i Himlen, til hvem vi overgive vor retfærdige Sag."

I Byen hersker den bittre Nød,
Saa haardt den alt trues med Hungersnød.
Men Danmark stoler paa Herren.

Den hele Forstad er lagt i Gruus,
Høit Flammerne hvirvle fra Herrens Huus.
Men Danmark stoler paa Herren.

Den danske Konge paa Volden staaer,
De gloende Kugler omkring ham slaaer.
Men Danmark stoler paa Herren.

Alt eier Fjenden den hele Ø,
Men Frederik svor, i sin Rede at døe,
Og Danmark stoler paa Herren.

Enhver vil stride, trods Kjøn og Stand,
Hver Mand er en Helt, hver Qvinde en Mand.
Og Danmark stoler paa Herren.

Sin Liigskjorte drager nu Svensken paa,*
Som Dødningeskarer i Sneen de gaae.
Men Danmark stoler paa Herren.

De levende Sneemænd storme paa Stand,
Men Qvinden dem smelter med sydende Vand.
Trygt Danmark stoler paa Herren.

De Svenske storme med Larm og Skrig,
Men synke i Sneen som blodige Liig.
Thi Danmark stoler paa Herren.

* Under Stormen, der foretoges om Natten, bare de Svenske hvide Skjorter over deres Klæder, for at man fra Voldene ikke skulde kunne skjelne dem fra Sneen.

Snart toner Te Deum som Hjertets Tolk, *
Og Kongen knæler med alt sit Folk.
For Seiren takke de Herren.

Den sælsomme Jordefærd.

Efterat Corfits Ulfeld var bortrømt af Danmark, og dømt som Landsforræder, og en stor Belønning var udsat for den, som bragte ham enten levende eller død, flygtede han som fredløs Mand, under forskjellige Navne, fra Land til Land med sine tre Sønner, hvis Hovmester han udgav sig for at være. Saaledes kom han ogsaa henimod Slutningen af Aaret 1663 til Basel i Schweitz, og opholdt sig deels der, deels i den nærliggende By Stichen, hvor han faldt i en Sygdom. Men snart troede han sig heller ikke længere sikker paa dette Sted, da Opmærksomheden paa hans Familie var bleven vakt ved flere Omstændigheder, og det Rygte udspredtes, at nogle Danske søgte efter Ulfeld. For at adsprede eller vildlede Mistanken, droge derfor Sønnerne bort, hver sin Vei, og Ulfeld selv besluttede at flygte over Rhinfloden til Staden Neuburg, som laae paa Østerrigs Grund. Indsvøbt i en Kappe kom han lykkeligt i Baaden, men Sygdom og Angest for Forfølgelse endte den gamle Mands Liv, to Timer efterat han var gaaet ombord. Før sin Død havde han aabenbaret for Folkene i Baaden, hvo han var. Disse bemægtigede sig nu hans Penge og Brevskaber, og bragte Liget til Neuburg, hvor Munkene begravede det i Klosterkirken. Ved Efterretningen om Faderens Død ilede Sønnerne tilbage til Basel, hvor de vel mødte Deeltagelse, men forgjeves stræbte at komme i Besiddelse af deres Eiendomme. Deres vigtigste Omsorg var nu, at sikkre deres Faders Liig for, ikke at falde i hans Fjenders Hænder, og, da de ikke engang troede det sikkert i Klosterkirken, reiste de til Neuburg, hvor de ved Nattetid opgrove Liget, og jordede det hemmeligt under et Træ.

En Schveitzerbonde staaer aarle ved Strand,
Da seer han i borgerlig Dragt en Mand
I Baaden, som Landet sig nærmer;

---

* „Te Deum", Takkesang: „O store Gud! vi love dig."

Tre Ungersvende fra skummende Næs
Henbære den Gamle paa fugtige Græs,
Hvor Busken for Stormen beskjærmer.

Den Døende stirrer med brustne Blik.
Han ønsker af Kilden en Lædskedrik;
De ile med blinkende Bæger.
Han stirrer med Gysen paa Søen hen,
Og, inden tilbage man kommer igjen,
Hans Læbe sig sagte bevæger.

Det lokkede, sølvindsprængte Haar
Sig om den hvælvede Tinding slaaer,
En høi, én bydende Pande!
Paa Læben sees et fortvivlet Smiil,
Han hælder sit Hoved mod grædende Piil,
Og Bølgerne suse paa Strande.

„Som Havet stolt, og som Bølgen vild,
Med blinkende Skum mod Solens Ild,
For dybt kun i Mørket at dukke!
Tilfreds ei som Kongens ypperste Mand!
Nu — ei engang en Drik Kildevand,
For Febertørsten at slukke.

Usalige Hjerte, som Ro og Rist
I Livet ei fandt, saa brist, saa brist!
Gud naade min Hustru kjære!
I stakkels Drenge uskyldige Tre,
Som dele saa trofast Faderens Vee,
Han raned jer Lykke med Ære.

Christ, frels i Døden en syndig Mand,
Ak, — som forraadte sit Fædreland. —
Forraadte? Nei, ved min Adel!
De frygted min Kraft, de tirred min Æt,
Jeg hevned mig kun, dem skete der Ret.
Jeg døer, jeg døer uden Dadel."

Da skjælved i Stormen sveiende Piil,
Og Morgnens Maane foragtende Smiil
Fra Skyen ham blinked imøde.
Med Haanden han trykte sin Pande saa hed,
Og blegned igjen med en iiskold Sved,
Og krymped sig atter — og døde.

„Hvo var den Gamle?" „„Vi kjende ham ei;
Vi traf ham hisset paa Bjergets Vei,
En usæl sørgende Borger.
Gud være ham naadig, nu er han død;
Nu aabner Graven sit sikkre Skjød,
Og frier ham fra Livets Sorger.""

I Klosterkirken man satte ham bi.
„„Vi fandt ham hist paa den øde Sti,
I Dødens Trækninger gyse.""
„Saa lader Baaren i Choret staae!
Og, at hans Æt kan hans Levninger faae,
Vi ville den efterlyse."

Man satte Liget i Kirken ind,
Og Sveitzerbonden med grublende Sind
Gik bort, sit Ærind at røgte
Om Aftnen silde han atter forbi
Henvandred Kirkens eensomme Sti,
Og Baaren i Choret besøgte.

Da saae han igjen de Ungkarle tre,
Af Angst saa blege som Nattens Snee,
Paa Skuldre den Døde de slæbte.
Han saae dem ile mod stormende Hav,
Der lagde de Liget i frisken Grav.
Saa Morderen skjuler den Dræbte!

„Ha,“ raabte Bonden, „skjændige Flok!
Var Døden selv Eder Hevn ei nok?
Har Liget Jer ei forfærdet?
I under det ei engang Gravens Ro,
I Klosterkirken, i christne Bo?
Som Aadsel ham kaste bag Gjerdet?“

„„Tys Bonde kjære, tys Bonde, tie!
Der elsker ham ingen uden vi,
Hans Støv vi skjule for Brimlen.
I Norden hisset, til evigt Meen,
Er reist ham en græsselig Bautasteen,*
Som vender sin Spids imod Himlen.““

„Hvad har han da syndet, den fornemme Mand?“
„„Det tør vi ei nævne ved Gravens Rand!
Han lod sig som Noah bedaare.
Og tre har han Sønner, men ingen Cham,
Og ingen blotter sin Faders Skam;
Vi skjule hans Blussel med Taare.

---

* Ved „Bautasteen“ (en Steen til Minde over Afdøde) sigtes hi
til den Skamstøtte, der i Kjøbenhavn blev opreist paa den Plads
hvor Ulfelds nedrevne Huus stod. Denne Støtte blev, efter
kongelig Befaling, borttaget i Aaret 1842.

Ifald hans Legeme fundet blev,
Man atter det ud af Graven rev,
Thi und ham den sidste Hvile.""
Saa taled de Sønner med sorrigfuld Aand,
Guldpendinge trykte de Bonden i Haand,
Han saae dem hurtigt bortile.

De sad om Aftnen i Herberghuus,
Paa Bordet stod endnu det fyldte Kruus:
"Vor Faders Gravøl vi drikke!
Saa ud i Verden med fremmed Navn,
Vi virke vort eget og Næstens Gavn,
Og fromt i Skjæbnen os skikke.

Du, Christian, est jo en boglærd Svend,
Til Høiskolen du begive dig hen,
Du skal en Magister være.
Jeg Corfits har Styrke til Haandværksmand,
Vor Ludvig passer sin Kunstnerstand;
Saa søge vi atter vor Ære.*

Farvel vor Adel fra denne Stund!
En fattig Mand er dog ingen Hund,
Fordi han ei længer er Greve?
Stands smaalige Taare! vort Bryst ei skjælv!
Nu stoler Enhver kun paa sig selv;
Som Borgere ville vi leve."

Og dermed skiltes de venligt ad.
Før var det et uskilt Kløverblad,
Nu gik de i Verden alene,

* Christian døde som Abbed i Frankrig, Corfits blev gift med en fransk Comtesse, og Ludvig omkom paa Øen Candia ved Udbruddet af en Mine.

I Storm og Regn, uden Hjem og Læ.
Men, skjøndt afhugne fra gamle Træ,
Ei visned de løvfulde Grene.

Den Sveitzerbonde stod tankefuld,
Betragted i Haanden det givne Guld,
Og takked de Trende for Gaven.
Til Stranden vandred han næste Nat,
Da seer han et Syn, og skjælver brat,
Thi Dødningen stiger af Graven.

I Harnisk stander en Riddersmand,
Ei Vaabenet Bonden kjende kan,
Skjøndt Skjoldet imod ham vender.
Det Blod besudler til Skræk og Gru,
Man seer, det er voldsomt brudt itu
Af straffende Bøddelhænder.*

Hovmodig stirrer den Ridder i Sky;
En Krone, dreven af Guldet, ny,
I Luften ham svævende frister.
Han række derefter med frækken Haand,
Og slider fra Barmen et himmelblaat Baand,
Saa Troskab i Barmen brister.

Da stiger af Jorden en Qvinde bleg,
Om Halsen har hun en blodig Streg,
Forresten deilig at skue.

---

* Da Ulfeld var undvegen, blev Straffen udført paa hans Billede og hans Vaaben sønderbrudt af Bøddelen.

Knap Ridderen seer det Spøgelse nær,
Saa hyler han: „Dina, er du der?"*
Og synker i sorten Tue.

Det qvindlige Spøgels paa Graven staaer;
(Af Rædsel reiser sig Bondens Haar,
Ei Skræk ham tillader at vige.)
Hun bøier sig over den sorte Jord,
Og raaber: „Corfits, jeg har et Ord
Endnu dig i Øret at sige."

Og hvisked i Jorden, og langsomt svandt.
Om Morgnen atter man Bonden fandt
I Afmagt under sit Gjerde.
Fra den Tid kom han ei Pilen nær;
Langt borte kunde dens Sølverskjær
Ham alt i Natten forfærde.

Vel Bonden var fattig med Viv og Børn,
Hans Hytte stod ved den nøgne Tjørn,
Dog vil han Skatten ei vinde.
Han røbed ei Graven for søgende Flok;
Han tænkte: „Døden har hevnet nok!"
Og trøsted sig med sin Qvinde.

I Taarnet sidder den Riddervív,**
Og stikker i Lin til sin Tidsfordriv,
Og Perler i Fletninger fæster.

---

* Dina var et letfærdigt Fruentimmer, der havde beskyldt Ulfeld for at ville forgive Kongen, ligesom hun ogsaa i andre Henseender hvorom det dog mangler paa tilstrækkelig Oplysning, var indviklet i den Ulfeldske Sag. Da hun ikke kunde bevise sine Beskyldninger, blev hun halshugget.

** „Den Riddervív", Ulfelds Hustru, om hvem handles i næste Digt.

Før brøves hun af det stolteste Mod,
Nu blev hun nøisom og from og god,
Ulykken er Tugtemester.

Og, da hun var luttret i Kummersstand,
Da Frihed hun fik, som det søde Vand,
Der langsomt, tidlig og silde,
I Trængsel og Mulm under Jorden randt,
Til Sluden er klaret, som Diamant,
Og springer som liflige Kilde.

Eleonore Ulfeld.

Eleonore Christine var en Datter af Kong Christian den Fjerde og Christine Munk, til hvem han, efter sin Dronnings Død, havde ladet sig vie ved venstre Haand. Allerede som Barn bestemt til Hustru for Rigets første Mand, Corfits Ulfeld, blev hun i hans dybe Fald et Mønster paa ægteskabelig Troskab. Thi hun fulgte den Landflygtige overalt, og skiltes først fra ham i Begyndelsen af Aaret 1663, da hun reiste til England, for at indkræve nogle Penge, hvormed Ulfeld havde forstrakt den engelske Konge Carl den Anden i hans Landflygtighed. Paa en troløs Maade udleveret herfra til den danske Regjering, blev hun hensat i et mørkt Fængsel i det saakaldte blaae Taarn, og i Begyndelsen endogsaa berøvet Lys og ethvert Middel til Beskjeftigelse. Efter to og tyve haarde Fængselsaar blev hun omsider i Aaret 1685, i hendes 64de Aar, sat paa fri Fod, og Kong Christian den Femte skjenkede hende for hendes øvrige Levetid Slottet i Mariboe, et forhenværende Nonnekloster, tilligemed tusinde Rigsdaler aarlig. I Selskab med sin Datter tilbragte hun her sine sidste Dage med Læsning og skriftlige Arbeider samt forskjellige qvindelige Sysler, hvori hun besad stor Færdighed. Elsket og agtet af Alle døde hun i sit 77de Aar den 16de Marts 1698, og blev begraven i Mariboe Kirke.

Tungt Kongedattrens Taare fløb
Bag Fængslets stumle Mure,
Og Alder, Kulde, Sult og Nød
Skar Pandens dybe Fure.
Herr Corfits og hans Sønner gaae
I Verden om saa vide,
Og intet Frændeøie saae
Kong Christians Datter lide.

Og Tiden krøb med Sneglefjed,
— Den løber ei for Klage, —
Hun tænkte paa sin Herlighed
I længst forsvundne Dage.
Tidt lod hun Lampen utændt staae,
Og grubled helst i Mørke;
Thi, alt som Natten den faldt paa,
Vandt Tanken Lys og Styrke.

Ja, Lampen tidt udslukte hun,
Den harske Tran at spare:
Til Slutteren ved Morgenstund
Falbød hun den som Vare.
Og hendes List var ei omsonst,
Han Kjøbet ei forsmaaede;
Saa fik hun til Baldyrekunst
En Naal og Silketraade.

Til Arbeid nu den hviilte Haand
Hun flittig overlader,
Det styrked Qvindens høie Aand,
Hun tænkte paa sin Fader.
Naar fordum hun ved Arbeid sad,
Det husked hun saa nøie,
Da kyssed han sit Barn saa glad,
Da funkled Heltens Øie.

Nu sad hun der med stille Sind,
Og Sorgen sig formilded,
Trak Naalen ud, stak Naalen ind,
Og sysled med hans Billed.
Men, da hun brød den sidste Traad,
Hun Öiet mildt oplader,
Og stirrer paa sin Fangedaad, —
Og seer sin elskte Fader.

Og kyssede den Fader god,
Fromt Tanken sig forvilded,
Som Fader hos sin Datter stod,
Som levede hans Billed;
Som havde Læben mangt et Ord
Til hendes Trøst at sige;
Som vendte Öiet sig fra Jord
Til Gud i Himmerige.

En Sjælefryd var dette Syn!
Hvert Træk stod der saa nøie:
Den brede Pande, tykke Bryn,
Det stolte, lyse Öie
Og Hagekløft med Smilebaand
Saa sanddru var fremstillet,
Og det var hendes Datterhaand,
Som danned Christians Billed.*

* I Rammen paa dette Portrait, som hun forærede til daværende Kronprinds, siden Kong Christian den Femte, havde hun tegnet et Vers, hvorved hun haabede at vække Medlidenhed med hendes Skjæbne. Men dette Forsøg, ligesom et Par lignende, mislykkedes.

Med sene Skridt henrandt den Tid
Bag kolde, stumle Mure;
Den tynde Lok, som sølverhvid,
Svagt skjulte Pandens Fure.
Saa gik vel tre og tyve Aar,
Da aabnes hendes Fængsel:
Den gamle Fange atter staaer
Som fri i Verdens Trængsel.

Forundret Øiet hun opslaaer,
Slukt var de fordums Flammer.
Saa langt, som Væg fra Væggen staaer
I Fangeburets Kammer,
Saa langt kun hendes Syn kan naae.
Men gjennem Taagens Mørke
Klart Aanden i det Fjerne saae
Sin Trøst og Mod og Styrke.

Fra Fængselsdør til Klostervraa
Den matte Fod hun vender,
Og Trøstens Ord at læse staae
I hvad hun selv bekjender:
„Min Husbond holdt jeg trò min Ed
I Nød og svar Elende;
Den Viv, hvis Sjæl er Kjærlighed,
Hun faaer en salig Ende.“

Cort Adeler.

Cort Adeler er født den 16de December 1622 i Brevig i Aggershuus Stift, hvor hans Fader Søren Jensen var Forvalter ved et kongeligt Saltværk. Lyst til Søen drev ham til, i sit femtende Aar at tage Tjeneste paa hollandske Skibe, hvorfra han i sit tyvende Aar gik i Republikken Venedigs Tjeneste som Constabel. Her udmærkede han sig saaledes, at han steg fra Trin til Trin, indtil han omsider blev Høistkommanderende for den venetianske Flaade, som dengang var en af de anseeligste i Europa. Flere Stater tilbøde ham nu hæderlige Poster, men Fædrelandet behøvede ham, og, ifølge Kong Frederik den Tredies Opfordring, vendte han i Aaret 1663 tilbage til Danmark, hvor han samme Aar blev optagen i Adelstanden. Hans ivrigste Bestræbelser gik nu ud paa, at sætte den danske Flaade i tilbørlig Stand, hvilket ogsaa lykkedes ham, og han stod just færdig til at føre den i Søen i Krigen imod de Svenske, under Christian den Femte, da Døden bortkaldte ham den 5te November 1675. Nedenstaaende Digt handler om en af Adlers Seiervindinger i Venedigs Krig mod Tyrkerne.

Cort Adeler var sig en Helt saa stærk,
Hans Ry foer saa vide om Lande;
Han øved saamangen et Manddomsværk
Alt ved de fremmede Strande.

I Myklegaard hørtes hans Navn med Skræk,*
De Tyrker kun lidet ham hued,
Han slog saa mange med Sværdet kjæk,
Fem Tusind med Lænker han kued.

Ved Tenedos toned hans Seiersfang,**
Mens eenlige Snekke han bøded;
Da kom Herr Ibrahim, stærk og lang,
Af Harme den Muselman gløded.

[illegible]klegaard", et gammelt Navn paa Constantinopel.
[illegible]", en frugtbar Ø ved det asiatiske Tyrkie.

Med tusinde Mand han mod Helten foer,
Ham tyktes Seiren alt vunden;
Paa søndrede Snekke de sprang ombord,
Og raabte paa Christenhunden.

Paa Dækket der øves saa haard en Færd,
Saamangen Christenhelt bløder.
Cort Adeler slynger sit gode Sværd,
Han flux den Muselman møder.

Herr Ibrahim efter hans Hoved slog;
Men det vilde Helten ei slippe:
Med høire Arm han det Hug modtog,
Men nu vilde Styrken ham glippe.

Med venstre Haand tog han Sværdet fat,
Og nu foer han ikke med Lempe:
Paa Dækket der faldt et Hoved saa brat,
Det tabte den tyrkiske Kæmpe.

Nu faldt hver Muselmans Sværd og Mod,
Som Dyr de lode sig binde;
Fra Tenedos seiled den Kæmpe god
Med Seier, for flyvende Vinde.

Cort Adeler frem for sin Konge stod,
Ei Heltens Hæder var ringe;
Et Banner han lagde for Kongens Fod
Og Ibrahims vældige Klinge.

Cort Adeler.

Cort Adeler er født den 16de December 1622 i Brevig i Aggershuus Stift, hvor hans Fader Søren Jensen var Forvalter ved et kongeligt Saltværk. Lyst til Søen drev ham til, i sit femtende Aar at tage Tjeneste paa hollandske Skibe, hvorfra han i sit tyvende Aar gik i Republikken Venedigs Tjeneste som Constabel. Her udmærkede han sig saaledes, at han steg fra Trin til Trin, indtil han omsider blev Høistkommanderende for den venetianske Flaade, som dengang var en af de anseeligste i Europa. Flere Stater tilbøde ham nu hæderlige Poster, men Fædrelandet behøvede ham, og, ifølge Kong Frederik den Tredies Opfordring, vendte han i Aaret 1663 tilbage til Danmark, hvor han samme Aar blev optagen i Adelstanden. Hans øvrigste Bestræbelser gik nu ud paa, at sætte den danske Flaade i tilbørlig Stand, hvilket ogsaa lykkedes ham, og han stod just færdig til at føre den i Søen i Krigen imod de Svenske, under Christian den Femte, da Døden bortkaldte ham den 5te November 1675. Nedenstaaende Digt handler om en af Adlers Seiervindinger i Venedigs Krig mod Tyrkerne.

Cort Adeler var sig en Helt saa stærk,
Hans Ry foer saa vide om Lande;
Han øved saamangen et Manddomsværk
Alt ved de fremmede Strande.

I Myklegaard hørtes hans Navn med Skræk,*
De Tyrker kun lidet ham hued,
Han slog saa mange med Sværdet kjæk,
Fem Tusind med Lænker han kued.

Ved Tenedos toned hans Seiersang,**
Mens eenlige Snekke han bød;
Da kom Herr Ibrahim, stærk og lang,
Af Harme den Muselman gløded.

* „Myklegaard", et gammelt Navn paa Constantinopel.
** „Tenedos", en frugtbar Ø ved det asiatiske Tyrkie.

Med tusinde Mand han mod Helten foer,
Ham tyktes Seiren alt vunden;
Paa søndrede Snekke de sprang ombord,
Og raabte paa Christenhunden.

Paa Dækket der øves saa haard en Færd,
Saamangen Christenhelt bløder.
Cort Adeler slynger sit gode Sværd,
Han strax den Muselman møder.

Herr Ibrahim efter hans Hoved slog;
Men det vilde Helten ei slippe:
Med høire Arm han det Hug modtog,
Men nu vilde Styrken ham glippe.

Med venstre Haand tog han Sværdet fat,
Og nu foer han ikke med Lempe:
Paa Dækket der faldt et Hoved saa brat,
Det tabte den tyrkiske Kæmpe.

Nu faldt hver Muselmans Sværd og Mod,
Som Dyr de lode sig binde;
Fra Tenedos seiled den Kæmpe god
Med Seier, for flyvende Vinde.

Cort Adeler frem for sin Konge stod,
Ei Heltens Hæder var ringe;
Et Banner han lagde for Kongens Fod
Og Ibrahims vældige Klinge.

Nu ligger Helten i sorten Muld,
Han kløver ei flere Pander;
Men Danmark gjemmer end, tro som Guld,
Hans Navn, hans Sværd og hans Banner.*

Niels og Jens Juel.

Niels Juel, født den 8de Mai 1629 i en af de anseeligste Familier i Danmark, gik som Cort Adeler tidligt i hollandsk Tjeneste, hvor han lærte Søvæsenet under den Tids berømteste Søhelte. Han vendte derpaa tilbage til Danmark, og havde allerede under Frederik den Tredie og Christian den Femte udmærket sig ved flere Leiligheder, før den glimrende Seier i Kjøgebugt den 1 Juli 1677 indtraf, som skaffede ham Navnkundighed over hele Europa og Udødelighed i Danmarks Historie. Thi her lønnedes ni Timers heftige Kamp med en af de fuldstændigste Seire, Historien har at opvise. Til Minde om Slaget lod Kongen slaae en Skuepenge, der paa den ene Side viser Søslaget og paa den anden Juels Brystbillede. Efterat Krigen var endt, drog Juel til Den Taasinge, som Kongen havde solgt til ham. Han døde i Kjøbenhavn den 8de April 1697, og ligger begraven i Holmens Kirke.

Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag:
„Nu er det Tid!
Heis op! heis op det røde Flag!
Og slaae paa Gothen Slag i Slag!
I Luften spræng! og sænk i Kvag!
Nu er det Tid!
Før Solen daler, den idag
Skal skue Fjendens Nederlag
I Strid.“

---

* Adelers pragtfulde Gravminde fandtes indtil 1807 i Frue Kirke i Kjøbenhavn; Ibrahims Sabel og Standart eller Hestehale bevares endnu i det kongelige Kunstkammer.

Jens Juel gav Agt paa Stormens Brag:*
„Ei er det Tid.
Først op mod Vinden, dette Slag!**
Saa har du den og Solen bag.
Da heise du det røde Flag!
Da er det Tid!
Vel bier Solen, til idag
Den skuer Gothens Nederlag
I Strid.“

Niels Juel i Balgen støder ind
Det blanke Sværd.
Af Kamplyst blusser Heltens Kind;
Dog tæmmer han det raske Sind,
Og styrer op mod Sol og Vind
Sin tunge Færd.
Han lønlig seer mod Kjøge ind:
Thi Kongen paa dens Tempeltind
Er nær.

Jens Juel sig over Axlen saae
Mod Sjællands Kyst,
Hvor Fjendens stolte Snekker laae,
Alt som en Skov paa Bølgen blaa.
„Nu Niels! nu er det Tid at gaae
I blodig Dyst!

---

* Admiralitetsraaden Jens Juel, bekjendt som en erfaren og findig Mand, var af Kongen sendt, for at gaae Broderen tilhaande med Raad og Daad, da dennes Hidsighed kunde lade nogen Overilelse befrygte i det afgjørende Øieblik.

** „Slag“, et Søudtryk, der betegner den Strækning, som et Skib, der krydser, tilbagelægger imellem hver Vending.

Nu lad du ned for Vinden staae,
Og alle dine Gutter slaae
Med Lyst!"

Da slog Niels Juel saa haardt og fast
Paa Fædreviis.
For Kugleskud og Bombekast
Nedstyrted fjendtlig Speil og Mast;
Saa mangt et dristigt Hjerte brast,
Og blev til Iis.
Hist flye de bort i Hui og Hast —
Her give de dig Skib og Last
Til Priis.

Den Tvillinggreen af Kæmperod
Seirskrandsen bandt.
Besindighed og Heltemod
I Faren hos hverandre stod.
Skjøndt strømmeviis det ædle Blod
Paa Dækket randt.
Men Broder fast hos Broder stod,
Med Sværd i Haand, og Fod ved Fod,
Og vandt.

Niels Juel.

Dankongen Christian stod i sin Hal, med et faderligt Øie
Vendt imod Kjøgebugt, Stunden var vigtig og stor,
Juel var gjordet til Strid, høit blussed den dristige Kæmpe,
Lokken ham flagrede vildt, Tapperhed ildned hans Blik.
"Niels!" Dankongen befoel, med sin Haand paa den Herli-
ges Tinding,

„Gak du med Gud, min Søn! rust dig og vent paa mit Vink!“
Og nu stod Dankonning, og saae, og beregned, og pønsed; —
Fjenden ei laae ham tilpas; Juel endnu Vinket ei fik.
Pludseligt dundred Kartoverne dumpt i den svulmende Havbugt,
Og over oprørte Vand slyngte sig Skyer af Røg.
Harmfuld Konningen stod i sin Borg, med vredeligt Aasyn,
Opbragt skjælved hans Haand under det speidende Glar.
Dannerflaaden tog Flugt (saa syntes det) Kuglerne dundred,
Egenraadigt og frækt hist af en Tjener udsendt.
Da Skjoldungen ham svoer, i usigelig Harme, ved Himlen:
„Slagen paa Flugt skal Juel hænges i Galgen med Jern!“
Men, som det pleier at gaae (hvert Land udklækker sit Væsen)
Dansken fra Lodbroks Tid huusvant pladsker tilsøes;
Saadan gik det saa tidt, og saa gik det her, og vor Juel kun
Flygted paa Skrømt, for at slaae Fjenden alvorlig paa Flugt.
Og, da bedækt nu med Støv, og Sved og Blod han paa Land steg,
Knælende ned for sin Drot, fuldelig Brøden bevidst,
See, da græd Dankonning; thi lig Misdæderen knælte
Ydmyg den herlige Helt, vented sin Dristigheds Løn.
Kjærligt som Fader han tog ham i Favn, og løfted sin Finger,
„Niels! Niels!“ raabte han rørt, „nys jeg en Lænke dig svor;
Den skal du faae!“ men flux af sit Bryst tog Kongen en Kjæde,
Tung af hiint rødeste Guld, rigt med Karbunkler besat,
Hængte den trindt om Heltens Hals; og det blomstrende Thorsing*
Blev den Galge, hvori herlig Forbryderen hang.

---

* Navnet Taasinge udlede Nogle af Thorseng, idet de formode, at Øen i gamle Dage har været helliget Guden Thor.

Thomas Kingo.

Thomas Kingo blev født den 15de December 1634 i Slangerup, hvor hans Fader var Linnedvæver. Faderen satte ham først i Byens danske Skole, men, efter hans indstændige Bøn og Skolelærerens Opmuntring, kom han derpaa i Byens og siden i Frederiksborgs latinske Skole, hvorfra han 1654 kom til Kjøbenhavns Universitet. Aar 1668 blev han kaldet til Sognepræst i sin Fødeby, og otte Aar derefter til Bisp over Fyens Stift. Senere blev han, der var særdeles yndet af Kong Christian den Femte, optagen i den danske Adelstand. I sine sidste Aar udstod han meget af legemlige Lidelser, dem han bar med et gudhengivent Sind, indtil Døden udfriede ham fra dem den 14de October 1703. Han ligger begraven i Fraugde Kirke i Fyen. Kingo er Danmarks ypperste Psalmedigter. I over hundrede Aar vare hans Psalmer de, der bleve sjungne i alle Danmarks Kirker, og endnu den Dag idag staae mange af dem som Mønster paa gudelig Poesie.

Der sidder en Væver i Slangerup By,
Han væver saa aarle og silde;
Ret driftig han sidder i fattige By,
Mens Spolerne rullende trille;
Ved Siden der sidder i Aftenen seen
Og Morgenen aarle, ved Rok og ved Teen,
Hans Hustru for Gud og Alverden.

De tale saa lidet om Armod og Trang,
Skjøndt Brødet er knapt dem beskaaret,
Skjøndt ofte maa surre det Rokkehjuls Klang
De Dage til Ende i Aaret;
De føle det ikke, at Brødet er tørt,
At Lædskedrik haver dem Kilden tilført;
Thi Husbonden elsker sin Mage.

Dog fattes dem Noget i Dagenes Lyst,
Som skaber en Borg af en Hytte,
Som volder en Fader sin hellige Dyst,
Han ei for Alverden vil bytte:
At føde de Kjære i Ansigtets Sved,
Og nyde sin Nadver i Ro og Fred,
Naar Barnet aftørrer hans Pande.

Hver Aften de læse i Bøgernes Bog
Om Himlenes evige Rige;
Da see de saa sorgfuldt den ledige Krog,
Mens Hjertesuk inderligt stige:
Nu vandre ei Engle velsignende om,
Som fordum, da Herren til Abraham kom,
Og Oldingen kjendte sin Hustru.

De Klokker forkyndte med festlige Klang
Den hellige Juledagsgammen.
Hvi gaaer da den Husbond saa ene sin Gang?
Vil De ei lovprise tilsammen?
Ak, hjemme opsendes en Takkebøn sød;
Thi Herren velsignede Hustruens Skjød,
Hun svøber en Dreng i sin Krybbe.

Nu Væveren virked med bedre Besked,
Han Naade jo fandt for Guds Øie;
Nu smiler i Hytten den himmelske Fred,
Som Fattigdom ikke kan bøie.
Vel knæle ei hellig tre Konger med Priis,
Men Barnet dog smiler paa Englenes Viis,
De finde i ham en Gudsengel.

Og snarlig i hellig Trefoldigheds Navn
Han vies til Himmerigs Kirke;
Usynlige Engle ham tage i Favn,
Og Fromhedens Lilier virke.
Udrundet af hoiskottisk Kjerne og Rod,
Gjenfodes nu atter i Sonnesøn god
Den heden bortvandrede Thomas.*

Og rask liden Thomas om Væverstol gaaer,
Og leger ved Moderens Side;
Han seer paa de Traade, som Faderen slaaer,
Og tidligt alt monne han vide:
Gud Herren opklæder de Lilier smaa,
Han føder selv Fuglene under det Blaae,
For Mennesket voxer kun Torne.

Hver Aften han sidder paa Tærskel i Dør,
Og stirrer saa vidt i det Fjerne;
Da hæves ham noget det taagede Slør
Hiinsides den liden Guldstjerne.
Og, før han kan læse Smaaprenten i Bog,
Har Faderen dannet den Pusling saa klog,
At Bønner han læser hver Aften.

Snart vandrer ung Thomas med stadige Gang
Til Skole blandt fattige Drenge;
Han hører om mange Gudsundre paa Vang,
Og Aanden begynder at trænge;
Ei alle de Gaader opløses ham klart,
Han ønsker at kjende en høiere Art,
Og drikke af Viisdommens Bæger.

---

* Kingos Farfader Thomas, en Skotlænder, var Tapetmager hos Christian den Fjerde, og boede i Helsingøer.

Og Vandringsstav maa han da tage i Haand,
Fra Fader og Moder bortgange;
Den Lille, knap sluppen af Svøbenes Baand,
I Verden maa ile saa bange.
Og Veien, som laae til hans Skolegang,
Den faldt ham saa ofte ret inderlig lang,
Thi Længselen korted hans Glæde.

I Hillerød stander en kongelig Hal,
Hvor Viisdom man lærer i Sale;
Begavede Drenge, saamange i Tal,
Der lytte til Mesterens Tale.
Sin Reisesko vendte ung Thomas didhen,
Og Barnekjep red han ei mere igjen,
Den hviilte hos Slangerup-Væver.

Ind traad han i Hvælvingens hellige Chor,
Og sang med den barnlige Stemme;
Sad flittig og stille ved Hørerens Bord,
Og dygtigen monne han nemme.
Den arme, omvankende Skoleelev,
Der mættet af Rigmands Veldædighed blev,
Er snarlig Hoiskolens Udvalgte.

Og engang, da Klokken i Slangerup By
Indbød til at prise den Hoie,
Da ginge de Gamle saa fro under Sky
Med himmelske Taarer i Øie;
Thi da var det Thomas, der talte med Klem,
Som viet Gudstjener i Fædrenehjem,
Hvor Pogen løb om med sin Rangle.

Og, før han befaled Gud Herren sin Aand,
En Hyrde han blev for saa Mange;
En Bispestav førte han mægtig i Haand,
Gudsfrygtig paa Stierne trange.
Sin Krumstav han førte saa bold og saa brav,
Den lagde man hædrende paa hans Grav,
Der pryder den smukt over Mulden.

Men Noget ei lægges i Muld og paa Grav,
Som evigt vil aande og virke:
De hellige Psaltere, henrykt han gav,
At synges i Dannemarks Kirke.
Et Sekel man priste sin Gud med hans Ord,
Og end, hvor der Gudsfrygt i Hjerterne boer,
Man røres og hæves af Kingo.

Og, medens de Bænke har Lærlinger smaa
I Hillerød Skole at vise,
Skal aldrig, for Sanden! af Mindet dem gaae,
Den mægtige Bolde at prise.
Hans Vidskab bevirked, at Hillerød Huus
Ei misted sin Vinge og ei sank i Gruus
I Trængslers usalige Dage.

Ivar Hvitfeld.

I Krigen med Sverrig under Kong Frederik den Fierde havde den danske Flaade, anført af Admiral Gyldenløve, formedelst Sygdom blandt Matroserne, maattet kaste Anker i Kjøgebugt, hvor den den 4de October 1710 blev angreben af en overmægtig svensk Flaade paa 21 Linieskibe. Men den danske Flaade var ankret i fuld Slagorden saa dybt inde i Bugten, at den svenske Admiral, Wacht-

meister, ikke turde vove sig derind, men maatte lade sig nøie med at beskyde de yderste Skibe. Her laae Commandeur Hvitfeld med sit Skib Dannebrog, som under den heftige Kamp kom i Brand ved sine egne Kanoners Ild. Hvitfeld kunde have reddet sig ved at lade Skibet drive mod Stranden; men, saaledes som Vinden var, forudsaae han, at det brændende Skib vilde stikke Flaaden og maaskee endog Byen i Brand. Han valgte derfor, at opoffre sig og sine Folk, og vedblev Kampen uafbrudt, indtil Skibet sprang i Luften.

Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte,
Der ansaae Tapperhed for Pligt,
Og skjalv ei, naar det gjældte.
Saa var vor Juel, vor Adeler,
Vor Tordenskjold, og saa er fleer;
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Men fremfor alle Hvitfeld kan
Den Uforsagte hedde;
Hvo saae sin Død, saa vis som han
Og gik i den med Glæde?
Og aldrig han forglemmes skal;
Han frelste Flaaden ved sit Fald.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Saa haard en Kamp der monne staae,
De Fjender var saa mange;
Men Fjenden næst Herr Hvitfeld laae,
Den Helt var aldrig bange.
I hele Flaaden Ingen slog
Som Hvitfeld med sit Dannebrog.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Men, som vor Hvitfeld mandigst slog,
Og Lag paa Lag dem sendte,
Hans gode Skib, hans Dannebrog,
Dets egen Ild antændte.
„Kap Anker Hvitfeld! fly til Land!
Ved Flugt du Livet frelse kan!“
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

„Nei“, lød hans Svar, „flye vi derhen,
Staaer Danmarks Flaade Fare,
Og skulde Danske vove den,
For eget Liv at spare?
Døe skal vi, men vi hevnes maae;
Til sidste Aandedrag vi slaae.“
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

„Til sidste Aandedrag vi slaae!“
Hans Sømænd rask gjentøge:
De Ild og Død rundt om sig saae,
Men uforsagt de sloge,
Til Ilden ind til Krudtet brød,
Og alle døde Heltedød.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Og aldrig uddøer Hvitfelds Roes,
Hans kjække Sømænds Minde!
De evig i hver dansk Matros
En værdig Landsmand finde!

Naar Fædrelandet kalder os,
Som de Hver byde Døden trods!
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Frederikshald.

Da den svenske Konge Carl den Tolvte i Aaret 1716 faldt ind i Norge, var det ham af særdeles Vigtighed at blive Herre over Fæstningen Frederiksteen. Han vendte sig derfor først imod Byen Frederikshald, som ligger ved Foden af den Klippe, hvorpaa Fæstningen er anlagt; men med største Tapperhed satte Borgerne sig til Modværge, og gjorde ham hvert Skridt stridigt. Og, da de endelig maatte vige for Overmagten, grebe de, anførte af Kjøbmand Peder Colbjørnsen, til det sidste Middel, selv at stikke deres By i Brand, for at Fjenderne ikke skulde finde Læ bag Husene. Opoffrelsen var stor; men Fæstningen blev frelst, og endnu inden Aften maatte Carl med stort Tab rykke ud af Byen.

Kong Carl laae med en mægtig Hær
　For Fredriksteen;
Men tappre Fredrikshald ham er
　Til megen Meen.
Hver Borger lagde Værktøi hen,
　Og greb til Sværd,
Og kjække Peder Colbjørnsen
　I Spidsen er.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Thi vendte Carl sin Magt saa gram
　Mod Fredrikshald;
De Borgere da mødte ham
　I ringe Tal.
Men disse slog som norske Mænd

For elskte Land,
Og det var Peder Colbjørnsen,
Der førte dem.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

De Nordmænd hugge tunge Hug
Blandt Fjenderne,
Og Svensken sank, som moden Rug
For Høstkarls Lee.
Men stærkest Høstkarl trættes dog,
Saa gik det her;
Saa mange end de Norske slog,
Der alt kom fleer.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Thi flyede de for Overmagt,
Som Nordmænd flye;
De drog kun bort, for uforsagt
At slaae paa ny.
Kong Carl nu over Sines Liig
Sig baned Vei;
Og Byens Herre troede sig,
Men var det ei.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Hans Folk fandt Død i hver en Braa,
Hvor de drog frem;
Thi allevegne Nordmænd laae
Og hilste dem,
Da sendte Carl, saa lidet fro,
Til Fredriksteen,
Og bad, han jorde maa i Ro
De Slagnes Been.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Men kjække Nordmand ingen Tid
 At spilde har.
„Selvbuden er han kommen hid;“
 Fik Carl til Svar:
„Nu maae vi see, at vi igjen
 Ham ud kan faae!“
Og det var Peder Colbjørnsen,
 Der svarte saa.
De Nordmænd, de stride for Norge.

At sætte egen By i Brand
 De ile hen;
Og den, der først sit Huus stak an,
 Var Colbjørnsen!
At slukke Ilden Fjenderne
 Vil stimle hen;
Men Kugler føg saa tykt som Snee
 Fra Fæstningen.
De Nordmænd de stride for Norge,

Høit blussed da mod Skyerne
 Den Lue rød,
Saa Svenske Kongen ret kan see
 Hans Heltes Død.
Da sanded han Herr Peders Ord;
 Hans Folk vil hjem:
Men Helten Steen stod uden for,
 Og modtog dem.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Og herlig blussed Fredrikshald
 Blandt Liig og Blod;
Oplyste stolt de Svenskes Fald
 Og Sines Mod.

Og aldrig brændte nogen Baun
Saa skjøn som den!
Og aldrig uddøe skal dit Navn
O Colbjørnsen!
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Tordenskjold.

Peter Wessel er født den 28de October 1691 i Trondhjem, hvor hans Fader var Borger og Raadmand. Efter Faderens Ønske skulde han først studere; men hertil havde han ingen Lyst og Skrædderprofessionen, som man derefter satte ham til, var han endnu mindre tilvas. Han løb derfor af Læren, slap ned til Kjøbenhavn, og lod sig hyre som Matros paa et Skib til Guinea. Efter endnu en Søreise til Ostindien blev han Søcadet, og udmærkede sig snart saaledes ved sin Tapperhed, at han i ti Aar steg til Viceadmiral, og blev, under Navnet Tordenskjold, optaget i Adelstanden. Da Krigen var endt, reiste han udenlands, men kom ikke længere end til Hannover, hvor en svensk Oberst Stahl dræbte eller rettere myrdede ham i en Duel den 12te November 1720. Hans Liig blev ført til Kjøbenhavn og nedsat i Holmens Kirkes Capel.

Rul hen over Fjeld og Bælt,
Kæmpesang om Nordens Helt!
Sjung med et Aarhundreds Røst
Heltens Navn fra Kyst til Kyst!
Tordenskjold! dit Kæmpery
Lysner stolt som Lyn i Sky! —
Navn, som trodser Mulm og Grav
Rul som Torden over Hav!

Rask han fløi paa Ørnen hvid,*
Fjerde Fredrik saae hans Tid:

---

* Den hvide Ørn var Navnet paa et af de første Skibe, som Tordenskjold commanderede.

Lystig, naar han Sværdet svang,
Lykken sang hans Seierssang.
Hist med Hædershsværd i Mund
Svømmed han som Hval i Sund;
Her gjenlød i Fiendehavn
Under Flammebrag hans Navn.

Danmark! glem ei stolte Syn!
Over Hav foer Lyn paa Lyn;
Tordner lød om Dannebrog;
Det var Tordenskjold, der slog.
Ton fra Marstrands gamle Vold,
Snilde Sagn om Tordenskjold!
Kæmpen sprang som Fisker ind —
Stod som Helt paa Borgens Tind.

Tон fra Dynekilens Havn,
Store seiersstolte Navn!
Her med Ild og Blod han skrev,
Klippeland, dit Frihedsbrev! —
Norge, stolt du vidne kan:
Han har frelst sit Fædreland!
Tolvte Carl! du saae med Gru,
Tordenskjold var stor som du.

Norge! priis din Kæmpe bold!
Danmark! priis din Tordenskjold!
Sverrigs stolte Kæmpedrot!
Favn ham høit i Himmelslot.
Ven med Fiende bandt hans Krands!
Trende Riger saae hans Glands —
Navn, som trodser Mulm og Grav!
Rul som Torden over Hav!

Ludvig Holberg.

Holberg er født i Bergen Aar 1684. Hans Fader, en bemid-let Mand, var Oberst; men saavel ham som Moderen mistede han i sin spæde Barndom, og en stor Deel af den efterladte Formue tabtes ved en ulykkelig Ildebrand. I sit 10de Aar blev derfor Holberg indskreven som Soldat; men han begyndte dog snart paa Studeringerne, og kom i Aaret 1702 til Kjøbenhavns Universitet. Efter her at have endt sine Studier, gjorde han en Udenlandsreise, paa hvilken han opholdt sig et Par Aar i England. Fa Aar efter sin Hjemkomst blev han ansat som Professor, først i Philosophie og siden i Historie og Geographie, ved Kjøbenhavns Universitet, men gjorde senere endnu to Udenlandsreiser. Paa disse Reiser samlede han med sit skarpt iagttagende Øie rigeligt Stof til sine satiriske Skrifter. Holberg forblev stedse ugift, og da han levede meget tarveligt, og var en ligesaa flittig som almeenyndet Skribent, lykkedes det ham, at samle sig en betydelig Formue. Denne satte han i Jordegodser, hvoraf der 1747, da han blev ophøiet i den friherlige Stand, oprettedes et Baroni, som han skjenkede til Sorøe Academie. Han døde den 27de Januar 1754, og ligger begraven i et Capel i Sorøe Kirke. Holberg er den danske Literaturs ypperste Prydelse, og der er ingen Forfatter, hvem det danske Sprog skylder saa meget som ham. Blandt hans mange Skrifter ville især hans Danmarks Historie, hans comiske Heltedigt Peder Paars og fremfor alt hans Comedier bevare hans Navn til den sildigste Efterslægt.

Før var der knap skrevet paa Dansk en Bog,
Som ret kunde Hjerterne hue,
Kun Eventyr, brugbart i Kakkelovnskrog,
Kun Vise til Spinderskens Stue.

Hver Mand, som med Kløgt gik i Lærdom til Bund,
Latin paa Papiret kun malte,
Med Fruerne Fransk, og Tydsk med sin Hund,
Og Dansk med sin Tjener han talte.

Da seiled et Skib fra Bergens Fjord,
En kostelig ladet Snekke;
Thi Ludvig Holberg var der ombord,
Han stirred saa vide fra Dække.

Og Øiet opdager ved Øresunds Kyst
De Taarne, som kneise mod Himmel;
Da banker hans Hjerte af heftig Lyst,
At skue Axelstads Brimmel.

Og snildt han seer paa det brogede Spil,
Smiil funkler i Øinenes Lue:
„Nu! der skal en dygtig Lugekniv til
Det Ukrud i Bærten at kue.“

Von Thybo kneiser jo strunk som et Siv;
Hvad om han sig bøiede noget!
Magistren om Pavens Skjæg ypper Kiv,
Og er baade skimlet og kroget.

Sjeur Herman pudser paa Folk og Land,
Hvad om han polered sin Kande,
Og hvad om Hans Frandsen fik hjemme Forstand,
Og skaante de fremmede Lande!

Og Holberg sin mandige Røst oplod,
Om Daarernes Lader og Fagter,
Saa levende som de gik og stod
Med Ansigt, med Tale og Dragter.

Som rensende Stormvind hans Tale klang
Til Solskin i kommende Dage;
Indsmuglede Noder som Græshopper sprang
Den Vei, de var komne, tilbage.

Vel føres fra fremmede Lande herhid
Ret meget, hvormed vi oplives;
Men Latter, saa sund som ved Holbergs Vid,
Kan ikke med Posten forskrives.

Han lærte de Danske, at Dansken er fød,
At tale med Fædrenes Tunge,
Thi hjemmebrygt var jo den herlige Mjød
Som styrkede Hjerte og Lunge.

Og Tanken nu fløi fra sit taagede Skjul,
Behøved om Ord ei at lede,
Ret som naar til Sang opvaagner en Fugl,
Naar Morgensol hilser dens Rede.

Saalænge som derfor med Liv og med Aand
Den Danske kan synge i Lunden;
Saalænge som ikke hans Smilebaand
Af Moden i Knude er bunden;

Saalænge en Draabe gammeldags Blod
Kan Vei gjennem Aarerne finde;
Saalænge som Bøgen ved Sorøe slaaer Rod,
Skal leve vor Holbergs Minde.

I Holbergs Navn er der et mægtigt Kald,
Der vinker Tanken hen blandt svundne Slægter;
Hans Navn er som et magisk Ord, der mægter
At lukke op en eventyrlig Hal.
Med eet vi staae betragtende derinde,
Bag Seklets Mulm oprinder Dagens Skjær
Hver Skikkelse imøde gaaer os der,
Fortrolig, næsten som et Barndomsminde.

Og dog, hvor selsomt var det fjerne Old,
Som dette Navn kan mane frem i Nuet!
Hver Tankens Form var stivnet og forskruet,
Og gik i tusind Daarligheders Sold.
I Folkets Liv, der var saa sær forpuppet,
Var ingen Hjertets Puls, som kunde slaae,
Og af det stive Svøb, hvori det laae,
Var endnu intet Vingehylle sluppet.

Men, hvergang Sjælens Øie ledes hen
Til dette Old, han har i Dagen stillet,
Vi dvæle atter ved hans eget Billed —*)
Paa denne Scene gaaer han selv igjen.
Han er blandt Mængden med sit kloge Øie,
Og Smilet leger om hans fine Mund;
Bag Pandens Fold har han det rige Fund,
Som Sekler arved' og bevared' nøie.

Til Selvbetragtning vakte han sit Folk;
I Tidens Strøm det saae sit Billed atter,
Og Skuelysten og den sunde Latter
Blev denne frelsende Bevidstheds Tolk.

* Digtet er skrevet til at følge med Holbergs Protrait.

Den aabne Sands og Viddet i hans Snille
Han gav den skjæve Skik til Commentar,
Og sendte dem, som et fortroligt Par,
Fra Huus til Huus i Henrik og Pernille.

Ja, hvad som aldrig tabe kan sin Kraft
For danske Sletter og for Klippelandet,
Er dette Salt, som han har dybt indblandet
I Folkets aandelige Næringssaft.
I Stammens Indre laae dets Kraft forborgen,
Men han, som nedsteg i den dybe Skakt,
Og hæved Skatten der, ved Aandens Magt,
Hans Navn har Glandsen af en gjenfødt Morgen.

Og derfor, som et dyrebart Klenod,
Hans Værk skal hævdes i den gamle Ære;
Hans ædle Billed skal vort Norden bære
Paa ømme Hænder over Glemsels Flod;
Og, naar engang i Fremtids dybe Fjerne,
Et Mulm er sjunket over Nordens Liv,
Skal dog i Slægtens lange Perspectiv
Hans Minde lyse som en evig Stjerne.

Hans Egede.

Hans Egede, født den 31te Januar 1686, var i Aaret 1718 Præst for Vaagens Menighed i Nordlandene. Ved at læse om de Colonier, som de Norske i gamle Dage havde anlagt i Grønland, bragtes han til at søge Underretning om de nuværende Grønlænderes Tilstand, og, da han erfoer, at de vare Hedninge, besluttede han, at forlade Kald og Fædreland, og at drage til Grønland, for der at prædike Christendom. Men i Mands Minde havde der ingen Seilads været paa hine Kyster; Ingen havde derfor Lyst til at indgaae paa hans Forslag, og man forenedes om at fraraade ham det hele Forehavende, som daarligt og dumdristigt.

Egede blev imidlertid sin Beslutning tro, og det lykkedes ham omsider, at overtale nogle Kjøbmænd i Bergen til at sammenskyde en lille Capital, hvortil han selv gav trehundrede Rigsdaler, som var alt, hvad han eiede. Kong Frederik den Fjerde udnævnede nu Egede til Missionair i Grønland, og i Mai Maaned 1721 reiste han derop med hele sin Familie. Under mangehaande Prøvelser arbeidede Egede i Grønland som en tro Herrens Tjener i samfulde femten Aar, og søgte først sin Afsked, da Svagelighed hindrede ham i at røgte sit besværlige Kald, og han i sin Søn Poul kunde efterlade sig en paalidelig Efterfølger. Han tog da ned til Kjøbenhavn, hvor han endnu vedblev, som Lærer i det Grønlandske, at virke for Missionen. Senere fik han Titel af Biskop, og døde den 5 November 1758. Til et bestandigt Minde om denne Grønlands Apostel har een af Colonierne faaet Navnet: Egedesminde.

Et helligt Kors staaer høit i Nord,
Hvor ingen Sangfugl bygger;
I Snee det staaer paa frosne Jord
Og langt fra Løvsalskygger.
Har Lyset døde Jord forladt,
Og iisner Himlen selv ved Nat,
Hvor Sjæl og Hjerte gyser:
Fra Bølgebjerg af evig Iis
Henpeger mod Guds Paradiis
Det Kors ved Nat og lyser.

Med Glands fra Livets Morgenland
I Dødens Midnatszone
Det viser Vei fra Hvalens Strand
Til Palmeskovens Krone;
Og Øiet, blindt af evig Snee,
Kan Livets grønne Træ dog see,
Hvorom Guds Engle knæle;
Og gjennem dybe Grav af Iis
Gaae haabfuld til Guds Paradiis
Med Tro de frelste Sjæle.

Hvo planted hist saa høit i Nord
Den Green fra Edens Have?
Hvo bar den tro i Hvalens Spor
Henover Dybets Grave?
Iispolens Søn! hvo gav dig Fred?
Ei steg en Engel til dig ned: —
Gud en Apostel sendte!
I Mulm han saae et Folk forladt;
Ham Aanden viste Dag og Nat
Den Vei, kun Døde kjendte.

Og ei han havde Rast og Ro;
Den Vei han maatte følge,
Gik end den over Dødens Bro
Og Fjeld af frosne Bølge.
Ham fulgte Børn og trofast Viv,*
I Herrens Haand han gav sit Liv:
Men Aanden ham ledsaged:
Den bar ham over store Grav,
Og bag det dunkle Midnatshav
Han dunkle Kyst opdaged.

I Mulm foer blodig Døds-Harpun
Mod Hval ved vilde Strande;
Paa Kysten stod et Freds-Paulun
Med Lys fra fjerne Lande.
Der hjalp en kjærlig Haand i Nød,
Der lød en salig Trøst i Død,

* Egedes Hustru var Gjertrud Rasch, der trolig deelte hans Møisommeligheder, og ved sin Fromhed og sit modige Sind ikke lidet bidrog til at styrke ham i Trængselens Dage.

Der Guds Apostel boede.
Did tyede hver bedrøvet Sjæl
Til Lysets og til Livets Væld,
Og haabed, elsked, troede.

Hos Gud nu den Apostel boer;
Hans Sjæl Gud evig glæde!
Hans Mindeqvad høit over Jord
Forløste Sjæle qvæde!
Hans Bautasteen er Korset hist,
Som leder til den Herre Christ,
Hvor iisnet Sjælen gyser:
Fra Bølgebjerg af evig Iis
Det peger mod Guds Paradiis
Og gjennem Natten lyser.

Bernstorfferne.

I Danmarks nyere Historie indtage Navnene: Johan Hartwig Ernst og Andreas Peter, Greve af Bernstorff, en ligesaa skjøn som udmærket Plads ved Siden af de ædle Regenter, under hvem det blev deres Lod, at virke til Danmarks Tarv.

Johan Hartwig Ernst Bernstorff var Statsminister under Kong Frederik den Femte og i Begyndelsen af Kong Christian den Syvendes Regjering. Paa denne Post lykkedes det ham, ved Fredsslutningen 1762, at hæve Misforstaaelserne med Rusland og at udføre et Mageskifte, hvorved Danmark afstod Oldenborg og Delmenhorst imod den forrige russiske Andeel af Holsteen. Han var Kunsters og Videnskabers, Almeenoplysnings og Bondestandens varme Ven. Dette viste han i Gjerning, ved at hæve alt Hoveri paa sit Gods Bernstorff, og gjøre Bønderne til Selveiere. Han bragte derved Frihed og Velstand i Trældoms og Armods Hytter, og en Mindestøtte, opreist af de taknemmelige Bønder, bevarer Velgjørerens Navn for Efterkommerne. Efter

tyve Aars Embedsførelse fik han, ved Struensees Indflydelse Afsked, og tilbragte sine sidste Aar paa sine Godser i Holsteen.

Andreas Peter Bernstorff, en Brodersøn og adopteret Søn af den Foregaaende, virkede især fra Aaret 1784, da Frederik den Sjette, dengang Kronprinds, neppe var indtraadt i Statsraadet, førend han kaldte denne fortjente Mand tilbage til de Embeder, som under det foregaaende Regentskab vare blevne ham berøvede. Det var i det Tidspunct, da den franske Revolutions Storme rystede hele Europa; men Bernstorff forstod, med saadan Klogskab og Værdighed at forsvare Danmarks aabne og redelige Politik, at Landet forblev i uforstyrret Rolighed. Den ældre Bernstorff havde ved eget Exempel viist Veien til at ophjælpe Bondens Stand; men det blev Andreas Peter forbeholdt, i Forening med Hædersmændene Grev Rewentlow og Christian Colbjørnsen, at udføre de Beslutninger, ved hvilke „Kongens Søn, Folkets Ven“ udstrakte sine Velgjerninger over den hele Bondestand: Stavnsbaandet blev løsnet og Hoveriet meget indskrænket. Frihedsstøtten er et Mindesmærke om Folkets Taknemmelighed mod Kongen og hans Søn, og om Medborgeres Erkjendelse af Bernstorffs store Fortjenester vidner blandt andet en Skuepenge, som paa den ene Side viser hans Brystbillede og paa den anden et Compas med den betydningsfulde Omskrift: „uden Misviisning.“ Hans Død, som indtraf den 21de Juni 1797, udbredte Sorg over det hele Land.

Efterfølgende Digt grunder sig paa en gammel Efterretning, at Bønderne paa Hartwig Bernstorffs Gods, da han vilde give dem Frihed, bleve bedrøvede, og lode den ældste Mand træde frem, for at bede, at Greven ikke vilde forskyde sine Børn. Dette gjorde et saa dybt Indtryk paa ham, at han spurgte sin unge Arving, om han turde paatage sig Ansvaret, hvorpaa denne dristigt svarede Ja.

Skue hen i femte Fredriks Dage!
See der en Bondeflok, med Sorg
Og Frygtens Ahnelser, at drage
Ad Veien op til Bernstorffs Borg;

Thi Greven og hans næste Frænde
Har over dem oplagt et Raad;
De Bønder vil nu Dommen vende
Ved deres Bønner, deres Graad.

Hvad er det vel, hvorfor de grue?
Hvi svinder gamle Tillid hen?
Hvad for en Fare kan dem true
Fra Bondens faderlige Ven?

Ved Kløgt Du neppe det udtænker,
Ved Gjetning knap Du rammer vel;
Han vil kun bryde Bondens Lænker,
Og frie ham fra at være Træl.

Den Frihedsaand, som fordum lued
Hos Bonden i det gamle Nord,
Har fem Aarhundreds Trældom kuet,
Han ængstes ved det blotte Ord.

Alt tvende danske Konger troede,
At have brudt de gamle Baand
Men altfor stærkt de vare snoede
Af mørke Tiders Trældomsaand.

Vel taltes ofte høit mod Aaget,
Som gjorde Bonden dorsk og slet;
Men stolte Herrer stedse vaaged
For det, de kaldte deres Ret.

Man skreg, det var formeget vovet,
At tilstaae Bonden Frihedsstand,
Thi kun med Svøben over Hoved
Han kunde tjene vel sit Land.

Det gik hver oplyst Dansk til Hjerte,
At Bonden traadtes under Fod;
De Grever deelte deres Smerte,
Og vilde derpaa raade Bod.

Hidtil vi kunde boe og bygge
Alt uden Frygt for fremmed Vold;
Til Eder op vi skued trygge,
Som vores altid sikkre Skjold

Derfor nu vore Sukke lyde:
O Bondens Fader, hør vor Bøn!
Du ikke Dine Børn forskyde!
Stor hisset være skal din Løn."

Skjøndt Ædlingen med Tanker klare
Forbandt en Villie reen og stærk,
Ham greb dog Følelser heel svare,
Og lod ham studse ved sit Værk.

„Hvad om min Klogskab sig forregned!
Hvad om den øde Trældomsgrund
End ei for Friheds Sæd sig egned!
Hvad om min Gave skaded kun!

Snart svinde for mig Kraftens Dage;
Hvis deres Frygt bekræfter sig,
Tør, Frænde, jeg dig overdrage
Til Arv en Gjæld saa frygtelig?" —

„Lad hele Byrden mig kun trykke!"
Han svared med urokket Mod:
„Jeg kjender ingen større Lykke,
End kæmpe for en Sag saa god.

Forjag al Mistillid, I Kjære!
Naar fandt hos Bernstorff I Bedrag?

For Bondestandens Held og Ære
En Sol er runden op idag." —

Hensmuldret er den Slægt i Graven,
Som dengang stod i lyse Vaar;
Men Kraften, som laae skjult i Gaven,
Forherligedes Aar for Aar.

Med Arets Guld den Agren smykked,
Den renseb Bondens usle Hjem,
Den Manddoms Stempel paa ham trykked,
Og kaldte bedre Sæder frem.

Hver ønskte, Bonden maatte nyde
I Landet rundt en Lod saa skjøn;
Men Ingen higed meer at bryde
De gamle Baand, end Kongens Søn.

Andreas Bernstorffs Raad han hørte,
Og Bondevennen Rewentlow,
Og Colbjørnsen, som flygtigt førte
Sin Pen, og skrev den nye Lov:

At Bonden fri snart skulde være,
Saavidt som Danmarks Grændse naaer,
Og ingen Træl det skulde bære,
Fra vort Aarhundreds første Aar.

Den samme Viisdom ogsaa kjendte,
Det farligt var at bryde Baand,

Hvis ikke Kundskabs Lys man tændte
For den nyfødte Borgeraand;

Og saae den unge Friheds Fare,
Hvis ei mod Fordom, Svig og Vold
Man kraftigt vilde den forsvare
Med gode Loves stærke Skjold.

Og alt som Aar for Aar er rundet,
Sank Trældom ned i Tidens Strøm;
Dens Minde er hos Folket svundet,
Som Nattens frygtelige Drøm.

Den Stand, som stolte Fogder kued,
Er modnet frem til mandig Daad;
Den Træl, man før med Svøben trued,
Han sidder nu i Folkets Raad.

Lad alle Trældoms-Spor kun svinde,
Som fordum skjænded Bondens Stand;
Men helligt være deres Minde,
Som gavned saa vort Fødeland.

Høit lyde Sang til Fredriks Ære!
Straal, Bernstorffs Navn, med evig Glands!
Priis, ædle Rewentlow, Dig være!
Staae grøn, Colbjørnsens Borgerkrands!

Ewalds Grav.

Johannes Ewald er født den 18de November 1743 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader var Præst ved Waisenhuset. I sit 15de Aar blev han Student; men hans levende Indbildningskraft og hans Hang til det Eventyrlige, der var bleven næret ved romantisk Læsning, bragte ham til Aaret efter at tage til Tydskland, hvor han i Syvaarskrigen først gik i preussisk Tjeneste som Tambour og siden i østerrigsk som Underofficier. Hans romantiske Lyst blev dog snart tilfredsstillet, og han vendte tilbage til Kjøbenhavn, hvor han tog theologisk Attestats. Hans poetiske Anlæg havde imidlertid begyndt at udvikle sig; hans første Arbeider vakte Opmærksomhed, og, opmuntret ved det almindelige Bifald, besluttede han, ganske at opoffre sig til Digtekunsten. Men hans timelige Lod blev kun sørgelig. Medens hans Cantater opførtes ved Hoffet og i Kirkerne, medens hans Skuespil prydede Hovedstadens Theater, og hans Digte læstes og yndedes over hele Riget, maatte han selv kæmpe med Armod og Sygdom, som forøgedes ved et noget uordentligt Levnet. Syg og forladt af Alle, levede han tilsidst paa Landet, først i Rungsted og senere i Søbæks Huse i Nærheden af Helsingøer. Vel blev han ved en formaaende Vens, daværende Kammerjunker Frederik Moltkes, Bistand udfriet af denne usle Tilstand, og hans Nød lindret ved en liden offentlig Understøttelse; men hans Sundhed var nedbrudt, og i sine sidste Aar fra 1777 til den 17de Marts 1781, som han atter tilbragte i Kjøbenhavn, var han næsten bestandig fængslet til Sygeleiet. Da endte Døden hans Lidelser, og først da kom hans Landsmænd til Erkjendelse af hans Værd, og følte, at Danmark havde tabt sin største Digter før Tiden. Ewald ligger begraven paa Trinitatis Kirkegaard, tæt op til Kirken. Paa hans Liigsteen staaer: „Daneskjalden Johannes Ewald. Hans Sange høres med Beundring af Hver, som agter Smag, Dyd, Religion; og ere udødelige som han selv.“ I Folket lever hans Navn med hans Sang: „Kong Christian stod ved høien Mast“.

Hvor tidt er jeg henvandret til din Grav
I Krogen hist bag Kirken, flad og lav.
Dybt var den sjunken alt i Jordens Favn,
End ruged dog en Steen, paa den dit Navn;
Johannes Ewald der paa Stenen stod,
Halvt vasked ud af Regnens Vinterflod.

Hvor ofte gik jeg stillen Grav forbi,
Hist gjennem Kirkegaardens trange Sti,
Og titted gjennem Sprinkelværket ind.
Da randt en hellig Taare paa min Kind;
Thi, fra jeg kunde løfte Bog i Haand,
Var jeg fortrolig med din Digteraand.

Ak, tænkte jeg, halvvoxen som jeg stod
Ved Gittret, Stenen lige for min Fod:
Hvi har de lagt ham her i denne Krog?
Han strev jo dog saa mangen herlig Bog!
Hvi hviler ei derinde Skjaldens Been
For Altret, bag en sneehvid Marmorsteen?

Hvert Aar, i mangt begeistret Dieblik,
Jeg fromt og ene til din Liigsteen gik;
Helst dog, naar ned af Kirkens Linderad
Høstvinden blæste kold det gule Blad;
Naar Solen skjulte sig bag Skyens Slør,
Da tyktes mig: nu er det, som sig bør.

Og, da jeg ældre blev, da syntes mig,
At sindrigt her man havde jordet dig.
Ved Issen: Kirken, rolig i sin Sky!
Ved Foden: smalle Stræde, snevre By!
Her hellig Kraft og Trøst, hist Mangel, Nød.
Du stod i Livet, som du laae i Død.

Ja, Linden selv med Barkens mørke Hud
Seer ved din Grav fuld af Betydning ud;
Thi du var selv et Træ af stærk Natur,
Men lænket, haget i en Skyggemuur,
Omklædt af Brædder, at ei Stammens Gang
Kjæk skulde gjøre Mængden Gaden trang.

O Kirke, skjerm ham med din stærke Muur!
Yd gyldne Blade, høstlige Natur!
Bred ud din Røst, o Orgel! som et Hav,
Og tone lad den over Ewalds Grav.
Kald med din Straale frem, o stærke Sol!
Ved Isfen mangen lille Martsviol.

Mod Himlen steg du, fromme Cedertræ;
Sødt slumre du da nu i Kirkens Læ.
Lad Stenen synke meer alt Aar for Aar,
Dit Navn dog blomstrer i en evig Vaar.
Længst foer det fra sin sørgelige Vraa,
Og funkler hist — en Stjerne paa det Blaa!

Henrik Gerner.

Henrik Gerner, Commandeur i Søetaten, Skibsconstructeur og Fabrikmester ved Holmen, var en Mand, der med sjeldne Kundskaber forenede utrættelig Arbeidsomhed og ædel, uegennyttig Gavnelyst. Med Iver deeltog han, ogsaa udenfor sin egentlige Virkekreds, i ethvert fædrelandsk Anliggende, og man støder ofte paa Spor af hans Virksomhed, hvor man mindst skulde formode det. Han var den Første, der hævede Skibsbygningskunsten til nogen betydelig Høide i Danmark, og hans Construction af Dokkens Pompeværk staaer endnu som et Minde om hans Duelighed. Gerners uventet tidlige Død den 27de December 1787, i hans 46de Aar, blev betragtet som et Nationaltab, og Søcadetterne mindes om ham ved deres Udmærkelsesmedaille, der bærer hans Brystbillede.

Herr Henrik han sidder saa tankefuld,
Hans Hoved til Jorden mon hælde,
Det gjør hannem Sjælen saa sorrigfuld,
At Skjoldungens Stridsmænd mon trælle. —

Nu snurre de Guldhjul for Gangernes Skridt;
Nu bruges kun Skjoldungens Stridsmænd til Strid;
Hil være Herr Henrik!

Herr Henrik han stander i hviden Sand,*)
Der maler han Streger saa' mange,
Baade krumme og krused', som Møllevand,
Baade rette og korte og lange.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Han kalder paa Tømmermand, kalder paa Smed,
Han viser dem Stregerne sine.
De sige: „Herr Henrik, hvorfore den Sved?"
Han svarer: „for Brødrene mine."
Nu snurre de Guldhjul o. s. v

I to Gange tjuge og fire Aar,
Hver Dannemand til store Harme,
Af Skjoldungens Flyhavn Vandet opgaaer
Ved trællende Sømænds Arme.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

De stolteste Kæmper før der monne staae;
De trælled af Halsen fast Tungen;
Gud naade den Mand, fra sligt Arbeid skal gaae
Paa Havet og værne for Kongen.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Jeg bygged saa mangen Mølle før
For Jarler og Præster og Bønder;
Jeg tænkte: Gud lønne den Mand, der gjør
En Mølle, som Flyhavnen tømmer.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

---

*) De græske Mathematikere brugte ved deres Underviisning at tegne Figurerne i Sandet.

Saa grubled jeg baade ved Dag og ved Nat,
Jeg havde ei Tanker til andet,
Indtil jeg fik see den Mølle saa brat
Opstaae ved min Haand udaf Sandet.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Og hør nu, I Hammer- og Øxe-Mænd!
Nu mærke I paa min Tale!
Før Vinden vifter de Streger hen,
Og førend at Solen mon dale."
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Saa viste han dennem heel tydelig
I Sandet de Møllestykker;
Han maled dem atter ethvert for sig,
De vare vel tusinde Stykker.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Han talte de Tømmermænd Øxehug til,
Vog Slaget af Smedenes Hammer:
„I tumle nu flux Evers Jern i Ild,
Og flække Evers Egestammer."
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

De Tømmermænd ginge med Hjernen fuld
Brat hen deres Dønt at gjøre;
Een hugger en Axel, en Anden et Hjul,
En Tredie de Stolper føre.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

De Smedde de grine af svarten Fjæs,
De kunde ei dette og dette.

Nu snurre de Guldhjul for Gan
Nu bruges kun Skjoldungens S
Hil være Herr Henrik!

Herr Henrik han stander i hvi
Der maler han Streger saa
Baade krumme og kruseð', so
Baade rette og korte og lan
Nu snurre de Guldhjul o.

Han kalder paa Tømmerm
Han viser dem Stregerne
De sige: „Herr Henrik,
Han svarer: „for Brød
Nu snurre de Guldhjul

I to Gange tjuge og
Hver Dannemand til
Af Skjoldungens Fly
Ved trællende Søm
Nu snurre de Guld

De stolteste Kæmp
De trælled af Ha
Gud naade den
Paa Havet og
Nu snurre de

Jeg bygged sa
For Jarler o
Jeg tænkte:
En Mølle,
Nu snurre

*) De græsk
tegne Fig

Saa grubled jeg baade ved Dag og ved Nat,
Jeg havde ei Tanker til andet,
Indtil jeg fik see den Mølle saa brat
Opstaae ved min Haand udaf Sandet.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Og hør nu, I Hammer- og Ore-Mænd!
Nu mærke I paa min Tale!
For Vinden vifter de Streger hen,
Og førend at Solen mon dale."
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Saa viste han dennem heel tydelig
I Sandet de Møllestykker;
Han maled dem atter ethvert for sig,
De vare vel tusinde Stykker.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Han talte de Tømmermænd Ordsag til,
Vog Slaget af Smedenes Hammer:
„I tumle nu flux Eders Jern i Ild,
Og flække Eders Egestammer."
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

De Tømmermæn[illegible] Hjernen fuld
[illegible];
Brat hen ve[illegible] et Hjul,
Een hugger [illegible]
En Tredie [illegible]
[illegible]n Fjæ[illegible]

„Tak", siger Herr Henrik, „kun til Eders Ls,
Jeg skal Eder Donten vel lette!"
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Han gjorde dem Plader af Staal saa glat:
„Ved dem skal I Veien vel finde;
I svinge kun Hammeren dygtig og brat,
Da maae I vel smedde i Blinde!"
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Det vared i Uger, det vared ei meer
En tjuge og een til Ende,
Da feiled der ikke Stykker fleer
I Flyhavns Mølle behænde.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Det var Herr Henrik, han blev saa let,
I Sindet saa vel tilmode.
Af alle de Stykker saa gjorde han Eet,
Og flux stander Møllen paa Fode.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Saa spænder han Gangerne otte an,
Den Flyhavn strax at tømme;
Det gruer i Livet paa hver en Mand
At see, hvor det Vand mon udstrømme.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Det undrer hver Mand, som tænker derpaa,
At ei i eet Døgn til Ende
Kan to Gange fire Ros mere formaae,
End femhundred Mand udi trende.
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Nu stander den Mølle i Kongens Flyhavn;
Nu trælle ei Skjoldungens Helte;
Men Møllen skal synge Herr Henriks Navn,
Saalænge Skjoldungen har Helte;
Nu snurre de Guldhjul o. s. v.

Og Møllen skal synge det dobbelt engang,
Naar Kampens Flamme os rækker;
Naar stolt den forener vældige Sang
Med Dannemarks seirende Snekker. —
Nu snurre de Guldhjul for Gangernes Skridt;
Nu bruges kun Skjoldungens Stridsmænd til Strid;
Hil være Herr Henrik!

Thomas Thaarup.

Thaarup var født i Kjøbenhavn den 21de August 1749. Allerede i sine Ungdomsaar lagde han sig efter de skjønne Videnskaber, og hans første Digte bleve modtagne med Bifald, og skaffede ham en almindelig Yndest, som steg ved hans senere Arbeider, især ved hans religiøse Digte og hans fædrelandske Syngespil. De første tiltale ved klare, kraftige Tanker og et ædelt, værdigt Sprog, de sidste ved varm Fædrelandskjærlighed og smukke Billeder af den danske Bondes og Sømands Liv. Faa Digterværker have saaledes fundet Indgang i Folket som Thaarups: Høstgildet, og Peters Bryllup, hvis Sange, understøttede af simple, sjælfulde Melodier, ere saa udbredte som det danske Sprog. Sine Embeder som Lærer ved Søcadetacademiet og senere som Theaterdirecteur nedlagde Thaarup i Aaret 1800, og drog sig tilbage i Eensomhed til Smidstrup, et Fiskerleie et Par Mile fra Kjøbenhavn. Han døde den 11te Juli 1821, og ligger begraven paa Sognets Kirkegaard.

Hvo hviler her i friske Grav,
Paa stille Landsbykirkegaard?
Forladt den gamle Vandringsstav
Nu støvet i hans Kammer staaer.

Thi, uden Viv og uden Børn,
Vor Gubbe henad Veien kom,
Og ene til den faste Tjørn
Han støttede sin Alderdom.

Var han en Bonde? Bønder bar
Hans Kiste til hans Hvilested;
Dog smilte Dagen sølvblaaklar,
Og Egnens Piger fulgte med.

Jeg saae ham, fjernt fra Stadens Støi,
I Skoven, hvor han gjerne gik;
Hans Pande hvælved sig saa høi
Og mandigt var hans Tankeblik.

Og Sølverlokken snoede sig,
Skjøndt han en Hader var af Pragt,
Omkring hans Tinding kongelig,
Som Kronen om en Jëse lagt.

Et ædelt Ved i grove Bark!
Ei Bonde, skjøndt han selv det skrev;
Kornblomsten voxde paa hans Mark,
Violen i hans Overdrev.

Slet var hans Høst ved Leens Klang;
Han kræved ei Pomonas Skat,*)
Naar Lærken i hans Fælled sang,
Og Stjernen blinked i hans Nat.

*) „Pomona" var hos Grækerne og Romerne Gudinde for Frugter og Haugedyrkning.

Men stolt og rørt hans Stemme lød,
Du ædle Bondestand, for dig,
Da Fredrik Trællelænken brød,
Og Borgerstøtten reiste sig.

Skjønt bandt en hedenfaren Skjald
Udødeligheds Krands af Siv,
Da Høimod trodsed Stormens Gjald,
Og frelste Brødres dyre Liv.

Og, medens Fiskerleiet staaer
Paa Dannerkyst ved Havets Tang,
Og mens en Baad i Bølgen gaaer,
Forglemmes ikke Ewalds Sang.

Men heller ei forglemmes din,
O Thaarup! aldrig skal den døe,
Saalænge Luft, ved Leens Hviin,
Faaer Kryder af det friske Hø.

Og aldrig folder Danmarks Flag
Fra Skibet ud sit Purpurhang,
At Dansken mindes jo den Dag,
Da du til Flagets Ære sang.

Tag Harpen ned af Hyttens Søm,
Hæng den i Kirken, som en Skat;
Lad Toner, som en hellig Drøm,
Igjennembæve den hver Nat!

Thi, skjøndt kun slet og ret af Eeg,
Han stemte den for Gud og Dyd,
Og rørte den til Strængeleg,
At den fik Davidsharpelyd.

Nu er han med sin Schulz hos Gud:*)
Fra Himlen lyder Begges Røst,
Naar Andagtshymnen bryder ud,
Og styrker Haabet i vort Bryst.

Lars Bagge.

I Orkanen, som den tredie November 1801 hjemsøgte de danske Kyster, kantrede et flensborgsk Skib langt ude paa Kjøbenhavns Rhed. Besætningen, der bestod af syv Mand, reddede sig paa Vraget; men truedes hvert Øieblik med at blive bortreven af Bølgerne, som brød over dem. Forgjeves stræbte Skibets Capitain Drewsen, som just var i Land, at faae dem reddede. Ingen vilde vove sig i den øiensynlige Dødsfare, efterat de kjøbenhavnske Færgefolk havde gjort et frugtesløst Forsøg, og det var omsonst, at en Tilstedeværende, Grosserer Staal-Hagen, udlovede en Belønning af hundrede Rigsdaler for dem, der vilde frelse de Ulykkelige. Da sprang den helsingørske Færgemand Lars Bagge i sin Baad, fik nogle Kammerater med sig, og havde, efter en Times Kamp med Storm og Hav, den Glæde, at bringe samtlige Skibbrudne frelste i Land. De tilbudne Penge undslog Sømanden sig for at modtage, og blandede sig i Mængden. Dog blev Daaden ikke ubelønnet. Kongen skjenkede Bagge Sølvmedaillen for Fortjenester, samt en aarlig Pension af 30 Rdlr., og hver af hans Kammerater 5 Ducater.

Kling Harpe for den bolde Mand
Med Orgellyd og Klokkeklang!
Hvo sjeldent Høimod vise kan,
Ham lønner ei Guld, ham lønner Sang.
O Held mig, Held, at jeg sjunge kan!
Min Sang skal prise den Dannemand.

---

*) „Schulz“, den berømte Componist, der har sat Musik til Thaarups fleste Digte.

Paa Havet hørtes Stormens Glam,
Den rusled over Skov og Byer,
Og jog, som Ulven Bondens Lam,
Igjennem Luften tunge Skyer.
Den knuste Skoven med Kæmpekast,
Og Isen paa Søer og Floder brast.

Hoit sprudled Skum mod Sjællands Ø;
Hvid fraaded Norges Klippefod;
Ved Liimfjord breder sig en Sø;
Fuld voxer Eiderstrømmens Flod.
Paa hver en Strand og i hver en Vig
Opsvulme de Vover med hæse Skrig.

Hvad tumler hist paa skumrigt Hav?
Det er et Skib, som skal forgaae,
Halvt opslugt af den vaade Grav
Det lader hid mod Stranden staae.
Syv Mennesker blege, med sidste Mod,
Vil kæmpe sig gjennem den vrede Flod.

Med Hyl sig hen Orkanen svang,
Om Skibet hviinte Storm fra Sky.
Og Skipperen fra Dækket sprang,
Forfærdet ved de stærke Gnye.
Barmhjertige Himmel! du os befrie!
Hvo redder os Arme? det er forbi!

Med opbragt Vælde Bølgen drev;
I Hvirvelvinde Blæsten kom;
Med tunge Drøn Orkanen rev
De tykke stærke Master om.
Brat nærmed sig Dødens Øieblik,
Mens endnu paa Dækket de Pomper gik.

Skibstømmer, trindt af Skum ombruust,
Henvælter vildsomt overalt;
Den ene Planke sønderknuust
Og løsnet, som den anden, faldt.
Snart nærmer i Dyngerne Døden sig!
Barmhjertige Himmel! forbarme dig!

Hist stod paa Strandens sikkre Bred
En Sværm af Gabere, stor' og smaa;
Og alle skreg og Hænder vred,
Men redde prøved Ingen paa.
Med skjælvende Brødre den Skipper bleg
Om Redning gjennem Orkanen skreg.

Naar priser du den Mand saa bold,
Med Orgellyd og Klokkeklang?
Den Helt, som trodsed Stormens Vold?
O, nævn ham dog, min raske Sang!
Snart brister det knagende Brag itu!
Du kjække Befrier, saa viis dig nu!

Rask skynder sig til Stranden der,
Fra Axelstad en Borger huld;
Sin Haand han løfter høit i Veir,
I den en mægtig Pung med Guld:
„Halvhundred Dukater jeg skjenker den,
Som vover at redde de arme Mænd!“

Hvo er den Bolde? Han, som gav?
Siig det min Sang, og siig det snelt!
Ved Himlens Gud, den Mand var brav,
Dog var det ei endnu min Helt.
O kjække Befrier! saa viis dig snart!
End har dem i Svælgene Døden spart.

Og altid høiere Stormen gjaldt,
Og altid stærkere Strømmen brød,
Og altid dybere Modet faldt.
O Redningsmand, o see vor Nød!
Med vildtfortvivlede Krampetag,
De Blege sig knuge til brustne Vrag.

„Ha Hurra!" raabte den Borger, „her!
Frisk Mod! hvo vil fortjene dem?"
Hver hørte ham, dog taug Enhver;
Af Tusind Ingen sig voved frem.
Forgjeves strakte, med skjælvende Bryst,
De Synkende Hænder mod Dannerkyst.

Da kom en Søgut, slet og ret,
Med beget Kofte, hærdet Haand,
Hans Mine djærv, hans Gang var let,
I Øiet lued Heltens Aand.
Han hørte til Mængden den Riges Ord,
Og mærked, hisset den Nød var stor.

Og dristig flux i Herrens Navn
I lette Fiskerbaad han sprang,
Og trodsed Storm og Bølgefavn,
Og Baaden hen mod Vraget tvang.
Han voved sit Liv; men for Hines Nød
Han agted ikke sin egen Død.

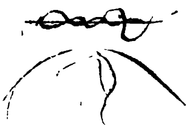
Og muntert kæmped han sig frem
Igjennem Skum og Storm og Flod,
Og dristig kom han atter hjem,
Til Alle frelst paa Stranden stod,
Og neppe var Baaden i Sikkerhed,
Saa brister alt Vraget i Dybet ned.

Hvo er vor Helt i Stormens Hviin?
Saa syng, saa syng min bolde Sang,
Sit Liv i Vove-satte Hiin,
Dog var det vel for Guldets Klang?
Thi, bød ei Rigmanden Pengene frem,
Saa havde vel Gutten ei reddet dem?

„Min Ven, tag, hvad du har fortjent!“
Udbrød den Rige fro paa Stand.
Var det ei godt og ærlig meent?
Ved Gud det var en Dannemand.
Men høiere monne dog Hjertet slaae
I Gutten med begede Kofte paa.

„For Guld jeg sælger ei mit Liv;
Jeg fattig er, dog har jeg Brød.
De Stakler dine Penge giv,
Som misted Alt, som er i Nød.“
Saa talde han med et hjerteligt Blik,
Og vendte den Rige sin Ryg, og gik.

Kling Harpe for den bolde Mand,
Med Orgellyd og Klokkeklang!
Hvo saadant Heimod vise kan,
Ham lønner ei Guld, ham lønner Sang.
O Held mig, Held at jeg sjunge kan,
Udødelig sjunge den Dannemand!

Slaget paa Rheden.

I Aaret 1801 havde Danmark indgaaet et Forbund med Sverrig, Rusland og Preussen for at haandhæve de neutrale Skibes Rettigheder. Et saadant Forbund vilde England ikke erkjende, og i Foraaret 1801 viste en stærk engelsk Flaade sig i Sundet, for at tvinge Danmark, der i den tidlige Aarstid stod blottet for Hjælp af sine Bundsforvante, til at frafalde Forbundet. Kjøbenhavn var imidlertid bleven dækket ved en Forsvarslinie af Skibe, og Skjærtorsdag den 2den April kom det til et Slag imellem den halve Deel af denne, som næsten blot bestod af fastliggende Blokskibe, og en langt overlegen Afdeling af den engelske Flaade, anført af den berømte Admiral Nelson. Med udmærket Tapperhed udholdt de Danske, under Olfert Fischers Commando, den ulige Kamp i fem Timer, da Nelson sendte en Parlamentair i Land, for at tilbyde Stilstand. Den modtoges og den fjendtlige Flaade forlod de danske Farvande med uforrettet Sag.

Vel elsker jeg høit, o Danmark! din Kyst
Der smiler med Bakker og Sletter,
Din Mark, der dufter i Sommer og Høst,
Og Skoven med Fuglens fløitende Røst
Og Lundenes kjølige Nætter.
Dog tykkes mig fast, dit udstrakte Hav
Med ilende, blaalige Vande
Har snart paa min Kjærlighed større Krav,
End selv dine grønnende Strande.

I mangt et Rige kan Hav og Sø
Gaae ind mellem enkelte Dele:
I Dannemark ligger der Ø ved Ø;
Dem alle forbinder den favnende Sø,
Og danner dem først til et Hele.
Utallige Stjerner tages i Favn,
Af een og den samme Himmel:
Vor Himmel er Havet; fra Havn til Havn
Omringer det Øernes Vrimmel.

Vel ærer og agter jeg høit Enhver,
Der søger med Kraft at virke,
Hvad enten han drager det blinkende Sværd
I Krigen, eller i boglige Færd
For Sandheds usynlige Kirke,
Dog tykkes mig fast, den dristige Mand,
Der, selv naar hans Ankertoug briste,
Bevarer sit Mod paa et oprørt Vand,
Han vover lidt meer end de Fleste.

Vel veed jeg, at Seierens duftende Krands
Uvisnelig smykker de Kjække,
Der stred for Dannemarks Ære tillands
Ja, jeg beundrer den menige Mands
Bedrift i den sluttede Række.
Jeg veed, at Søen i Bugt og Havn
Skal svinde som Dug, forinden
Vi glemme Daniel Ranzaus Navn
Og Heltenes Seir over Fjenden.

Og dog, imedens jeg munter slaaer
Med Plektret de lyriske Strænge,*)
Fast uvilkaarligt min Tanke gaaer,
Og dvæler paa Havet, blandt Master og Raa'r
Og mellem de tjærede Drenge.
Naar Havet hviler i kongelig Pragt,
Og glider med langlige Bølger,
Da ligger deri en unævnelig Magt,
Som Dansken aldrig fordølger.

---

*) „Plektret", et Redskab, hvormed den græske Lyra blev spillet.

Og naar der kæmpes tilsøes et Slag,
Og driver det mig til at sjunge
Om Seieren under et uplettet Flag,
Om Skibenes Gang og Kanonernes Brag,
Mens Bølgerne rulle saa tunge.
Og Vinden, der suser i bugede Seil,
Og Skriget og Dampen og Braget,
Og Skummet ved Skibenes Agterspeil
Begeistrer mig høit for Slaget.

Hvad trænger en Seir paa det faste Land
Til Mindet i Digterens Sange?
Paa Landet gaaer Rygtet fra Mand til Mand,
Og Bautastene reises paastand,
Og rundt Trophæerne prange.
Og afbrændte Broer, en omhugget Skov,
Og Bakker og Sletter og Grunde,
Og Bonden, der griber paa ny sin Plov,
Er tusind fortællende Munde.

Men Havet er taust. Hvor Slaget stod,
Der stumme de brusende Vover.
Hvo kjender det Sted som Kjølen forlod?
Hvo aner i Strømmen det udøste Blod,
Naar Bølgerne skylle derover?
Ja, Havet skriver med flygtig Skrift;
Det er for stolt til at bære
En Bautasteen om en Seiers-Bedrift,
Der kunde forkynde dets Ære.

Men — udsletter end den rullende Sø
Hiin Seier, den hjalp til at vinde,

Den haver den Skjæbne, den aldrig skal døe;*)
For Seieren paa den rullende Sø
Er Menneskets Bryst et Minde.
Og, er end et værdigt Stof for et Digt
En Kamp paa Sletten og Heden,
Jeg synger — og tykkes, det er min Pligt —
Jeg synger om Slaget paa Rheden.

Hvert Aar med Vaaren — da stiger paa ny
Af Natten paa Morgenens Strimer
Hiin anden April, hvis eviga Ry
I Dannemark rækker fra By og til By,
Hiin Kamps mærkværdige Timer.
Hiin Dag, hvor der kæmpedes Mand for Mand
Mod Fjendernes vrimlende Flokke,
Og danske Grævlingehunde bed an
Alt med den engelske Dogge.

Da saae man, et Blokskib, fuldt Brøst,
Kan stride med Orlogsfregatter;
Thi, dækkes det af et Menneske-Bryst,
Der aander med Seierens høieste Lyst,
Da møder det Vold med Latter.
Og Kampen raste — hiint Fartøi stod
En Smule paa Grund — kan ei nægtes!
Hvad siger det meer? Naar Grunden er god,
Saa staaer man fast, naar der fægtes.

Hvert Aar med Vaaren — da stiger igjen
Af Natten Skærtorsdag-Morgen;

*) Denne Linie er tagen af Sorterups Digt om Admiral Sehesteds Seier i Aaret 1715.

Og Bølgen, der ruller i Kongedyb hen,
Fortæller om mangen en falden Ven,
Der savnes i Hytten og Borgen.
Det flydende Hav er kun daarligt tjent
Med Minder for Evigheden;
Men her i vort Bryst er et Gravmonument,
Der vidner om Slaget paa Rheden.

Villemoes.

Iblandt Søheltene den 2den April 1801 førte Peder Villemoes som ung Officier et Flydebatteri paa 24 Kanoner. Med dette kom han i saa levende Fægtning med det fjendtlige Admiralskib, at Nelson efter Kampen forespurgte sig om den unge Krigers Navn, og gjorde opmærksom paa, hvad Fædrelandet kunde vente sig af ham. Efter Freden gik Villemoes i russisk Tjeneste; men neppe erfarede han Krigens Udbrud 1807, før han ilede hjem, og var behjælpelig ved at føre Tropper over til Smaaøerne. Den danske Flaade var imidlertid bortført til England, og kun to Skibe vare blevne tilbage, nemlig Linieskibene Prinds Christian og Louise Augusta, der ~~just havde været i Norge, da Overfaldet skete.~~ I Marts beordredes Linieskibet Prinds Christian, under Capitain Jessens Commando, til Bæltet, for at rense det for engelske Krydsere. Den 22de Marts blev det Norden for Sjælland angrebet af to engelske Linieskibe, af hvilke hvert især var større end Prinds Christian, og Jessen, der indsaae, at han maatte bukke under for Overmagten, bragte derfor Skibet saa nær Grundene, at det i Nødsfald kunde tilsættes, for ikke at falde Fjenden i Hænderne. Klokken otte begyndte Striden, og varede uafbrudt i halvtredie Time Men da var Skibet Prinds Christian saa forskudt, at det maatte sættes paa Grund, og Flaget stryges. Næste Nat blev Vraget brændt. I denne hæderlige Kamp faldt Mange, og iblandt dem den kjække Villemoes.

Kommer hid, I Piger smaa!
Strængen vil jeg røre.
Taarer skal i Øiet staae,
Naar min Sang I høre;

Om saa bold en Ungersvend,
Alle fagre Pigers Ven,
Sørgeligt jeg sjunger.

Vaaren er nu kommet nær,
Dagene sig længe;
Vaaren har I Piger kjær,
Blomster groe i Enge;
Dog I skal i sene Aar
Mindes, at I saae en Vaar
Med bedrøvet Øie.

Ak, thi før sig op af Jord
Blomsten kunde trænge,
Falmede en Blomst i Nord,
Som skal mindes længe:
Villemoes var Blomstens Navn,
Og ei glemmes tunge Savn
Midt i Blomsterflokken.

Han var Dreng, men stod som Mand,
Medens I var spæde;
Staae og slaae for Fødeland
Var den Unges Glæde.
Strømmen gaaer mod Kjøbenhavn,
Kongedyb er Strømmens Navn,
Der blev Helten viet.

Drengen vorte op til Mand,
Barnlig dog i Sinde,
Maatte han paa Sø og Land
Alle Hjerter vinde.

Sømænd bare ham paa Haand,
Og den fagre Lilievaand
Gav ham sin at kysse.

Gjerne han paa Haand og Mund
Hende kysse vilde;
Lod sig og en liden Stund
Vel i Snarer hilde;
Men han var og blev en Mand,
Kjæk han drog til fremmed Land,
Mandboms Værk at øve.

Selsomt i hans Aand det lød:
„Hører du, det donner!
Dannemark er stedt i Nød,
Kalder sine Sønner!"
Og som gamle Danmarks Søn
Fløi han mod det høie Døn,
Fædreland at værge.

Ak, den Gjæve kom, og saae
Fædrelandet bløde;
Hvor de stolte Snekker laae,
Var nu tomt og øde.
Disse Snekker var hans Hjem,
Han opvoxed' mellem dem,
Stred i deres Skygge.

Dertil var fra Hedenold
Hid til sidste Dage
Disse Snekker Danmarks Vold,
Vold foruden Mage.

Sorg og Harm i Heltens Sind
Maatte da vel gange ind,
Følge ham til Graven.

Vinter led, og Isen brast;
Over brede Vande;
Christian med sin høie Mast
Lod fra Norrig stande.
Helten stod saa rørt i Sind,
Store Taarer faldt paa Kind,
Der han Snekken skued.

„Kjære Snekke! hilset vær!“
Saa han tog til Orde,
„Sømmelig er vist din Færd
Med de høie Borde;
Ak, men det er Hjerteforg,
At kun af den stolte Borg
Staaer et eenligt Kammer.

Høie Magter, I, som slog
Dannemark med Jammer,
Lad mig til min Afgang dog
Boe i dette Kammer!
Men, skal ogsaa det forgaae,
Lad mig først da Bane faae
Paa dets røde Tilje!“

Snekken seiled under Ø,
Kæmper var omborde;
Vikinger laae trindt paa Sø,
Dog den seile turde.

Vikinger sig flokked brat,
Leired sig i dunkle Nat
Om den prude Snekke.

Hist i Nord gaaer Odden ud
Mellem høie Bølger;
Der blev Døn af stærke Skud,
Christian ei sig dølger;
Men som gamle Christian
Staaer han fast paa danske Strand,
Skjøndt hans Blod udrinder.

Bretlands Viking, har du Mod
Til med mig at sande,
At du maatte give Bod
Til de danske Vande,
Bod til gamle Dannebrog,
Som du nys uheiset tog
Med saa ringe Møie?

Snart ei mere saaes dit Flag,
Om for dine Skibe
Hvad du gav for Christians Brag,
Prisen skulde blive;
Ringe blev paa Hav din Roes,
Om du fandt en Villemoes
Paa hvert Skib du borded. —

Villemoes! du maatte gaae,
Andet Hjem at finde,
Taarer i vort Øie staae,
Men de tør ei rinde.
Ak, thi vilde vi, at du
Skulde vanke her endnu,
Christian overleve? —

Herren var det, som til sig
Kaldte Livets Flammer,
Ved hans Tempel til dit Liig
Lave vi et Kammer;
Over dine Kæmpebeen
Reise vi en Bautasteen,
Give Stenen Mæle.

Hører det, I Piger smaa!
I maae ikke græde!
Men, naar over Eng I gaae
Mellem Vaarens Spæde,
Binder da af dem en Krands,
Parrer Blomsterne med Sands
Til den Faldnes Ære!

Hvis det rørte Hjertes Sang
Hjertet røre kunde.
Sjunger den da mangengang
I de stille Lunde;
Sjunger den ved breden Strand,
Naar hen over hviden Sand
Voven sagte triller.

Matrosen.

Den Scene, som dette Digt skildrer, har sin historiske Forklaring i det, der ved det foregaaende Digt er sagt om Englænderness Ran af den danske Flaade efter Kjøbenhavns Bombardement 1807.

Ved Toldboden steg en Matros i Land,
Hans Haar de vare saa hvide,
Han havde ei seet sin Fædrestrand
I mange Herrens Tide.

Han havde ei seet, at Byen faldt
For engelske Blus og Brande,
Ham Skjæbnen havde fra Hjemmet kaldt
Langt bort til fremmede Lande.

Der stod han da, med Haanden i Barm,
Og Øiet saa mørkt i Vrede,
Og stirrede med vemodig Harm
Paa den tomme Svanerede.

Da tørrer han sig om Skjæget brat,
Mens Taaren paa Kinden brænder,
Han knuger den gamle begede Hat
Imellem de zittrende Hænder.

„Hvor er I henne, store og smaa,
I Havets stærke Svaner,
Som smykkede her i Dammen laae
Med Dannebrogs røde Faner?

Søger I end den gamle Færd
Paa fjerne, fjendtlige Kyster?
Viser I Fjenden, hvor stolt I bær
De egeplankede Bryster?

Nei! — I har glemt den gamle Sang,
De danske jublende Toner;
Nu stemmer I op den Seierssang,
Der tordner fra Brittens Kanoner.

Vel har jeg tømt saa mangen Skaal,
Men ingen, bedsk som den sidste;
Den var iskjenket til bredfuldt Maal,
Nu vil mit Hjerte briste!

Naar snart, Kammerater! mit gamle Skrog
Jeg i sidste Havn skal fortøie,
I svøbe en Flig af Dannebrog
Omkring min snevre Køie.

Det gjør saa godt for Vee og Værk,
Det Svøb bør man vel hædre;
Selv Jomfru Marias Silkesærk
Ei Smerten kan dulme bedre.

Naar da den store Baadsmandsmat
Paa Dækket kalder de Døde,
Da skal jeg ogsaa være parat
Til Mønstring hisset at møde.

Og Chefen selv, kan I tro mig, Børn!
Mig beder frem for sig træde:
„Naa, er du der, din gamle Ørn?
Gak ind til din Herres Glæde!“

Saa faaer jeg Lov at gaae agter ud,
Til Chefens Cahyt, den høie;
Der møder jeg Wessel, Juul og Rud
Og Ham med det ene Øie!“ —

Saa talede han, og lagde sig træt; —
De troede, han faldt i Tanker;
Da var han død. — Hans Død var let;
Hans Hoved laae paa et Anker.

Phønix.

Da de engelske Tropper efter Capitulationen 1807 toge Holmene i Besiddelse, stod et næsten færdigt Linieskib paa Stabelen. De kunde ikke medtage det, men de ødelagde det, deels ved at vælte

det, deels ved at oversauge Tømmeret. Alligevel lykkedes det senere, heraf at bygge et mindre Linieskib, som fik det betydningsfulde Navn Phønix. Thi, ligesom de Gamle havde en Fabel om en Fugl af dette Navn: at den, naar dens Død nærmede sig, opbrændte sig selv, og derpaa foryngет fremsteg af sin Aske, saaledes skulde Navnet her forudsige, hvad nu er gaaet i Opfyldelse, at en nyskabt Flaade atter skulde smykke den gamle Orlogshavn.

Naar sløvt et Folk i Afmagt synker,
Og bugner under Kummers Aag,
Naar vrantne Gubbe Panden rynker,
Og den Forsagte kaldes klog;
Da Skjalden søger Oldtids Slægter,
Og finder i Erindring Trøst,
Thi Modløsheden aldrig mægter,
At nære Flammen i hans Bryst.

Men, naar et Folk, hvis liden Vrimmel
Indskrænkes af et mægtigt Hav,
Fremdeles stoler paa den Himmel,
Som deres Fædre Kraften gav;
Naar raske Kriger ei forsager,
Men sliber tillidsfuld sit Spyd,
Og venter tryg de grumme Drager,
Da toner Sang og Harpelyd.

Ei førstegang en ærlig Kæmpe,
I Haab til Gud af Hjertets Grund,
Forstod et Udyrs Harme dæmpe,
Skjøndt Fraaden stod i glubske Mund.
Skarpt Spæret blinker, Øiet flammer,
Hans Arm er stærk, og stærkt hans Mod:
I Edderbug han Dyret rammer,
Og Crocodillen døer i Blod.

Og, maae for Magten Tappre segne,
Hvo klage tør? De fare vel!
Langt større Held, som Fri at blegne,
End leve brændemærkt som Træl.
Misundes Tamerlan sin Ære,
Der slog en Jord med Bøddelriis?
Vil heller du ei Cocles være,
Som stred og sank paa Romerviis?

Hurra I danske Helte raske!
Gud Ægir end os haabe bød.
Kjæk stiger Phønix af sin Aske,
Den stolte Fugl er ikke død.
Den spreder sine hvide Vinger,
Sin Hals den hæver rank med Lyst,
I Næb den Dannebroge svinger,
Og Bølgen spiller om dens Bryst.

Flyd ud paa Dybet som en Svane!
Vor Glædeshilsen følge dig!
Svøm, bryst dig efter gammel Vane;
Dit Kors i Æther bade sig.
Lær Bølgen, naar du den bedækker,
Naar Ankerkloen Sandet slaaer:
Danmark kan miste sine Snekker;
Men aldrig Danskes Mod forgaaer!

Med Ildbogstaver Phønix skrive
Vi i din kongelige Stavn!
Den sidste Fugl du ei skal blive,
Som flyver ud fra Kjøbenhavn.
Men Phønix er vor Roes paa Havet,
En kraftig Grif i vilden Sky,
Som, naar man troer den er begravet,
Af Asken svinger sig paa ny.

Den 28de Mai 1831

gde Danmarks Konge Frederik den Sjette Grunden til Provindsialstændernes Institution. I Forordningen, som udkom paa denne Dag, talede Kongen saaledes til Folket:

„For desto fuldkomnere at sætte Os og Vore Efterkommere paa Thronen i Stand til, stedse at erholde den tilforladeligste Kundskab om Alt, hvad der kan fremme Vort kjære og trofaste Folks Tarv, og for derved tillige at knytte de Baand desto fastere, som forene Kongehuset med Folket, saa og bidrage til Almeenaandens Oplivelse, have Vi besluttet Os til, i Vort Rige Danmark, ligesom i Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsteen, at indføre raadgivende Provindsial-Stænder."

Den danske Borger betragter denne Foranstaltning som eet af de vigtigste Punkter i Fædrelandets Historie, hvoraf saadanne Frugter ville udvikle sig for Nutid og Eftertid, at Efterkommerne med samme Følelse som deres Forgængere ville see hen til den Konge, der kronede en halvhundredaarig Regjering med dette Værk.

„Vor Tid er sløv, vor Tid er svag"
— Saa lød den gamle Klage —
„Og kun et synkefærdigt Vrag
Er, hvad vi har tilbage.
Hvor er vor Roes tilsøes, tillands?
Ak, kun i gamle Skrifter
Og Oldtidsrester boer en Glands
Af Fædrenes Bedrifter."

Og travlt man grov, med rastløs Flid,
I muldne Kæmpevolde,
At læse Oldtids Helteid
Af rustne Sværd og Skjolde;
De gamle Skatte tog man frem,
Det Svundne og det Døde, —
Som vilde man til Trøst med dem
Paa Nutids Armod bøde.

O tomme Klage! tomme Færd!
Nei, skyd ei Skyld paa Tiden!
Den er et skarpt, et slebet Sværd,
Som seirer let i Striden;
Men, har I det i Skeden holdt,
Hvi vil I selv da klage,
At ei det rammer fuldt saa stolt,
Som i de gamle Dage.

Heelt andre Skatte har vort Land,
Det følte Fredrik længe,
End dem, som daarligt smuldre kan
Alt under Høi og Vænge.
Ja, Tankens Ild og Ordets Kraft
See, det er vore Skatte, —
Og intet rustent Landseskaft,
Dem mægter at erstatte.

Og Budet gik saa vidt omkring
Til Slot og straatakt Hytte;
Da samled' Dansken sig paa Ting
Til Landets Tarv og Nytte;
Og Ordet klang, som naar en Fugl
I Lundens dunkle Gange
Udsender fra sin Redes Skjul
End aldrig hørte Sange.

Da følte Dansken, stolt og glad,
At ogsaa han har levet,
Og at hver Tid er kun et Blad
Et reent, et ubeskrevet.
Om den skal svinde sporløst, om
Den høit skal hædret blive,
Beroer kun paa de Skriftræk, som
Vi selv paa Bladet skrive.

Albert Thorvaldsen.

Billedhuggeren Albert Thorvaldsen, som indtager en saa udmærket Plads iblandt de Danske, der have vundet et verdenshistorisk Navn, er født i Kjøbenhavn den 19 November 1770. Hans Fader, en simpel Billedskjærer ved Holmen, satte Sønnen, der viste Lyst til Tegning, i Kunstacademiets Skole, hvilket kunde skee uden Betaling, og Drengen overgik snart sin Fader, paa hvis Arbeider han ofte rettede, uden at denne vidste det. Efter i Kjøbenhavn at have sluttet sin academiske Bane, ved at vinde den store Guldmedaille, drog Thorvaldsen i Aaret 1796 til Italien, hvor hans Genie skulde udvikles, og hans Hæder grundfæstes. Efterhaanden vorede Rygtet om hans Mesterskab i Kunsten; Europas Paladser og Torve smykkedes med hans Arbeider, og, da han, efter 23 Aars Fraværelse, atter besøgte Danmark, hilsede Fædrelandet i ham sin verdensberømte Søn, ved hvem den ædle antike Sculptur atter var kaldet til Live. Efter et Aars Ophold i Hjemmet vendte han tilbage til Italien, for at udføre den Mængde Bestillinger, der fra alle Lande indløb til ham, og hvoriblandt de, han medtog fra Danmark, fremkaldte hans Arbeider i den christelige Seulptur, ved hvilke han paa ny forbausede Verden. Thorvaldsens Reiser gjennem Europa vare sande Triumphtog; men alle Hædersbeviisninger mægtede ikke at forstyrre den høie Ro, som fyldte hans Sjæl, og som udtaler sig gjennem hans Værker, og stedse vendte han uforandret tilbage til sit stille, tarvelige, arbeidsomme Kunstnerliv. Og aldrig kjølnedes hans Kjærlighed til Fædrelandet. Thorvaldsen var dansk med Liv og Sjæl; til Danmark stod stedse hans Hu; der vilde han tilbringe sit Livs Aften; der skulde, endnu efter hans Død, hans samtlige Kunstskatte, dem han skjænkede til sin Fødeby, vække Europas Misundelse.

I Aaret 1838 vendte Thorvaldsen for bestandigt tilbage til Danmark; men kun i faa Aar skulde dette besidde ham; thi efterat han ogsaa her, med usvækket, næsten stigende Skaberkraft, havde ladet Arbeide følge paa Arbeide, bortkaldtes han, ved en blid, næsten umærkelig Død, Søndagen den 24 Marts 1844, just som han veltilmode havde forladt en Vennekreds og indtaget sin vante Plads i det kongelige Theater. Som Danmark jublede ved hans Hjemkomst, saaledes sørgede det ved hans Død; thi man havde lært at elske ham, som man havde lært at beundre ham.

Af efterstaaende Digte er det første skrevet til en af de Fester, hvorved hans Hjemkomst feiredes, det andet til det kongelige Theaters Sørgefest ved hans Død.

Tilsøes Normannen med det blanke Værge
Til Syden drog, det skjønne Land at hærge.
Han risted røde Runer
En blodig Seiersskrift,
Og Templer og Pauluner
Var Spor af hans Bedrift.
Kunstens Glands, stolte Gudeskarer
Sank i Gruus, knuste af Barbarer —
Sank i Gruus.

Saa mangen Synd kan sones ud med Bøde,
Men Synd mod Kunsten er en Helligbrøde:
Thi helligt er det Skjønne,
Formastelig den Haand,
Som kan med Grumhed lønne
Hvad luttre bør vor Aand.
Secler svandt; men paa hine Dage,
Stolte Nord! blev en Plet tilbage —
Stolte Nord!

Dog, hvad din vilde Søn forbrød i Tiden,
Det har en anden Søn udslettet siden;
Han risted store Runer:
En evig Marmorskrift, —
Og Templer og Pauluner
Bær Spor af hans Bedrift.
Meislen klang! Alt, hvad grumt forødtes
Fjernt i Tid, straalende gjenfødtes —
Meislen klang.

Og atter vaagnede ved Meisellyden
De skjønne Guder i det fjerne Syden.

Og Syden henrykt fatted
Hvad gudbesjælt var skabt,
Og følte, det erstatted
Hvad længst engang var tabt.
Sydens Folk selv det monne sande;
Laurens Green vandt de om hans Pande —
Laurens Gren.

Og Dig man kalder fattig, Moder kjære!
Hvor kan med slig en Søn Du fattig være?
Reis frit og stolt din Pande!
En Stjerne funkler der,
Som over alle Lande
Har spredt sit lyse Skjær!
Kunstens Børn skal med henrykt Øie
Trindt paa Jord for dens Glands sig bøie —
Trindt paa Jord!

Den dybe Sorg, som Danmarks Hjerte bærer
Ved Tabet af sin vidtberømte Søn,
Har alt sig givet Luft i Ord og Toner,
Der klang i Kunstens Hal og Herrens Tempel.
Men ogsaa her begjerer den en Tolk,
Thi ingen Kunst, af Muserne beskyttet,
Vil staae ufølsom i den fælleds Sorg,
Fortsættende sit Arbeid, uforstyrret,
Som om en Hverdagshændelse var skeet.
Ei Nogen være vil som Den, der stod
Alene følesløs ved Balders Død,
Mens Mennesket og al Naturen græd.

Og just paa dette Sted er Savnet synligt,
Thi her den ædle Skikkelse man skued
Saa mangen Aften; tom staaer nu hans Plads,
Behængt med Sorgeflor; og aldrig mere
Vi see ham gotte sig ved Holbergs Lune;
Men i Udødeligheds Land maaskee
Han rækker ham sin Haand, og siger: Du
Var ogsaa Billedhugger, ogsaa du
Har formet Mennesker, din Pen var Meisel.

See, Kjøbenhavn har havt sin stille Uge,
Og Sorgen ved den store Mesters Bortgang
Blev knyttet til vor Kirkehøitids Alvor.
Men skjøndt Opstandelsen sin Fest har feiret,
I hvis Forjættelser den Tabte hviler,
Lad denne Dag end vies ind til Sorgen,
Den offentlige Sorg, som Alle dele.
Musiken tier, Sang skal ikke tone,
Den er for blød for denne Marmorsmerte;
Kun Ordet lyder her idag, og lyder
Alvorligt, strengt, lig Stenen, han gav Tale.
Thi dyb og dæmpet er Sculpturens Rost,
Den har en Klang som Evighedens Klokke,
Der ei fornemmes midt i Livets Tummel.
Ei smigrer den sig glat i Øret ind
Som sød Musik, som Farvepragt i Øiet;
Nei, ubevægelig staaer Marmorstøtten,
Og siger: Kom til mig, hvis du formaaer det,
Thi jeg gjør ikke mindste Skridt mod dig.

Og denne kolde, denne strenge Skjønhed,
Saa vanskelig at favne som en Fjeldtop,
Har altsaa nu dig grebet, danske Folk,

Og fort dig til de rene Formers Rige,
Hvor Skikkelserne staae som stille Tanker,
Afklædte jordisk Dragt og jordisk Attraa? —

O nei, mit Folk! Din Nutid og din Fremtid
Maa længe dukke sig i dette Bad,
Før Sjælen renset er til disse Syner.
Men Anelsen er vakt, og vakt ved Ham,
Der folded dens Vinger ud af Svøbet,
Saavelsom Psyches; ved den Kraft, han gav dem,
Vil de sig hæve til hans Gudeverden.
Alt skimter Norden i sin tætte Taage
De Skjønheds-Idealer, Syden længe,
Begunstiget af Himlens rene Lys,
Har med Beundring seet i solklart Omrids.
Thi denne Genius, født i vor Midte.
Og i vor Midte død, tilhørte Verden,
Alt før han hørte Fædrelandet til.
En Glorie, saa blendende, saa rig,
Omstraalte ham: det var Europas Krands,
Der bølged paa hans lange Sølverlokker;
Og Krands og Lokker indgjød Ærefrygt,
Endog hos Den, som fatted ei hans Værd.
Navnkundigheden er et magisk Ord,
Der virker blindt og umodstaaeligt;
Og visselig fortjener den sin Magt,
Naar den har grundet sig i store Værker,
Og har sig underlagt den vide Verden.
Vel tæller Danmark andre skjønne Navne,
Og skylder dem ei mindre Tak end dette;
Men Marmorstøtten taler ei et snevert
Begrændset Folks kun lidt bekjendte Sprog,
Den taler hele Verdens Tungemaal,

Den har sit Fædreland ei her, ei hist,
Men overalt, hvor Kunstens Vugge stod.
Da Holberg døde, fældte Danmark Taarer,
Men det begræd dog kun sit eget Tab;
Men her begræder det, hvad Verden tabte,
Og hvad den tabte, var dets egen Borger;
Her fødtes han, her døde han, her skjænker
Den moderlige Jord ham sidste Hvile.
Derfor hans Ligfærd blev til et Triumftog,
Ei blot i vort, men i Europas Navn;
Men Danmark gik, som nærmest Slægtning, nærmest,
Og følte Sorgen hundredfold fordobblet,
Thi Verdens Sorg var lagt paa Danmarks Skuldre.

Men føleligst det tunge Savn dog rammer
Dig, Kjøbenhavn, thi du besad ham selv,
Og saae ham jævnligt, selv paa Torv og Gade.
Og har du tænkt dig, hvad du taber ved
Ei meer at see den herlige Figur,
Saa plastisk som hans egne Gudestøtter?
Har du bemærket, at ihvor han traadte
Blandt Mængden frem, der veg den taus tilside,
Beherskct ubevidst af hellig Sky?
At Døgnets Iver, Lidenskab og Raahed
Forstummed ved hans Syn og bøied Nakken?
Er Nogen i din Midte nu tilbage,
Som smelter dig ved sin Personlighed?
Ak nei! Den Eneste, der stillet var
Saa høit, at uantastelig han stod,
En Gud, en Heros, fra hvis Marmorsider
De sløve Pile kraftløst fløi tilbage,
Som selvklog Dadel, huul Bagtalen ellers
Er rede til at sende mod den Bedste, —

Han er dig røvet, og du har ei længer
Et uanfægtet Ideal for Øie,
Som Ledestjerne for din Ærefrygt,
Som Hvile for din Søgen efter Storhed.
Tom er den Plads, som Een blot kunde fylde,
Og smerteligt vil denne Tomhed føles,
Og længe vil du studse ved den Tanke,
Hvergang den vaagner; Thorvaldsen er død!

Og just i denne Hal, til Glæden viet,
Til Glæden over Skjønhed, Musers Kunst,
Her vilde Skjæbnen, at hiin Skjønhedsformer
Udaandede det sidste Suk i Livet,
Og Glædens Tempel blev et Sørgehuus.
O danske Skueplads! kan du forvinde
Det Indtryk, dette Syn har efterladt?
Kan din Thalia med sit Speil, sin Maske
Afløse Melpomenes tunge Dolk?
Vil ei, naar Latter bryder ud med Jubel,
En sagte Sørgegjenlyd klinge med
En sympathetisk Tone fra de Mure,
Som vare Vidner til saa haardt et Slag?

Og dog, han døde, som han burde døe.
Ei overlevende sin egen Kraft,
Usvækket, i sin bedste Virksomhed,
I Kunstner-Ungdom, end med Synet skarpt
Og Haanden kraftig, drog han bort, og gik,
Selv seierrig, til seierrige Guder.
Lad Sorgen dvæle ved det bratte Tab,
Saalænge til den selv sig føler træt;
Med Tiden vil Erindringen kun gjemme
Det Glimrende, der prægede hans Død,

Som det hans Liv har præget og hans Værker.
Forbauſe Verden maatte han i Alt,
Og ſelv hans Død forbauſte ſom hans Jaſon,
Hans førſte Værk, for hvilket Verden ſtudſed.

Men ſvag er den Tribut, Forbauſelſen
Det Store bringer; den er kold og flygtig.
Kun Kjærligheden giver heelt ſig hen,
Og holder ud, tiltrods for Tidens Verling.
Med den omfatte vi den Tabtes Minde
Og Det, ſom Meer end Mindet er: hans Værker,
Som uforgængeligt, i evig Ungdom
Skal ſtaae, nærværende for alle Slægter.
Alt ere disſe Skatte Danmarks Eie,
Men Danmark ſkal dem eie meer endnu,
Tilegne ſig dem dybt med Kjærlighed,
Den Kjærlighed, ſom heelt ſig giver hen
Med fuld Fortaben i ſin Gjenſtands Værd.
I disſe rene Skikkelſers Betragtning
Vi luttre ſkal vor Idræt og vort Sind,
Og renſe vore Tanker fra det Lave.
Da lever end den Ædles Aand iblandt os,
Og Tiden domme ſkal om denne Slægt:
Den værdig var, med Thorvaldſen at leve,
Var værdig til at ſørge ved hans Død.

Frederik den Sjettes Død.

Den tredie December Aar 1839 døde Kong Frederik den Sjette, i ſit 71de Aar og efter 55 Aars Regjering. Thi, om han end førſt beſteg Thronen ved ſin Faders Død 1808, havde han dog, i dennes Sygdom, ſiden Aaret 1784 foreſtaaet Rigets Styrelſe. Hans lange Regjering omfatter en af vigtigſte Perioder, og med

Hensyn til Landets indre Forhold, en af de velsignelsesrigeste, som Danmarks Historie har at opvise. Men mørke Dage fulgte paa den lyse Morgen, hvormed hans Styrelse begyndte, i hvilken de Danske og Norske følte sig stolte af deres fælleds Fædreland, medens man kappedes om at lovprise „Tvillingrigets“ Lykke. En ulykkelig Syvaarskrig bragte Riget sin Undergang nær, og kun ved Tabet af Norge kunde Danmark frelses. Den saa dyrt kjøbte Fred viste Forstyrrelsen i sin hele Størrelse, og først mod sit Livs Aften skulde Frederik den Sjette see Orden og Velstand at vende tilbage til hans kjære Danmark. Men de Danskes Kjærlighed til vor [illegible] Konge havde ingen Tidsomvæltninger kunnet forandre; den [illegible] ham i Trængslernes Aar som i Lykkens Dage. Thi Fre-[illegible] den Sjette var dansk som faa af hans Forgængere paa Thronen; hans ædle Charakteer, han Hjertegodhed, hans Arbeidsomhed, hans Redebonhed til at fremme alt Godt og Gavnligt var erkjendt af Enhver; og den Slægt, der var voxet op og bleven gammel under hans lange Regjering, bevarede Kjærligheden til ham, som en hellig Arv, modtaget fra Fædrene. Budskabet om hans Død vakte derfor en almindelig Landesorg, der [illegible] sig paa mangfoldige Maader, og navnligen gav hans Jordefærd Kjærlighedens umiskjendelige Præg.

Paa sin Liigseng ligger Kong Fredrik hvid.
Fra Vuggen var hans Puder haarde.
Dansken ham glemmer ret ingen Tid;
Velsignet hans Navn skal vorde.
Ak! for Kongen ringe Danmarks Klokker.

Var ham Kronen tung, blev ei Hjertet haardt.
Gud saae, hvad Sorg han maatte døie.
Skuffed' ham Lykken, veg Glæden bort,
Det skulde hans Sjæl ei bøie.
— Nu for Kongen ringe Danmarks Klokker.

Han var Dansk, som Dγnrigets bedste Mand,
Og Retsinds Krone har han baaret;
Jævn var hans Tale, og Tanken sand,

Og Sindet saa lyst som Haaret.
— Nu for Kongen ringe Danmarks Klokker.

Han var mild. Han stod ved sin Faders Haand
I Folkets arnebundne Dage;
Mildelig løste han Bondens Baand,
Og rørtes ved Regerens Klage.
— Nu for Kongen sørge frie Mænds Sønner.

Han var fød og baaren til Kroner to:
Den ene skulde han kun bære.
Lykken var ham falsk; men hans Folk var tro;
Og gammel blev han med Ære.
— Nu for Kongen sørge Danmarks Sønner.

Han var fast. Han standed' i Keisersal;
Ret aldrig Dansken skal det glemme —
Danrigets deiligste Vang og Dal
Han værned' med mandig Stemme.
— Nu for Kongen sørger Danmarks Hjerte.

Han var viis, Han satte til Folket Lid:
Han saae, hvor Kræfter laae i Dvale;
Tungebaand led han ret ingen Tid —
Om Lov bød han Folket tale.
— Nu for Kongen sørger Folkets Hjerte.

Sjette Fredrik havde os Alle kjær;
Ham skinned' Kjærlighed af Øie:
Fattigmand traadte hans Throne nær —
Gud glæde hans Sjæl i det Høie!
— For vor Fader ringe Danmarks Klokker. —

